

Inhoud

Inhoud	2
Leeswijzer	4
Deel I - Rechtspraak	5
Aanbesteding en overheidsopdrachten (B)	5
Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers (B – C)	6
Asiel, migratie, burgerschap en Visumcode (S – V)	9
Belastingen	19
Belastingen, accijns	20
Belastingen, btw (Fi - S)	20
Belastingen, douane en tariefindeling	25
Beroepskwalificaties	25
Beschermdde oorsprongsbenaming	26
Brexit	26
Broeikasgasemissierechten	27
Civiel	27
Consumenten (C)	27
COVID-19	30
Cybercrime	30
Detentie, politiebehandeling en politieonderzoek (S)	31
Diensten, elektronische communicatiediensten	32
Energemarkt	37
Europees monetair beleid	38
Europese subsidies en financiële belangen EU (B-S)	40
Familielieven en familierecht (Fa – SZ)	40
Financiële diensten en markten (B – S)	42
GBVB – Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid	43
Gewasbeschermingsmiddelen	44
Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering (B)	44
Godsdienstvrijheid (B)	45
Grondrechten (Handvest) en EVRM, algemeen	46
Handel en anti-dumping	46
IE - Intellectuele eigendom	47
Insolventie	49
Institutioneel recht	50
IPR	52

Kansspelen	54
Landbouw en visserij (B)	54
LHBT	55
Luchtvaart (C).....	55
Mededinging	57
Milieu, natuur, duurzame energie.....	61
Onderwijs	64
Overlevering en uitlevering (S).....	65
Prejudiciële procedure HvJ	67
Privacy en persoonsgegevens	69
Procesrecht en recht op eerlijk proces – bestuursrecht	70
Procesrecht en recht op eerlijk proces – civiel	70
Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht	71
Psychiatrie	72
Rechtsstaat en rechterlijke macht	72
Recht op leven	75
Staatssteun	76
Strafrecht	79
Tabak.....	79
Vennootschapsrecht	80
Verkiezingen, kiesrecht en politieke partij	81
Verzekeringen	82
Vrijheid van meningsuiting (S)	82
Deel II - Overig	84
Algemeen	84
Cursus en opleiding.....	84
Nieuwsbrieven.....	87
NL zaken bij het HvJEU.....	88
NL zaken bij het EHRM	102

Leeswijzer

De redactie heeft ervoor gekozen om de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU) en het Gerecht per rubriek gezamenlijk aan te bieden. De toenemende vervlechting van het EU recht en het EVRM sinds het Verdrag van Lissabon (2009) is met name zichtbaar op het terrein van de grondrechtenbescherming. Deze ontwikkeling naar een Europees *ius commune* maakt dat beide kenbronnen in een juridische casus gelijktijdig relevant kunnen zijn. De redactie wil aldus recht doen aan die Europese realiteit.

- Om sneller te scrollen: klik op tweede icoon van boven "bladwijzers", de index blijft dan in de linkerkolom staan.
- De nieuwsbrief is ingedeeld in alfabetisch gerangschikte onderwerpen.
- Prejudiciële verwijzingen bevatten een link naar de verwijzingsuitspraak op de website van het ECER. Voor de samenvattingen wordt gebruik gemaakt van de samenvattingen van ECER. Als de verwijzing nog niet beschikbaar is verwijst de link, voorzien van een * naar de algemene pagina van ECER.
- In de index is tussen haakjes aangegeven voor welke rechtsgebieden de informatie relevant is: Bestuursrecht (B), Civiel recht (C), Familierecht (Fa), Fiscaal recht (Fi), Strafrecht (S), Vreemdelingenrecht (V)

Deel I - Rechtspraak

Aanbesteding en overheidsopdrachten (B)

HvJ – ARREST – 10 september 2020 – zaak C-367/19 – Tax-Fin-Lex – Slovenië – ECLI:EU:C:2020:685 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Abnormaal lage inschrijving

Richtlijn 2014/24/EU. Doet een inschrijver die goederen of diensten voor een nominaal bedrag van nul euro aanbiedt een abnormaal lage offerte? Of valt deze inschrijver, door het magische cijfer „0” in zijn offerte op te nemen in plaats van een ander nominaal bedrag dat veel lager is dan de werkelijke kosten van de opdracht (zoals bijvoorbeeld 1,5 of 101 EUR), automatisch buiten de werkingssfeer van het aanbestedingsrecht, op grond van de redenering dat, anders dan alle andere natuurlijke getallen, „0” niet in een overeenkomst voor een overheidsopdracht kan voorkomen?

Hof: Artikel 2, lid 1, punt 5, van richtlijn 2014/24/EU biedt geen rechtsgrondslag om de offerte van een inschrijver in het kader van een openbare aanbestedingsprocedure af te wijzen op de enkele grond dat de in de offerte voorgestelde prijs nul euro bedraagt.

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 17 september 2020 – zaak C-387/19 – RTS infra en Aannemingsbedrijf Norré-Behaegel – België – ECLI:EU:C:20:728 – [conclusie](#)

Overheidsopdracht - Bewijs van rehabilitatiemaatregelen - Self-cleaning

Richtlijn 2014/24/EU. Richtlijn 2004/18/EG. Artikel 57 van richtlijn 2014/24/EU bepaalt de gronden waarop een ondernemer kan worden uitgesloten van deelname aan een aanbestedingsprocedure. Die ondernemer mag echter bewijzen dat de maatregelen die hij heeft genomen voldoende zijn om zijn betrouwbaarheid aan te tonen, ondanks de op hem toepasselijke uitsluitingsgrond. De door artikel 57, lid 6, toegestane *self-cleaning* is een van de vernieuwingen in richtlijn 2014/24 ten opzichte van richtlijn 2004/18/EG, die aan richtlijn 2014/24 voorafging.

Het Hof heeft artikel 57 van richtlijn 2014/24 al meermaals onderzocht, ook wat lid 6 betreft. Het heeft zich evenwel nog niet uitgelaten over de vraag of het mogelijk is dat de aanbestedende dienst, zoals in casu, de ondernemer verplicht om zelf het initiatief te nemen teneinde gebruik te kunnen maken van *self-cleaning*.

A-G: Richtlijn 2014/24/EU is ratione temporis niet van toepassing op de feiten van het hoofdgeding, Subsidiair:

– Artikel 57, lid 4, onder c) en g), juncto leden 6 en 7, van richtlijn 2014/24 verzet zich er niet tegen dat een ondernemer uit eigen beweging moet aanvoeren en in voorkomend geval bewijzen dat de door hem genomen zelfreinigende maatregelen voldoende zijn om zijn betrouwbaarheid aan te tonen, hoewel er sprake is van een op hem toepasselijke uitsluitingsgrond.

– Ondernemers die in een van de in artikel 57, leden 1 en 4, van richtlijn 2014/24 bedoelde situaties verkeren, kunnen zich bij de nationale rechter rechtstreeks beroepen op het hun door artikel 57, lid 6, van die richtlijn toegekende recht.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Italië – 3 september 2020 – zaak C-332/20 – Roma Multiservizi et Rekeep

Overheidsopdracht – Gemengde vennootschap

Richtlijn 2014/24/EU. Richtlijn 2014/23/EU. De gemeente Rome heeft een aanbesteding uitgeschreven voor de keuze van de particuliere aandeelhouder en voor het toevertrouwen van de geïntegreerde schooldienst waarvoor de gemeente bevoegd is, aan een gemengde vennootschap op aandelen. Hierbij is de deelneming van de gemeente op 51% en die van de particuliere aandeelhouder op 49% vastgesteld. Vraag is o.a. of uitsluitend rekening moet worden gehouden met de formele samenstelling van de particuliere aandeelhouder in een op te richten gemengde

vennootschap met openbaar en particulier kapitaal, of kan/moet de overheidsinstantie die de aanbesteding uitschrijft, rekening houden met haar eigen indirecte deelneming in de concurrerende particuliere aandeelhouder?

Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers (B – C)

HvJ – ARREST – 9 september 2020 – arrest gevoegde zaken C-674/18 en C-675/18 – TMD Friction en TMD Friction EsCo – Duitsland - ECLI:EU:C:2020:682 – conclusie – arrest

Overgang van onderneming - Insolventie - Ouderdomspensioen

Richtlijn 2001/23/EG. Richtlijn 2008/94/EG. Onder welke omstandigheden – indien dat sowieso mogelijk is – kan de aansprakelijkheid met betrekking tot bepaalde pensioenuitkeringen, in gevallen waarin deze uitkeringen naar het recht van een lidstaat niet verschuldigd zijn door een instelling die overeenkomstig artikel 8 van richtlijn 2008/94/EG belast is met de bescherming van de pensioenrechten van werknemers van insolvente ondernemingen, krachtens de artikelen 3 en/of 5 van richtlijn 2001/23/EG worden opgelegd aan de verkrijger van de insolvente onderneming?

Hof: Richtlijn 2001/23/EG moet, met name gelet op artikel 3, leden 1 en 4, en artikel 5, lid 2, onder a), van deze richtlijn, aldus worden uitgelegd dat zij, bij een door de curator van een in een insolventieprocedure verwikkelde onderneming bewerkstelligde overgang van die onderneming, niet in de weg staat aan een nationale regeling, zoals die in de nationale rechtspraak is uitgelegd, die bepaalt dat de verkrijger niet aansprakelijk is voor de rechten in wording van een werknemer op een ouderdomspensioen uit hoofde van een voor de bedrijfstak geldend aanvullend stelsel van sociale voorzieningen die zijn opgebouwd op basis van de dienstdiensttijd vóór de inleiding van de insolventieprocedure, wanneer de gebeurtenis die recht geeft op dat ouderdomspensioen intreedt nadat de insolventieprocedure is ingeleid, mits de maatregelen die zijn vastgesteld om de belangen van de werknemers te beschermen, wat het deel van het bedrag betreft waarvoor de verkrijger niet aansprakelijk is, ten minste gelijkwaardig zijn aan de bescherming die wordt vereist krachtens artikel 8 van richtlijn 2008/94/EG.

Artikel 3, lid 4, onder b), van richtlijn 2001/23, gelezen in samenhang met artikel 8 van richtlijn 2008/94, verzet zich tegen een nationale regeling, zoals die in de nationale rechtspraak is uitgelegd, die bepaalt dat, bij intreden van een gebeurtenis die recht geeft op ouderdomsuitkeringen uit hoofde van een voor de bedrijfstak geldend aanvullend stelsel van sociale voorzieningen na inleiding van de insolventieprocedure tijdens welke de overgang van de onderneming heeft plaatsgevonden en voor wat betreft het deel van die uitkeringen dat niet door de verkrijger wordt gedragen, ten eerste het volgens het nationale recht aangewezen waarborgorgaan bij insolventie niet hoeft in te staan voor de rechten in wording op ouderdomsuitkeringen wanneer die nog niet definitief waren geworden op het moment dat die insolventieprocedure werd ingeleid, en ten tweede het bedrag van het deel van die uitkeringen waarvoor dat orgaan aansprakelijk is, wordt berekend op basis van het bruto maandsalaris van de betrokken werknemer op het moment dat de insolventieprocedure werd ingeleid, indien daaruit volgt dat de werknemers de door die bepaling gewaarborgde minimumbescherming wordt ontzegd, wat aan de verwijzende rechter staat om na te gaan.

Voor zover artikel 8 van richtlijn 2008/94 voorziet in een minimumbescherming van de verkregen rechten of van de rechten in wording van werknemers op ouderdomsuitkeringen kan dat artikel rechtstreekse werking hebben, zodat het kan worden ingeroepen tegenover een privaatrechtelijk orgaan dat door de betrokken lidstaat is aangewezen als het waarborgorgaan voor bedrijfspensioenen bij insolventie van werkgevers, voor zover dat orgaan, gelet op de daaraan toevertrouwde waarborgopdracht en de voorwaarden waaronder het deze opdracht uitvoert, kan worden gelijkgesteld met de staat, en die waarborgopdracht zich daadwerkelijk uitstrekt tot de soorten ouderdomsuitkeringen waarvoor om de in artikel 8 bedoelde minimumbescherming wordt verzocht, wat aan de verwijzende rechter staat om na te gaan.

HvJ – ARREST – 24 september 2020 – zaak C-223/19 – YS – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2020:753 – conclusie – arrest

Bedrijfspensioen - Inhouding – Indirecte discriminatie

Richtlijn 2000/78/EG. Richtlijn 2006/54/EG. Artikelen 16, 17, 20, 21 en Artikel 47 EU Handvest. Worden mannen, die vaker hoge pensioenen ontvangen dan vrouwen, die gemiddeld aanmerkelijk lagere pensioenen ontvangen, indirect gediscrimineerd door een nationale regeling die onder meer voorziet in een inhouding op hoge pensioenen die dient om de pensioenopbrengst te waarborgen?

Hof: Richtlijn 2000/78/EG en richtlijn 2006/54/EG moeten aldus worden uitgelegd dat hun werkingssfeer zich mede uitstrekt tot bepalingen van het recht van een lidstaat op grond waarvan – ten eerste – de werkgever een gedeelte dient in te houden op het bedrag van het bedrijfspensioen dat hij bij overeenkomst heeft toegezegd rechtstreeks te zullen uitkeren aan zijn voormalige werknemer, en – ten tweede – de contractueel bedongen indexering van het bedrag van die prestatie niet langer effect sorteert.

Artikel 5, onder c), en artikel 7, onder a), iii), van richtlijn 2006/54 verzetten zich niet tegen een regeling van een lidstaat op grond waarvan de rechthebbenden op een pensioen dat een onder zeggenschap van de overheid staande onderneming bij overeenkomst heeft toegezegd hun rechtstreeks te zullen uitkeren en dat bepaalde in deze regeling vastgelegde drempels overschrijdt, verstoken blijven van een bedrag dat wordt ingehouden op het gedeelte van het betreffende pensioen dat uitgaat boven een van die drempels, alsmede van het recht op een contractueel bedongen indexering van dat pensioen, ook al is het percentage voormalige werknemers bij wie het bedrag van hun bedrijfspensioen is geraakt door die regeling aanzienlijk hoger onder de voormalige mannelijke werknemers dan onder de voormalige vrouwelijke werknemers die binnen de werkingssfeer van die regeling vallen, mits deze gevolgen worden gerechtvaardigd door objectieve factoren die niets van doen hebben met discriminatie op grond van geslacht, hetgeen de verwijzende rechter dient na te gaan.

Artikel 2, lid 1, en lid 2, onder b), van richtlijn 2000/78 moet aldus worden uitgelegd dat het feit dat een regeling van een lidstaat op grond waarvan de rechthebbenden op een pensioen dat een onder zeggenschap van de overheid staande onderneming bij overeenkomst heeft toegezegd hun rechtstreeks te zullen uitkeren en dat bepaalde in deze regeling vastgelegde drempels overschrijdt, verstoken blijven van een bedrag dat wordt ingehouden op het gedeelte van het betreffende pensioen dat uitgaat boven een van die drempels, alsmede van het recht op een contractueel bedongen indexering van dat pensioen, uitsluitend rechthebbenden treft die een bepaalde leeftijd hebben bereikt, op zichzelf beschouwd niet met zich meebrengt dat bovengenoemde bepaling zich tegen die regeling verzet.

De artikelen 16, 17, 20 en 21 EU Handvest verzetten zich niet tegen een regeling van een lidstaat op grond waarvan de rechthebbenden op een pensioen dat een onder zeggenschap van de overheid staande onderneming bij overeenkomst heeft toegezegd hun rechtstreeks te zullen uitkeren en dat bepaalde in deze regeling vastgelegde drempels overschrijdt, verstoken blijven van een bedrag dat wordt ingehouden op een gedeelte van het betreffende pensioen dat uitgaat boven een van die drempels, alsmede van het recht op een contractueel bedongen indexering van dat pensioen.

Artikel 47 EU Handvest verzet zich er niet tegen dat een lidstaat in zijn rechtsorde niet voorziet in een zelfstandig rechtsmiddel dat primair ertoe strekt dat wordt onderzocht of nationale bepalingen die het Unierecht ten uitvoer brengen, in overeenstemming zijn met dat recht, voor zover een dergelijk onderzoek incidenteel kan worden verricht.

HvJ – ARREST – 23 september 2020 – zaak C-777/18 – Vas Megyei Kormányhivatal – ECLI:EU:C:2020:745 – persbericht – geen conclusie – arrest

Grensoverschrijdende gezondheidszorg - Vrij verkeer van diensten - Vergoeding door verzekering?

Samenvatting onder: Diensten

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 10 september 2020 – gevoegde zaken C-407/19 en C-471/19 – Katoen Natie Bulk Terminals en General Services Antwerp en Midlegate Europe – België - ECLI:EU:C:2020:707 – [conclusie](#)

Erkenning van havenarbeiders – Vrij verkeer van werknemers - Vrijheid van vestiging

Artikel 45 en 49 VWEU. De Belgische Raad van State stelt het Hof vragen over het KB van 2016 betreffende de erkenning van havenarbeiders. Die worden erkend door een paritair samengestelde commissie, waarvan de leden door werkgevers en werknemers worden aangewezen. Zonder erkenning kunnen ze niet worden opgenomen in de pool van havenarbeiders. Voor werknemers die niet via deze pool worden aangeworven, dat wil zeggen direct door de werkgevers, gelden andere regels (de duurtijd van hun erkenning wordt beperkt tot de duurtijd van de arbeidsovereenkomst, zodat telkens een nieuwe erkenningsprocedure moet worden aangevat).

Ook al kan een stelsel van erkenning van havenarbeiders om veiligheidsredenen gerechtvaardigd zijn, toch somt de A-G een aantal elementen van een dergelijk stelsel op die elk op zich in strijd kunnen zijn met het EU-recht van vestiging en vrij verkeer van werknemers

Rechtsonzekerheid en het risico van sociale onvrede zijn geen dwingende redenen van algemeen belang die een rechtvaardiging vormen voor de voorlopige handhaving van een systeem voor de erkenning van havenarbeiders.

Op de vragen van de Raad van State antwoordt de A-G dat de vrijheid van vestiging en het vrij verkeer van werknemers zich verzetten tegen de voorafgaande erkenning van havenarbeiders als voorwaarde voor de toegang tot havenarbeid, wanneer de voorwaarden voor de toepassing ervan een van de volgende elementen omvatten:

- het gebruik van administratieve commissies die paritair zijn samengesteld uit vertegenwoordigers van de plaatselijke werkgeversorganisatie en de vakbonden in elk havengebied en die het mogelijk maken dat bij het nemen van besluiten over erkenningsverzoeken reeds in het havengebied aanwezige marktdeelnemers controle uitoefenen over de toelating van nieuwe werknemers middels een procedure die behoorlijke procedurele waarborgen ontbeert;
- vereisten inzake medische en psychische geschiktheid en vakbekwaamheid, indien de certificering van de naleving daarvan in handen is van een orgaan dat onder controle staat van de werkgeversorganisatie en de vakbonden in elke haven;
- de omstandigheid dat havenarbeiders die niet in het contingent (de pool) zijn opgenomen, gedurende uitsluitend de looptijd van hun arbeidsovereenkomst worden erkend en dat er een overgangsregeling geldt die die looptijd beperkt;
- een bij collectieve overeenkomst overeengekomen beperking van de mobiliteit van havenarbeiders tussen de verschillende havengebieden van een lidstaat;
- het vereiste voor logistieke werknemers om te beschikken over een veiligheidscertificaat dat moet worden vernieuwd voor elke arbeidsovereenkomst en dat de vorm heeft van een door een particuliere onderneming afgegeven pas.

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 17 september 2020 – zaak C-710/19 – G. M. A. – België - ECLI:EU:C:20:739 – [conclusie](#)

Unieburger – Werkzoekende

Samenvatting onder: [Asiel](#) , [migratie](#) en [burgerschap](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk - 3 september 2020 – [zaak C-205/20](#) - [Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld](#)*

Grensoverschrijdende terbeschikkingstelling werknemers – Evenredigheid van sancties

Richtlijn 2014/67/EU. Bij de bestreden strafbeschikking zijn verzoeker als vertegenwoordiger van de Slowaakse onderneming CONVOI meerdere overtredingen ten laste gelegd die bestonden uit meervoudige inbreuken op formele verplichtingen in het kader van grensoverschrijdende

tewerkstelling – zoals het niet ter beschikking stellen van de loonadministratie en sociale documenten of het niet melden bij de centrale coördinatiedienst. Diverse sancties zijn opgelegd.

Betreft het vereiste van evenredigheid van sancties - artikel 20 van de richtlijn en uitgelegd in de beschikkingen van het Hof (C-645/18 en C-140/19 JT) - een bepaling van die richtlijn met rechtstreekse werking?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Italië – 22 september 2020 – zaak C-350/20 – INPS

Sociale zekerheid en derdelanders

Verordening (EG) nr. 883/2004. Richtlijn 2011/98/EU. Richtlijn 2003/109/EG. EU Handvest. Vraag is o.a. of geboortetoeelagen en moederschapstoelagen binnen de werkingssfeer van het Handvest vallen en of het toegestaan is als deze prestaties niet worden toegekend aan vreemdelingen met een gecombineerde vergunning, maar wel aan vreemdelingen met een EU-verblijfsvergunning voor langdurig ingezetenen?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – België – 23 september 2020 – zaak C-344/20 – S.C.R.L.

Gelijke behandeling in arbeid en beroep – Neutraliteitsbeleid – Godsdienstvrijheid

Richtlijn 2000/78/EG. De vragen hebben betrekking op het 'neutraliteitsbeleid' van een onderneming die tot gevolg heeft dat werknemers hun geloof of levensovertuiging niet tot uiting mogen laten komen. De betrokken werkneemster draagt een hoofddoek.

WIKI

 [Wiki Coördinatieverordeningen 1408/71 en 883/2004 en de bijbehorende toepassingsverordeningen](#)

Asiel, migratie, burgerschap en Visumcode (S – V)

EHRM – ARREST – 10 september 2020 – B.G. e.a. t. Frankrijk – persbericht – arrest (niveau 2) – 63141/13 – ECLI:CE:ECHR:2020:0910JUD006314113

Levensomstandigheden asielzoekers in tentenkamp – Geen schending artikel 3 – Onvoldoende informatie om schending vast te stellen op grond van artikel 8 EVRM

Artikel 3 EVRM. Artikel 8 EVRM. Klagers zijn 17 asielzoekers (4 gezinnen, inclusief minderjarige kinderen) die in Frankrijk asiel hadden aangevraagd en leefden in een tentenkamp op een parkeerterrein in Metz van 29 juni 2013 tot 9 oktober 2013. Ze sliepen direct op de betonnen ondergrond, het tentenkamp was vol en de faciliteiten waren ondermaats. Zij klagen over een onmenselijke en vernederende behandeling (op grond van artikel 3 EVRM) omdat zij uitgesloten waren van accommodatiefaciliteiten waarin het nationale recht voorziet. Bovendien was op hun recht op eerbiediging van het gezinsleven (op grond van artikel 8 EVRM) inbreuk gemaakt door de ongepaste omstandigheden waaraan hun zeer jonge kinderen werden blootgesteld. Tevens hebben klagers geen materiele en financiële steun gehad, waarop zij volgens de nationale regelgeving recht hadden.

Het EHRM stelt vast dat het kamp overvol was en de hygiënische omstandigheden onbevredigend waren. Het EHRM constateert echter dat het dossier onvoldoende specifieke informatie bevat om een concrete inschatting te maken van de leefomstandigheden van klagers op dat moment, mede omdat klagers daarover onderling verschillende verklaringen hebben afgelegd. Bovendien hebben de Franse autoriteiten met spoed maatregelen getroffen om de materiele levensomstandigheden te verbeteren, met name door te zorgen voor medische zorg en onderwijs voor de kinderen. Dit tezamen maakt dat het EHRM onvoldoende grond aanwezig acht voor een schending van artikel 3 EVRM. Het EHRM oordeelt verder dat de klachten van klagers op grond van artikel 8 EVRM

kennelijk ongegrond zijn, nu inhoudelijke en specifieke informatie over hun situatie ontbreekt. Geen schending artikel 8 EVRM.

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK – 3 september 2020 – A.M.A. t. Nederland – statement of facts – 23048/19

Asielaanvraag – Uitzetting – Veroordeling bij terugkeer

Artikel 3 EVRM. Klager, afkomstig uit Bahrein, heeft een asielaanvraag ingediend in Nederland omdat hij tot een groep zou behoren die systematisch slecht behandeld wordt in Bahrein. Dat verzoek is afgewezen en hij is uitgezet naar Bahrein. In Bahrein is hij gearresteerd en veroordeeld tot een levenslange gevangenisstraf. Het EHRM stelt een aantal vragen. Of klager daadwerkelijk een risico liep op behandeling in strijd met artikel 3 EVRM. Verder wil het hof ook weten of alle nationale rechtsmiddelen zijn uitgeput en of hij beschikte over een daadwerkelijk rechtsmiddel om op te komen tegen de afwijzing van zijn asielverzoek.

- B** Hier niet welkom, in Bahrein levenslang, 4.10.20 ([NRC](#))
- B** 'Door Nederland uitgezette asielzoeker vastgezet in Bahrein', 7.1.2019 ([NRC](#))
- B** Inspectie onderzoekt problemen rond uitzetting Bahreinese asielzoeker, 21.3.2019 ([NRC](#))

HvJ – ARREST – 3 september 2020 – gevoegde zaken C-503/19 en C-592/19 – Subdelegación del Gobierno en Barcelona – Spanje - ECLI:EU:C:2020:629 – geen conclusie – arrest

Weigering van toekenning van de status van langdurig ingezetene wegens het strafblad van de betrokkene

Richtlijn 2003/109/EG. De verzoeken zijn ingediend in het kader van twee gedingen over de afwijzing van de door de betrokkenen ingediende verzoeken om toekenning van de status van langdurig ingezetene wegens een strafblad.

Hof: Artikel 6, lid 1, van richtlijn 2003/109/EG staat in de weg aan een regeling van een lidstaat, zoals die door een deel van de rechterlijke instanties van die lidstaat wordt uitgelegd, waarin wordt bepaald dat een onderdaan van een derde land de toekenning van de status van langdurig ingezetene in deze lidstaat kan worden geweigerd om de enkele reden dat hij een strafblad heeft, zonder dat er een concreet onderzoek wordt ingesteld naar zijn situatie, met name voor wat betreft het soort van inbreuk dat door die derdelander is gepleegd, het gevaar dat eventueel van die persoon uitgaat voor de openbare orde of de openbare veiligheid, de duur van zijn verblijf op het grondgebied van die lidstaat en het bestaan van banden met die lidstaat.

HvJ – ARREST – 9 september 2020 – zaak C-651/19 – Commissaire général aux réfugiés en aux apatrides – België - ECLI:EU:C:2020:681 – geen conclusie – arrest

Beroepstermijn - Verzoeker zonder vaste woon- of verblijfplaats

Richtlijn 2013/32/EU. Artikel 47 EU Handvest. Dit verzoek is ingediend in het kader van een beroepsprocedure tegen de beslissing waarbij een volgend verzoek om internationale bescherming niet-ontvankelijk wordt verklaard.

Hof: Artikel 46 van richtlijn 2013/32/EU, gelezen tegen de achtergrond van artikel 47 EU Handvest, staat niet in de weg aan een nationale regeling van een lidstaat die voor het beroep tegen een beslissing van niet-ontvankelijkheid van een volgend verzoek om internationale bescherming voorziet in een vervaltermijn van tien dagen – feest- en vrije dagen inbegrepen – na de kennisgeving van deze beslissing, ook wanneer de betrokken verzoeker in deze lidstaat geen woonplaats heeft gekozen en de kennisgeving geschiedt aan de zetel van de nationale autoriteit die bevoegd is voor de behandeling van deze verzoeken, op voorwaarde dat, ten eerste, deze verzoekers ervan op de hoogte worden gebracht dat zij, bij gebreke van woonplaatskeuze met het oog op de kennisgeving van de beslissing over hun verzoek, zullen worden geacht hiertoe woonplaats te hebben gekozen op de zetel van deze nationale autoriteit, ten tweede, de voorwaarden voor de toegang van deze verzoekers tot deze zetel de ontvangst van de hen betreffende beslissingen niet uiterst moeilijk

maken, ten derde, wordt verzekerd dat aanvragers van internationale bescherming binnen deze termijn daadwerkelijke toegang hebben tot de procedurele waarborgen die het Unierecht hun toekent, en, ten vierde, het gelijkwaardigheidsbeginsel wordt geëerbiedigd. Het staat aan de verwijzende rechter om na te gaan of de in het hoofdgeding aan de orde zijnde nationale regeling aan deze vereisten voldoet.

HvJ – ARREST – 17 september 2020 – zaak C-806/18 – JZ – Nederland – Hoge Raad - ECLI:EU:C:2020:724 – conclusie – arrest

Inreisverbod – Gevangenisstraf – Strafrechtelijke antecedenten

Richtlijn 2008/115/EG. De Hoge Raad heeft het hof gevraagd of een gevangenisstraf mag worden opgelegd aan een vreemdeling tegen wie een inreisverbod is uitgevaardigd, maar die toch in Nederland is gebleven. Is een dergelijke straf verenigbaar met het arrest *Ouhrami* (C-225/16) waarin het Hof van Justitie heeft bepaald dat het inreisverbod pas rechtsgevolgen heeft wanneer de vreemdeling het grondgebied daadwerkelijk heeft verlaten?

In dit arrest legt het Hof in dat verband Richtlijn 2008/115/EG over gemeenschappelijke normen en procedures in de lidstaten voor de terugkeer van onderdanen van derde landen die illegaal op hun grondgebied verblijven, uit (met name artikel 11 ervan).

Artikel 11 van die Richtlijn verzet zich niet tegen de Nederlandse wettelijke regeling die bepaalt dat een gevangenisstraf kan worden opgelegd aan een illegaal verblijvende derdelander jegens wie de stappen van de terugkeerprocedure zijn doorlopen zonder dat de betrokkene het grondgebied van de lidstaten daadwerkelijk heeft verlaten.

Voorwaarde is echter dat het strafbaar gestelde gedrag is omschreven als illegaal verblijf terwijl de betrokkene kennis heeft van een inreisverbod dat is uitgevaardigd met name vanwege diens strafrechtelijke antecedenten of vanwege het gevaar dat hij vormt voor de openbare orde of de nationale veiligheid.

Het strafbaar gestelde gedrag mag niet zijn omschreven door verwijzing naar schending van dat inreisverbod. Bovendien moet deze regeling voldoende toegankelijk en nauwkeurig zijn en de toepassing ervan voldoende voorzienbaar, teneinde willekeur te voorkomen. Het staat aan de Hoge Raad om dit na te gaan.

Hof: Richtlijn 2008/115/EG, met name artikel 11 ervan, verzet zich niet tegen een wettelijke regeling van een lidstaat die bepaalt dat een gevangenisstraf kan worden opgelegd aan een illegaal verblijvende derdelander jegens wie de stappen van de bij die richtlijn ingestelde terugkeerprocedure zijn doorlopen zonder dat de betrokkene het grondgebied van de lidstaten daadwerkelijk heeft verlaten, wanneer het strafbaar gestelde gedrag is omschreven als illegaal verblijf terwijl de betrokkene kennis heeft van een inreisverbod dat is uitgevaardigd met name vanwege de strafrechtelijke antecedenten van de betrokkene of vanwege het gevaar dat hij vormt voor de openbare orde of de nationale veiligheid, mits het strafbaar gestelde gedrag niet is omschreven door verwijzing naar schending van dat inreisverbod en deze regeling voldoende toegankelijk en nauwkeurig is en de toepassing ervan voldoende voorzienbaar is, teneinde willekeur te voorkomen. Het staat aan de verwijzende rechter om dit na te gaan.

 HvJ EU over inreisverbod en gevangenisstraf ([Intro, alleen intern](#))

HvJ – ARREST – 30 september 2020 – zaak C-233/19 – CPAS de Liège – België - ECLI:EU:C:2020:757 – conclusie – arrest

HvJ – ARREST – 30 september 2020 – zaak C-402/19 – CPAS de Seraing – ECLI:EU:C:2020:759 – conclusie – arrest

Illegaal verblijf – Terugkeerbesluit - Ziekte

Richtlijn 2008/115/EG. Artikelen 19 en 47 EU Handvest. Het Arbeidshof Luik vraagt het Hof om zich in het licht van richtlijn 2008/115/EG uit te spreken over de voorwaarden voor opschorting van een beroep tegen een besluit waarbij een ernstig zieke derdelander wordt gelast het grondgebied van een lidstaat te verlaten. De bijzonderheid van deze zaak is erin gelegen dat de verwijzende rechter

volgens het nationale procesrecht niet bevoegd is om uitspraak te doen over de wettigheid van dat terugkeerbesluit.

Hof: De artikelen 5 en 13 van richtlijn 2008/115/EG, gelezen in het licht van artikel 19, lid 2, en artikel 47 EU Handvest, moeten aldus worden uitgelegd dat een nationale rechterlijke instantie die uitspraak dient te doen in een geding inzake sociale bijstand waarvan de uitkomst afhangt van een eventuele schorsing van de gevolgen van een terugkeerbesluit dat is genomen ten aanzien van een derdelander die aan een ernstige ziekte lijdt, moet oordelen dat een beroep tot schorsing en annulatie van dat besluit van rechtswege de schorsing ervan meebrengt, ook al resulteert die schorsing niet uit de toepassing van de nationale regeling, wanneer:

– dat beroep argumenten bevat waarmee wordt aangevoerd dat de uitvoering van dat besluit voor die derdelander een ernstig risico zou inhouden dat zijn gezondheidstoestand op ernstige en onomkeerbare wijze verslechtert en die argumenten niet kennelijk ongegrond lijken te zijn, en

– de betrokken regeling niet voorziet in een andere beroepsmogelijkheid waarvoor nauwkeurige, duidelijke en voorzienbare regels gelden en die van rechtswege de schorsing van dat besluit met zich meebrengt.

HvJ – CONCLUSIE A-G PIKAMÄE – 9 september 2020 – gevoegde zaken C-225/19 en C-226/19 – Minister van Buitenlandse Zaken – Grote Kamer – Nederland – [ECLI:NL:RBDHA:2019:2095](#) - [ECLI:NL:RBDHA:2019:2097](#) - [ECLI:EU:C:2020:679](#) – conclusie

Visumcode – Motiveringsplicht bij afwijzing

Verordening (EG) nr. 810/2009 (Visumcode). Artikel 47 EU Handvest. X heeft de Egyptische nationaliteit en woont in Egypte, samen met zijn Nederlandse echtgenote. Hij heeft een visum aangevraagd voor een bezoek aan zijn schoonouders, die in Nederland wonen. Dat is hem echter geweigerd door de Nederlandse vertegenwoordiging in Amman (Jordanië). X wordt als een bedreiging voor de openbare orde beschouwd, vanwege een bezwaar dat is gemaakt door Hongarije. X krijgt echter geen inzage en is niet op de hoogte gesteld van de feiten die hem ten laste worden gelegd. De Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Haarlem, stelt het Hof vragen over de motiveringsplicht bij afwijzing van een verzoek om een Schengenvisum.

A-G geeft het Hof in overweging: De afwijzende beslissing die de visumaanvrager van de nationale autoriteiten ontvangt, namelijk het standaardformulier van bijlage VI bij verordening (EG) nr. 810/2009, voldoet in beginsel aan de eisen van het recht op een doeltreffende voorziening in rechte zoals neergelegd in artikel 47 EU Handvest. Weliswaar zijn de lidstaten (..) niet gehouden om een uitvoerige motivering te verstrekken, maar er is niets dat hun belet om ‘opmerkingen’ in het standaardformulier op te nemen alsmede andere informatie die, bijvoorbeeld naar aanleiding van een klacht, door de overheid is verstrekt, teneinde een rechtmatigheidstoetsing te vergemakkelijken.

Aangezien het Unierecht voorziet in minimumwaarborgen, waarbij het aan de lidstaten wordt overgelaten om met inachtneming van de beginselen van gelijkwaardigheid en doeltreffendheid de concrete regels van de beroepsprocedure vast te stellen, is er niets dat hun belet om onder bepaalde voorwaarden ook als vertrouwelijk aangemerkte informatie ter beschikking van het rechterlijk orgaan te stellen. In voorkomend geval kunnen de lidstaten, teneinde hun nationale belangen te beschermen, van het rechterlijk orgaan verlangen dat het gebruikmaakt van technieken waarmee legitieme veiligheidsoverwegingen ten aanzien van de aard en de bronnen van de informatie die bij de vaststelling van de betrokken beslissing tot weigering van een visum in aanmerking is genomen, kunnen worden verzoend met de noodzaak om aan de justitiabele genoegzaam te garanderen dat zijn procedurele rechten, zoals het recht om te worden gehoord en het beginsel van hoor en wederhoor, worden geëerbiedigd.

Het behoort tot de bevoegdheden van de lidstaten om te beslissen over de aard en de concrete regeling van de beroepsmogelijkheden die openstaan voor visumaanvragers die willen opkomen tegen bezwaren tegen de afgifte van een visum die in het kader van de raadplegingsprocedure van artikel 22 van de Visumcode zijn gemaakt.

De lidstaten dienen de aanvragers op verzoek of naar aanleiding van een klacht te informeren over de beroepsmogelijkheden.

- ⓑ EU-Hof: Rechter die uitspraak moet doen over sociale bijstand ernstig zieke asielzoeker mag werking terugkeerbesluit schorsen ([ECER](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 17 september 2020 – zaak C-710/19 – G. M. A. – België - ECLI:EU:C:20:739 – [conclusie](#)

Unieburger – Werkzoekende

Artikel 45 VWEU. Richtlijn 2004/38/EG. De onderhavige zaak betreft een aanvraag van een Grieks onderdaan die als werkzoekende een verblijfsrecht voor meer dan drie maanden wenst te verkrijgen, en de weigering daarvan door de bevoegde Belgische autoriteit met het bevel om het grondgebied te verlaten.

De door de verwijzende rechter in deze zaak gestelde vragen betreffen in de eerste plaats de omvang van de rechten en plichten van werkzoekenden, met name wat de bewijslast betreft, in het kader van artikel 14, lid 4, onder b), van richtlijn 2004/38, en in de tweede plaats de vraag of de lidstaten verplicht zijn om deze personen voor het zoeken naar werk een redelijke termijn toe te kennen, die niet minder dan zes maanden mag bedragen. Deze vragen bieden het Hof de gelegenheid om de draagwijdte van de procedurele waarborgen van richtlijn 2004/38 voor werkzoekenden ten aanzien van wie een verwijderingsbesluit is genomen, te verduidelijken.

A-G: Artikel 45 VWEU en artikel 14, lid 4, onder b), van richtlijn 2004/38 moeten aldus worden uitgelegd dat het gastland verplicht is om, ten eerste, een werkzoekende na afloop van de eerste periode van drie maanden legaal verblijf een redelijke termijn toe te kennen teneinde hem in staat te stellen kennis te nemen van mogelijkerwijs geschikte vacatures en de maatregelen te nemen die vereist zijn om te worden aangesteld, en, ten tweede, een werkzoekende toe te staan om zich tijdens de volledige duur van die termijn op zijn grondgebied op te houden, zonder van hem het bewijs te verlangen dat hij een reële kans maakt om te worden aangesteld. Pas na afloop van deze termijn moet de werkzoekende overeenkomstig artikel 14, lid 4, onder b), van richtlijn 2004/38 niet alleen aantonen dat hij nog immer werk zoekt, maar ook dat hij een reële kans maakt te worden aangesteld.

De artikelen 15 en 31 van richtlijn 2004/38 en het doeltreffendheidsbeginsel moeten aldus worden uitgelegd dat de nationale rechterlijke instanties van het gastland in het kader van het onderzoek van de wettigheid van een besluit tot weigering van het verblijfsrecht voor meer dan drie maanden voor een werkzoekende burger van de Unie, verplicht zijn om rekening te houden met elke wijziging in de omstandigheden van de werkzoekende die zich heeft voorgedaan nadat de bevoegde autoriteiten hun besluit tot beperking van zijn verblijfsrecht hebben genomen, zo nodig door de nationale procedureregels buiten toepassing te laten indien uit deze wijziging blijkt dat de werkzoekende een dergelijk verblijfsrecht had.

- ⓑ A-G: Rechter moet rekening houden met gewijzigde omstandigheden na vaststelling verwijderingsbesluit werkzoekende EU-burger ([ECER](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 24 september 2020 – zaak C-398/19 – Generalstaatsanwaltschaft Berlin – Grote Kamer – Duitsland - ECLI:EU:C:20:748 – [conclusie](#)

Afwijking van arrest Petruhin? - Unieburgerschap- Uitlevering onderdaan van een lidstaat aan een derde land – Gezochte persoon heeft het burgerschap van de Unie pas verkregen nadat hij het centrum van zijn belangen had verplaatst naar de aangezochte lidstaat

Kaderbesluit 2002/584/JBZ. Artikelen 18 en 21 VWEU. Europees Verdrag betreffende uitlevering van 1957. Aangezien de lidstaten die weigeren hun eigen onderdanen aan derde landen uit te leveren, steevast ook in hun eigen wetgeving opnemen dat het begaan van dergelijke strafbare feiten door hun burgers, waar ook ter wereld, op grond van een in het internationaal recht algemeen aanvaard beginsel van extraterritoriale bevoegdheid in strafzaken (dat bekend staat als het „actieve personaliteitsbeginsel”) op hun eigen grondgebied kan worden vervolgd, is die beperking op uitlevering in de praktijk iets minder problematisch dan anders het geval zou zijn geweest.

Nu komen de problemen in beeld die voor het eerst op tafel lagen met de feiten in de uitspraak van het Hof van 6 september 2016 in de zaak Petruhhin. Wat is de situatie wanneer een burger van een lidstaat zijn recht op vrij verkeer naar een andere lidstaat uitoefent, en die andere staat weigert zijn eigen onderdanen aan derde landen uit te leveren en beroept zich op het beginsel van aut dedere, aut judicare? Houden de beginselen van non-discriminatie op grond van nationaliteit (artikel 18 VWEU) en van het recht van vrij verkeer (artikel 21 VWEU) in dat het gastland in beginsel verplicht is om het verbod van uitlevering van eigen onderdanen op een of andere manier ook uit te breiden tot burgers van andere lidstaten die gebruik hebben gemaakt van hun recht van vrij verkeer?

A-G: Het arrest van 6 september 2016, Petruhhin (C-182/15), is, met alle respect, onjuist en hoeft thans niet door het Hof te worden gevolgd. Uit de praktijk en ervaring is gebleken dat voor de toepassing van artikel 18 VWEU de situatie van een burger van een lidstaat die zijn eigen onderdanen niet uitlevert en de situatie van burgers van andere lidstaten in feite niet vergelijkbaar zijn. Die praktische problemen met betrekking tot eventuele straffeloosheid worden verergerd omdat een passend wetgevingskader van de Unie ontbreekt. Ik geef het Hof derhalve in overweging om wegens alle bovengenoemde redenen af te wijken van het arrest Petruhhin."

Ongeacht of het Hof het met deze analyse eens is of niet, geef ik het Hof als conclusie in overweging de vragen van het Kammergericht Berlin als volgt te beantwoorden:

De artikelen 18 en 21 VWEU verzetten zich er niet tegen dat een burger van de Unie zich op de uit deze bepalingen voortvloeiende rechten beroept, op de enkele grond dat hij het burgerschap van de Unie pas heeft verkregen nadat hij zich heeft gevestigd in een andere lidstaat dan de lidstaat waarvan hij later de nationaliteit heeft verkregen, en zijn recht op vrij verkeer dus niet heeft uitgeoefend nadat hij burger van de Unie is geworden. Wanneer, zoals in casu, het recht van een Unieburger om in een lidstaat te verblijven wordt ontleend aan het Unierecht, dan mag die burger vertrouwen op de door de artikelen 18 en 21 VWEU gewaarborgde rechten.

De lidstaat van herkomst is op grond van het Unierecht niet verplicht het verzoekende derde land te vragen om mededeling van het dossier teneinde de eventuele overname van de vervolging te onderzoeken.

Het Unierecht legt de aangezochte staat zelf geen verplichting op om de vervolging van een niet-onderdaan om wiens uitlevering door een derde land is verzocht, zelf over te nemen.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland - Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Utrecht – 10 september 2020 - [ECLI:NL:RBDHA:2020:9077](#)

Unieburgerschap van kind dat niet in NL woont – Toepasselijkheid van arrest Chavez-Vilchez? – Afgeleid verblijfsrecht

Artikel 20 VWEU. Eiseres heeft rechtmatig verblijf in Nederland gehad bij A, die de Nederlandse nationaliteit heet. Eiseres en A zijn gehuwd geweest. Tijdens hun huwelijk is een kind geboren. Het kind heeft de Nederlandse nationaliteit, maar is in Thailand geboren en heeft altijd in Thailand gewoond. Hij is vanaf zijn geboorte verzorgd en opgevoed door zijn grootmoeder van moederszijde. Eiseres is na de geboorte teruggekeerd naar Nederland en heeft het kind enkele malen bezocht in Thailand. Het kind is nooit in de EU geweest. Het kind is nu 10 jaar oud. Eiseres en A hebben van rechtswege gezamenlijk het ouderlijk gezag over het kind (gehad). De uitspraak van de rechtbank in Surin, Thailand, van 5 februari 2020 strekt tot toekenning van het eenhoofdig gezag aan eiseres.

Het verblijfsrecht van eiseres is bij besluit van 22 mei 2017 met terugwerkende kracht per 1 juni 2016 ingetrokken omdat de relatie tussen eiseres en A per laatstgenoemde datum feitelijk is beëindigd. Op 17 mei 2018 is tussen eiseres en A de echtscheiding uitgesproken.

Op 7 mei 2019 heeft eiseres verblijf in Nederland aangevraagd bij B. De aanvraag van eiseres is bij het besluit van 8 mei 2019 afgewezen. Op 8 mei 2019 is eiseres uitgezet naar Bangkok.

In deze zaak moet worden beoordeeld of aan eiseres verblijfsrecht in Nederland toekomt. De stelling van eiseres is dat door aan eiseres een verblijfsrecht te ontzeggen, aan het kind de mogelijkheid wordt onthouden om binnen het grondgebied van de Unie te verblijven. Hiermee is het nuttig effect van het burgerschap van de Unie van het kind in het geding. Sinds 2017 is er helemaal geen contact meer tussen de vader en het kind. Het kind is dus volledig afhankelijk van eiseres, ook omdat haar moeder om medische redenen niet langer voor het kind kan zorgen.

Verweerder heeft er op gewezen dat de afwijzing van de verblijfsaanvraag van eiseres er niet toe leidt dat het kind gedwongen wordt het grondgebied van de Unie te verlaten, nu het kind vanaf zijn geboorte in Thailand verblijft. Het arrest Chavez-Vilchez mist daarom toepassing.

I. Moet artikel 20 van het VWEU aldus worden uitgelegd, dat het zich ertegen verzet dat een lidstaat aan een derdelander, wanneer die zijn minderjarige kind, burger van de Unie, ten laste heeft en wanneer die minderjarige zich ten opzichte van die derdelander in een daadwerkelijke afhankelijkheidsverhouding bevindt, het recht van verblijf ontzegt in de lidstaat waar de minderjarige Unieburger de nationaliteit van bezit, terwijl de minderjarige Unieburger zich buiten het grondgebied van die lidstaat dan wel de Unie bevindt en/of zich nooit op het grondgebied van de Unie heeft bevonden, waardoor de minderjarige Unieburger feitelijk de toegang tot het grondgebied van de Unie wordt ontzegd?

II. (a) Moeten (minderjarige) Unieburgers een belang bij de uitoefening van de rechten die zij hebben op grond van het burgerschap van de Unie stellen of aannemelijk maken?
(b) Kan in dit verband een rol spelen dat minderjarige Unieburgers in de regel niet zelfstandig hun rechten kunnen doen gelden en zelf geen zeggenschap hebben over hun verblijfplaats, maar daarin afhankelijk zijn van hun ouder(s) en dat dit met zich mee zou kunnen brengen dat namens een minderjarige Unieburger aanspraak wordt gemaakt op de uitoefening van zijn rechten als Unieburger, terwijl dat misschien in strijd zou zijn met zijn andere belangen zoals bedoeld in onder meer het arrest Chavez-Vilchez?

(c) Zijn die rechten absoluut, in die zin dat daartegen geen belemmeringen mogen worden opgeworpen of dat voor de lidstaat waarvan de (minderjarige) Unieburger de nationaliteit bezit zelfs een positieve verplichting bestaat om de uitoefening van die rechten mogelijk te maken?

III. (a) Komt bij de beoordeling of sprake is van een afhankelijkheidsrelatie zoals in I. is bedoeld, doorslaggevend betekenis toe aan de vraag of de ouder, derdelander, vóór de aanvraag of vóór het besluit waarbij hem verblijfsrecht wordt geweigerd dan wel vóór het moment waarop een (nationale) rechterlijke instantie moet beslissen in een vanwege die weigering gevoerde juridische procedure, wel of niet de dagelijkse zorg had voor de minderjarige Unieburger, en of er anderen zijn die deze zorg in het verleden op zich hebben genomen en/of deze op zich kunnen (blijven) nemen?
(b) Kan in dit verband van de minderjarige Unieburger worden verlangd dat hij, teneinde zijn Unierechten daadwerkelijk uit te kunnen oefenen, zich op het grondgebied van de Unie vestigt bij zijn andere ouder, die burger is van de Unie, die mogelijk niet langer het gezag heeft over de minderjarige??

(c) Zo ja, maakt het hierbij verschil of die ouder wel of niet het gezag en/of de wettelijke, financiële of affectieve last heeft (gehad) over de minderjarige en wel of niet bereid is deze last(en) en/of de zorg voor de minderjarige op zich te nemen?

(d) indien zou komen vast te staan dat de ouder, derdelander, het eenhoofdig gezag heeft over de minderjarige Unieburger, betekent dit dan dat minder gewicht toekomt aan de vraag naar de wettelijke, financiële en/of affectieve last?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 15 september 2020 – zaak C-273/20 en C-355/20 – Bundesrepublik Deutschland e.a.

Gezinshereniging – Minderjarige vluchteling - Tijdstip asielaanvraag

Richtlijn 2003/86. Zaak C-273/20. Verzoekster is Syrisch onderdaan. Haar toen nog minderjarige zoon is in 2015 Duitsland binnengekomen. Hij heeft een asielaanvraag ingediend en hij heeft de vluchtelingenstatus en een verblijfsvergunning voor de duur van drie jaar toegekend gekregen. Hij woont samen met zijn oudere broer. Verzoekster heeft voor zichzelf en drie andere kinderen een verzoek ingediend om afgifte van visa met het oog op gezinshereniging met haar zoon. De visumaanvragen zijn afgewezen omdat haar zoon in 2017 meerderjarig is geworden en omdat niet wordt voldaan aan de in de wet gestelde eis van bijzondere kwetsbaarheid. Tegen dit besluit is beroep ingesteld en de bestuursrechter in eerste aanleg heeft gelast een visum af te geven omdat aan de voorwaarden van de wet is voldaan en de zoon op basis van het Unierecht als minderjarig dient te worden aangemerkt.

Zaak C-355/20. Verzoekers zijn Syrische onderdanen. Hun meerderjarige zoons en een minderjarige zoon zijn in 2015 Duitsland binnengekomen en hebben toen asiel aangevraagd. Aan hen is de vluchtelingenstatus en een verblijfsvergunning voor drie jaar toegekend. Daarna hebben de ouders

en nog twee jongere broers een verzoek tot gezinshereniging ingediend. De visa zijn geweigerd omdat het volgens de autoriteiten niet mogelijk is om een visum af te geven omdat de jongste zoon meerderjarig is geworden en niet is voldaan aan de in de wet gestelde voorwaarde van bijzondere kwetsbaarheid. Verzoekers hebben beroep ingesteld tegen dit besluit en de rechter heeft gelast om de visa aan verzoekers af te geven .

In uitspraak C-550/16 heeft het Hof geoordeeld dat een onderdaan van een derde land die op het tijdstip van aankomst op het grondgebied van een lidstaat en van indiening van zijn asielverzoek in die staat minder dan 18 jaar oud was, maar die gedurende de asielprocedure meerderjarig wordt en vervolgens wordt erkend als vluchteling als minderjarige in de zin van artikel 2, aanhef en onder f, juncto. artikel 10, derde lid, onder a, van richtlijn 2003/86/EG moet worden aangemerkt.

Vraag is of bij de hereniging met een alleenstaande minderjarige vluchteling overeenkomstig artikel 10, derde lid onder a, en artikel 2, onder f, van richtlijn 2003/86/EG het voortbestaan van diens minderjarigheid kan worden aangemerkt als voorwaarde in de zin van artikel 16, lid 1 onder a van richtlijn 2003/86/EG en welke eisen dienen te worden gesteld aan het werkelijke gezinsleven in de zin van artikel 16, lid 1, onder b, van richtlijn 2003/86/EG.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 16 september 2020 – zaak C-279/20 – Bundesrepublik Deutschland

Gezinshereniging – Begrip minderjarige vluchteling - Tijdstip asielaanvraag

Richtlijn 2003/86/EG. Verzoekster is Syrisch onderdaan en verblijft al enkele jaren in Turkije. Haar vader is in 2015 naar Duitsland gekomen en heeft in 2017 de vluchtelingenstatus en een verblijfsvergunning voor drie jaar toegekend gekregen. In augustus 2017 heeft verzoekster, die inmiddels meerderjarig is, een verzoek ingediend tot afgifte van een visum met het oog op gezinshereniging met haar vader. Dat verzoek is afgewezen omdat zij meerderjarig is en haar vader nog geen verblijfsvergunning als vluchteling heeft gehad voor het intreden van haar meerderjarigheid. Noch voldoet zij aan de in de wet gestelde eis van bijzondere kwetsbaarheid omdat niet is gebleken dat zij geen zelfstandig leven in Turkije kan leiden. Tegen de afwijzing is met succes beroep ingesteld bij de bestuursrechter. Deze heeft geoordeeld dat het visum dient te worden afgegeven omdat volgens het Unierecht verzoekster als minderjarig dient te worden aangemerkt omdat het tijdstip waarop haar vader zijn asielaanvraag heeft ingediend, doorslaggevend is voor de beoordeling van minderjarigheid.

Vraag is welk tijdstip doorslaggevend is voor de beoordeling van de minderjarigheid van het kind wanneer de gezinshereniger een erkende vluchteling is. Wordt het kind ook dan als minderjarige in de zin van artikel 4, eerste lid onder c, van richtlijn 2003/86 gezien wanneer het op het tijdstip van de asielaanvraag van de gezinshereniger minderjarig was, maar voor het tijdstip van diens erkenning als vluchteling en het verzoek tot gezinshereniging meerderjarig is geworden. Daarnaast is de vraag welke voorwaarden moeten worden gesteld aan het onderhouden van een werkelijk gezinsleven in de zin van artikel 16, eerste lid, onder b van de gezinsherenigingsrichtlijn en op welke wijze dit dient te worden gecontroleerd.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Oostenrijk – 29 september 2020 – zaken C-368/20 en C-369/20 – Landespolizeidirektion Steiermark e.a.*

Schengengrenscore – Cumulatie verlengingsperioden - Grenstoezicht

Richtlijn 2004/38/EG. Verordening (EG) nr. 562/2006. Verordening (EU) 2016/399. Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/818. In beide zaken zijn verzoekers in 2019 bij de grensovergang Spielfeld naar Oostenrijk onderworpen aan grenscontroles. Verzoekers werden gevraagd om hun paspoort en op hun vraag of het om een identiteitscontrole of een grenscontrole ging, werd geantwoord dat het om een grenscontrole ging. Verzoekers weigerden hierop hun paspoort te tonen. Oostenrijk heeft met ingang van 16-09-2015 het grenstoezicht heringevoerd op basis van artikel 29 van de Schengengrenscore waarna het grenstoezicht werd gestoeld op artikel 25, lid 2. Het grenstoezicht is telkens verlengd met zes maanden, laatstelijk bij verordening van 9 mei 2019 voor de periode van 13-05-2019 t/m 13-11-2019. De verwijzende rechter betwijfelt of de rechtsgrondslag van het grenstoezicht in kwestie, te weten de ministeriële verordening van 9 mei 2019, verenigbaar is met het Unierecht, meer bepaald met de Schengengrenscore.

RECHTSPRAAK NL – EINDUITSPRAAK - Raad van State – 2 september 2020 - zaak C-380/18 – E.P. – ECLI:NL:RVS:2020:2067

Schengengrenscore – Openbare orde - Terugkeerbesluit

Verordening (EU) 2016/399. De vragen die in deze zaak (en in zaken C-381/18 en C-382/18) zijn gesteld, zien allemaal op de onderbouwing die de staatssecretaris moet geven als hij zegt dat een vreemdeling een gevaar vormt voor de openbare orde. Welke eisen stellen de Schengengrenscore en de Gezinsherenigingsrichtlijn aan die onderbouwing? Er zijn uitspraken van het Hof van Justitie die erop wijzen dat moet worden gemotiveerd dat de gedragingen van een vreemdeling een 'daadwerkelijke, actuele en voldoende ernstige bedreiging voor een fundamenteel belang van de samenleving' vormen. Daarnaast zijn er uitspraken van het Hof van Justitie over eerste toegang tot het grondgebied van de lidstaten, waaruit lijkt te volgen dat de motiveringsplicht minder ver gaat. Verder speelt bij gezinshereniging de jurisprudentie van het EHRM over artikel 8 EVRM een rol bij de vraag welke onderbouwing de staatssecretaris moet geven.

HvJ: Artikel 6, lid 1, onder e), van verordening (EU) 2016/399 verzet zich niet tegen een nationale praktijk volgens welke de bevoegde autoriteiten een terugkeerbesluit kunnen nemen tegen een niet-visumplichtige onderdaan van een derde land die zich voor een kort verblijf op het grondgebied van de lidstaten bevindt, op grond van het feit dat hij wordt beschouwd als een bedreiging van de openbare orde omdat hij wordt verdacht van het plegen van een strafbaar feit, voor zover deze praktijk enkel wordt toegepast indien, ten eerste, dit strafbare feit in het licht van de aard ervan en de strafmaat voldoende ernstig is om te rechtvaardigen dat het verblijf van deze onderdaan op het grondgebied van de lidstaten onmiddellijk wordt beëindigd en, ten tweede, deze autoriteiten beschikken over concordante, objectieve en nauwkeurige elementen om hun verdenkingen te staven, hetgeen aan de verwijzende rechter staat om na te gaan.

RvS: (9)Gelet op de onder 5 vermelde overwegingen van het Hof, betoogt de staatssecretaris terecht dat de rechtbank ten onrechte heeft overwogen dat bij de vaststelling dat het verblijf in de vrije termijn ingevolge artikel 6, eerste lid, aanhef en onder e, van de Schengengrenscore is geëindigd omdat een vreemdeling een bedreiging voor de openbare orde is, is vereist dat de persoonlijke gedragingen van de desbetreffende vreemdeling een daadwerkelijke, actuele en voldoende ernstige bedreiging voor een fundamenteel belang van de samenleving vormen. De staatssecretaris betoogt terecht dat, gelet op punt 46 van het arrest E.P., een verdenking van het plegen van een strafbaar feit in beginsel voldoende kan zijn voor de vaststelling dat het verblijf in de vrije termijn ingevolge artikel 6, eerste lid, aanhef en onder e, van de Schengengrenscore is geëindigd.

Verder voert de staatssecretaris in zijn reactie op het arrest E.P. terecht aan dat ten tijde van het terugkeerbesluit was voldaan aan de in het arrest vermelde vereisten voor het eindigen van het verblijf in de vrije termijn. Gelet op de onder 7 vermelde omstandigheden was er ten tijde van het terugkeerbesluit immers sprake van verdenking van voldoende strafbare feiten en waren er met elkaar overeenstemmende, objectieve en nauwkeurige elementen op grond waarvan de vreemdeling kon worden verdacht van het plegen van die misdrijven. Anders dan de vreemdeling in zijn reactie op het arrest E.P. betoogt, is daarmee voldaan aan het in dat arrest bedoelde evenredigheidsbeginsel. De grief slaagt.

(10) Het hoger beroep is gegrond. De uitspraak van de rechtbank wordt vernietigd. De Afdeling beoordeelt het beroep.

RECHTSPRAAK NL – EINDUITSPRAAK - Raad van State – 2 september 2020 - na HvJ C-381/18 en C-382/18 – G.S. en V.G. - ECLI:NL:RVS:2020:2069 - ECLI:NL:RVS:2020:2068

Schengengrenscore – Openbare orde - Terugkeerbesluit

Richtlijn 2003/86/EG. De prejudiciële vragen die de Afdeling bestuursrechtspraak in deze zaken heeft gesteld zien op hetzelfde als in de zaak C 380/18 – E.P. namelijk op de onderbouwing die de staatssecretaris moet geven als hij zegt dat een vreemdeling een gevaar vormt voor de openbare orde. Welke eisen stellen de Schengengrenscore en de Gezinsherenigingsrichtlijn aan die onderbouwing?

HvJ: Artikel 6, leden 1 en 2, van richtlijn 2003/86 staat niet in de weg aan een nationale praktijk volgens welke de bevoegde autoriteiten om redenen van openbare orde, ten eerste, een op deze richtlijn gebaseerd verzoek om toegang en verblijf kunnen afwijzen op grond van een strafrechtelijke

veroordeling die is uitgesproken tijdens een eerder verblijf op het grondgebied van de desbetreffende lidstaat en, ten tweede, een op deze richtlijn gebaseerde verblijfstitel kunnen intrekken of de verlenging ervan kunnen weigeren wanneer de aanvrager een voldoende zware straf is opgelegd ten opzichte van de duur van het verblijf, voor zover deze praktijk alleen van toepassing is indien de inbreuk die de betrokken strafrechtelijke veroordeling rechtvaardigt voldoende ernstig van aard is om vast te stellen dat het noodzakelijk is het verblijf van deze aanvrager uit te sluiten en deze autoriteiten de in artikel 17 van dezelfde richtlijn bedoelde individuele beoordeling uitvoeren, hetgeen aan de verwijzende rechter staat om na te gaan.

Het hoger beroep is gegrond. De uitspraak van de rechtbank wordt vernietigd.

NOOT – bij EHRM 23 juli 2020, N.K. t. Polen

A human right to seek refuge at Europe's external borders: The ECtHR adjusts its case law in M.K. vs Poland ([EU immigration and law blog](#))

NOOT – EHRM 13 februari 2020, N.D. en N.T. t. Spanje

Which connection between The Greek-Turkish border, the Western Balkans route and the ECtHR's judgment in ND and NT? ([EU immigration and law blog](#))

EUROPESE COMMISSIE

Europese Commissie presenteert Asiel- en Migratiepact ([ECER](#))

CONSULTATIE

Proposal for a Regulation - Migration and Home Affairs, Feedback mogelijk van 2 Oktober 2020 - 29 November 2020 ([EC](#))

OVERIG

- EASO publishes a COI report: Afghanistan, Security Situation (2020 update) ([EASO](#))
- EASO publishes 'Country Guidance: Syria' ([EASO](#))
- EASO publishes a COI report on Iraq: Key socio-economic indicators for Baghdad, Basra and Erbil ([EASO](#))
- The Commission 'Guidance' on facilitation and humanitarian assistance to migrants ([EU law analysis](#))
- First analysis of the EU's new asylum proposals ([EU law analysis](#))
- L'UE dans le domaine migratoire : la persistance de l'adolescence ou l'avènement de l'âge de raison ? ([ELSJ](#))
- Europese Commissie wil 'verplichte solidariteit' in nieuw asielbeleid ([Europa-nu](#))
- European Realpolitik: Legislative Uncertainties and Operational Pitfalls of the 'New' Pact on Migration and Asylum ([EU immigration and asylum law](#))
- Frequent Recourse to the Principle of 'Effectiveness' in ECJ Asylum Jurisprudence ([Verfassungsblog](#))

Belastingen

HvJ – CONCLUSIE A-G PITRUZZELLA – 17 september 2020 – zaak C-420/19 – Heavyinstall – Estland - ECLI:EU:C:20:737 – [conclusie](#)

Wederzijdse bijstand inzake de invordering van schuldvorderingen – Binding aan opvatting rechter in verzoekende lidstaat

Richtlijn 2010/24/EU. Is in het kader van de in richtlijn 2010/24/EU geregelde wederzijdse bijstand tussen lidstaten inzake de invordering van schuldvorderingen die voortvloeien uit belastingen, rechten en andere maatregelen, de rechterlijke instantie van de lidstaat die een verzoek om conservatoire maatregelen heeft ontvangen, gebonden aan de opvatting van de rechterlijke instantie van de verzoekende lidstaat wat betreft de noodzaak en de mogelijkheid om dergelijke maatregelen vast te stellen, ingeval samen met het verzoek een document is overgelegd waarin deze opvatting wordt uiteengezet?

A-G: Artikel 16 van richtlijn 2010/24 moet aldus worden uitgelegd dat indien een verzoek om wederzijdse bijstand met betrekking tot conservatoire maatregelen vergezeld gaat van een in lid 1, tweede alinea, van dit artikel bedoeld document, namelijk een beslissing van een rechterlijke instantie van de verzoekende lidstaat, de rechter van de aangezochte lidstaat gebonden is aan de opvatting van die rechterlijke instantie wat betreft de noodzaak om de gevraagde conservatoire maatregelen vast te stellen, dat wil zeggen de vraag of is voldaan aan de gestelde voorwaarden, alsook wat betreft de mogelijkheid om conservatoire maatregelen vast te stellen in de verzoekende lidstaat.

- Geen laag premiepercentage volgens A-G tijdens periode dat omvang te verrichten arbeid niet vastligt ([taxlive](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Finland - 22 september 2020 – [zaak C-342/20 - Veronsaajien oikeudenvaltayksikkö](#)

Beleggingsfonds

Artikelen 49, 63 en 65 VWEU. Verzoekster is een beleggingsfonds naar Frans recht dat de vorm heeft van een vennootschap met veranderlijk kapitaal en investeert in vastgoed in Frankrijk en de eurozone. Verzoekster wordt vertegenwoordigd door een andere vennootschap, die overeenkomstig de wet en haar statuten namens verzoekster alle beslissingen neemt en tevens het fonds beheert. Verzoekster kan zelf geen rechtshandelingen verrichten. Geen van beide vennootschappen heeft in Finland kantoren of enig andere vestiging van waaruit – al was het maar gedeeltelijk – het beheer of besluitvorming plaatsvindt voor de Finse vastgoedinvesteringen. De vennootschap verantwoordelijk voor beslissingen beheert de Finse beleggingen volledig vanuit Frankrijk. Op grond van de Finse wet inzake inkomstenbelasting en het tussen Finland en Frankrijk gesloten belastingverdrag blijkt duidelijk dat verzoekster in beginsel in Finland belastingplichtig is. Aangezien een Fins beleggingsfonds een van inkomstenbelasting vrijgestelde instelling is, moet worden uitgemaakt of, in het licht van het beginsel van vrij verkeer van kapitaal van het VWEU en de EER-Overeenkomst, de belastingvrijstelling ook kan worden toegepast op met Finse beleggingsfondsen vergelijkbare niet-ingezeten fondsen.

Vraag is of de nationale wet in strijd is met de artikelen 49, 63 en 65 VWEU, omdat volgens deze wet uitsluitend bij overeenkomst geregelde niet-ingezeten open-end beleggingsfondsen kunnen worden gelijkgesteld met een Fins beleggingsfonds voor wat betreft de vrijstelling van inkomstenbelasting.

Belastingen, accijns

HvJ – ARREST – 16 september 2020 – zaak C-674/19 – Skonis ir kvapas – Litouwen - ECLI:EU:C:2020:710 – geen conclusie – arrest

Accijns – Waterpijptabak – Begrip rooktabak

Richtlijn 2011/64/EU. De zaak gaat over het accijnstarief voor waterpijptabak. Spanje, Polen en Portugal hebben in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: De artikelen 2 en 5 van richtlijn 2011/64/EU moeten aldus worden uitgelegd dat waterpijptabak die voor 24 % uit tabak bestaat en daarnaast bestaat uit andere stoffen zoals suikersiroop, glycerine, aromastoffen en een conserveermiddel, moet worden aangemerkt als een „product dat gedeeltelijk uit andere stoffen dan tabak bestaat” en als „rooktabak” in de zin van deze bepalingen en dus in zijn geheel, en ongeacht de andere stoffen dan tabak waaruit hij bestaat, moet worden beschouwd als rooktabak die aan de accijns op tabak is onderworpen.

- ▣ Voor 24% uit tabak bestaande waterpijptabak is accijnsplichtige rooktabak (taxlive)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Letland – 14 september 2020 – zaak C-326/20 - MONO

Accijnsgoederen – Diplomatieke betrekkingen – Niet-contante betaling

Richtlijn 2008/118. Verordening 952/2013. Verzoekster SIA MONO heeft bij de douane van Letland accijnsgoederen (alcohol en sigaretten) aangegeven met het doel deze in het vrije verkeer te brengen bij ambassades en consulaire diensten van verschillende staten en bij de vertegenwoordiging van de NAVO in Letland, onder toepassing van de vrijstelling van accijnzen. De Letse belastingdienst heeft onderzoek ingesteld naar de door verzoekster aangegeven goederen en heeft een boete opgelegd om de accijnzen en invoerrechten te betalen alsmede twee boetes en toeslagen omdat voor de toepassing van de vrijstelling van accijnzen op accijnsgoederen die aan ambassades en consulaire diensten worden geleverd, de betaling met niet-contante middelen dient plaats te vinden. Tegen dit besluit heeft verzoekster beroep ingesteld. Het beroep werd gedeeltelijk gegrond verklaard, wat betreft de betaling van invoerrechten en BTW. Tegen de uitspraak heeft verzoekster hoger beroep ingesteld.

Vraag is of accijnsgoederen voor diplomatieke en consulaire betrekkingen vrijgesteld zijn van de betaling van accijns op voorwaarde dat is voorzien in de betaling van deze goederen met niet-contante middelen, dat de betaling feitelijk heeft plaatsgevonden en dat de daadwerkelijke ontvangers van de goederen de betaling aan de leverancier hebben verricht en, of lidstaten voorwaarden en beperkingen kunnen stellen die de vrijstelling van accijns voor accijnsgoederen voor diplomatieke en consulaire betrekkingen afhankelijk stellen van de voorwaarde dat de koper de goederen heeft betaald met niet-contante middelen.

Belastingen, btw (Fi - S)

HvJ – ARREST – 16 september 2020 – zaak C-312/19 – Valstybinė mokesčių inspekcija – Litouwen - ECLI:EU:C:2020:711 – conclusie – arrest

Gezamenlijk handelen van meerdere personen – Handelen van een stille maatschap

Richtlijn 2006/112/EG. Twee personen hebben een bouwproject voor de oprichting van meerdere gebouwen voorbereid en uitgevoerd, waarbij evenwel slechts één van hen – verzoeker in het hoofdgeding – actief naar buiten is getreden. Zijn zakenpartner daarentegen heeft louter financieel bijgedragen (ten belope van 70 %) in de aanschaffingskosten, maar was betrokken bij de projectkeuzen en ontving na de beëindiging van het gezamenlijke project en de verkoop door verzoeker in het hoofdgeding van de opgerichte gebouwen een daarmee evenredig deel.

Wanneer twee personen onderling samenwerken maar slechts één van hen in eigen naam naar buiten treedt, wie is er dan de belastingplichtige die de handelingen verricht en de verschuldigde belasting over de toegevoegde waarde (btw) dient te voldoen? Het antwoord is niet alleen van belang voor de belastingschuld van degene die de handeling verricht, maar ook voor de aftrek van de voorbelasting

door degene ten behoeve van wie de handeling is verricht. Die laatste dient daarvoor namelijk te beschikken over een factuur waarop de naam en het adres van de verkopende belastingplichtige staat vermeld.

Hof: Artikel 9, lid 1, en artikel 193, van richtlijn 2006/112/EG moeten aldus worden uitgelegd dat een natuurlijke persoon die met een andere natuurlijke persoon een overeenkomst voor een gezamenlijke activiteit heeft gesloten in de vorm van een maatschap zonder rechtspersoonlijkheid, waarbij de eerste persoon bevoegd is om in naam van de deelgenoten samen te handelen maar in de betrekkingen met derden alleen en in eigen naam handelt voor de handelingen die de economische activiteit van deze maatschap uitmaken, moet worden beschouwd als een „belastingplichtige” in de zin van artikel 9, lid 1, van richtlijn 2006/112 en als de enige die gehouden is tot voldoening van de verschuldigde btw overeenkomstig artikel 193 van deze richtlijn, voor zover hij voor eigen rekening dan wel voor rekening van een derde handelt als commissionair in de zin van artikel 14, lid 2, onder c), en artikel 28 van deze richtlijn.

- Hof van Justitie EU verduidelijkt voorwaarden BTW-belastingplicht bij maatschappen ([taxlive](#))

HvJ – ARREST – 16 september 2020 – zaak C-528/19 – Mitteldeutsche Hartstein-Industrie – Duitsland - ECLI:EU:C:2020:712 – geen conclusie – arrest

Aftrek van de voorbelasting – Uitbreiding van een weg die toebehoort aan een gemeente - Rechtstreeks en onmiddellijk verband met de economische activiteit van de belastingplichtige – Levering om niet

Zesde richtlijn (77/388/EEG). Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding over een weigering van aftrek van de btw die in een eerder stadium is betaald voor de uitvoering van werkzaamheden tot uitbreiding van een weg die aan een gemeente toebehoort.

Hof: Artikel 17, lid 2, onder a), van de Zesde richtlijn (77/388/EEG) moet aldus worden uitgelegd dat een belastingplichtige recht heeft op aftrek van de btw die hij in een eerder stadium heeft betaald voor de ten behoeve van een gemeente verrichte werkzaamheden tot uitbreiding van een gemeentelijke weg, wanneer deze weg zowel door deze belastingplichtige in het kader van zijn economische activiteit als door het publiek wordt gebruikt, voor zover die uitbreidingswerkzaamheden niet verder gingen dan noodzakelijk was om deze belastingplichtige in staat te stellen zijn economische activiteit uit te oefenen en voor zover de kosten daarvan zijn begrepen in de prijs van door diezelfde belastingplichtige in een later stadium verrichte handelingen.

De Zesde richtlijn (77/388), met name artikel 2, lid 1, ervan, moet aldus worden uitgelegd dat de vergunning voor de exploitatie van een steengroeve die eenzijdig is verleend door een administratie van een lidstaat, niet de tegenprestatie vormt voor een belastingplichtige die zonder geldelijke tegenprestatie werkzaamheden tot uitbreiding van een gemeentelijke weg heeft verricht, zodat deze werkzaamheden geen handeling onder bezwarende titel in de zin van deze richtlijn vormen.

Artikel 5, lid 6, van de Zesde richtlijn (77/388) moet aldus worden uitgelegd dat werkzaamheden waarbij ten behoeve van een gemeente een voor het publiek opengestelde gemeentelijke weg wordt uitgebreid, maar die in het kader van zijn economische activiteit wordt gebruikt door de belastingplichtige die deze werkzaamheden om niet heeft verricht, alsook door het publiek, geen handeling vormen die moet worden gelijkgesteld met een levering van goederen onder bezwarende titel in de zin van deze bepaling.

- Voor BTW-aftrek aanleg weg mogen uitbreidingswerkzaamheden niet verder gaan dan noodzakelijk ([taxlive](#))

HvJ – ARREST – 17 september 2020 – zaak C-791/18 – Stichting Schoonzicht – Nederland – Hoge Raad - ECLI:EU:C:2020:731 – conclusie – arrest

Herzieningsstelsel voor investeringsgoederen - Verschil tussen het voorgenomen gebruik en het eerste werkelijke gebruik

Richtlijn 2006/112/EG. De onderhavige zaak betreft de wijze waarop de oorspronkelijk toegepaste aftrek van de btw moet worden herzien door een ondernemer die zijn plannen voor het gebruik van

een appartementencomplex heeft gewijzigd. In dit geval vond de aftrek plaats terwijl het appartementencomplex nog in aanbouw was. De ondernemer bestemde het complex toen voor belaste doeleinden. Een deel van de appartementen werd vervolgens echter verhuurd, zodat de eerste ingebruikneming van die appartementen van belasting was vrijgesteld.

Onder deze omstandigheden verzochten de Nederlandse autoriteiten de ondernemer om het gedeelte van de oorspronkelijke aftrek dat overeenkwam met de appartementen die vervolgens werden verhuurd, in zijn totaliteit in één keer terug te betalen. Ingevolge de nationale wetgeving wordt de te veel afgetrokken btw namelijk *in één keer* herzien wanneer op het tijdstip waarop een ondernemer goederen gaat gebruiken, blijkt dat de btw ter zake voor een groter gedeelte in aftrek is gebracht dan waartoe de ondernemer op grond van het gebruik van de goederen is gerechtigd.

De juridische vraag die rijst is of deze wetgeving in overeenstemming is met artikel 187 van richtlijn 2006/112/EG ingevolge waarvan de herziening van de aftrek voor investeringsgoederen in evenredige delen over een periode van meerdere jaren moet worden uitgevoerd.

Hof: De artikelen 184 tot en met 187 van richtlijn 2006/112/EG staan niet in de weg aan een nationale regeling die een herzieningsstelsel voor investeringsgoederen omvat waarbij de herziening over meerdere jaren wordt gespreid en op grond waarvan in de loop van het jaar van de ingebruikneming van het betrokken goed, dat tevens overeenkomt met het eerste jaar van herziening, het totale bedrag van de oorspronkelijk voor dat goed toegepaste aftrek in één keer wordt herzien indien bij de ingebruikneming ervan die oorspronkelijk toegepaste aftrek blijkt af te wijken van de aftrek die de belastingplichtige gerechtigd is toe te passen op basis van het werkelijke gebruik van dat goed.

- 🇳🇱 Nederlandse herziening in één keer niet in strijd met EU-recht ([taxlive](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 10 september 2020 – zaak C-449/19 – WEG Tevesstraße – Duitsland - ECLI:EU:C:20:689 – [conclusie](#)

Btw-vrijstelling - Levering van warmte door een Vve aan eigenaren

Richtlijn 2006/112/EG. Een vereniging van eigenaren heeft warmte geleverd ten behoeve van de eigenaren en de btw over de kosten voor die activiteit als voorbelasting in aftrek gebracht. De bevoegde belastingdienst heeft die aftrek verworpen. Die dienst was van mening dat de levering van warmte ten behoeve van de eigenaren op grond van het Duitse recht is vrijgesteld van btw.

In die context wenst de belastingrechter te vernemen of richtlijn 2006/112/EG zich verzet tegen een nationale wettelijke regeling krachtens welke btw-vrijstelling wordt verleend voor leveringen van warmte door verenigingen van eigenaren ten behoeve van de eigenaren. Bij de beantwoording van die vraag zal het Hof de kans krijgen om toe te lichten wanneer een tegenprestatie voor de levering van goederen (zoals warmte) wordt geacht voldoende te zijn afgestemd op het „voordeel” dat die handeling oplevert, om „onder bezwarende titel” te zijn verricht als bedoeld in artikel 2, lid 1, van de btw-richtlijn.

A-G: Richtlijn 2006/112/EG verzet zich niet tegen nationale bepalingen krachtens welke btw-vrijstelling wordt verleend voor de levering van warmte door een vereniging van eigenaren ten behoeve van de eigenaren, voor zover bij de door de vereniging in ruil voor de levering van warmte ontvangen tegenprestatie enkel rekening wordt gehouden met kosten en lasten die zien op de levering van warmte voor de gemeenschappelijke ruimten van het onroerend goed.

Omgekeerd verzet richtlijn 2006/112/EG zich verzet tegen diezelfde nationaalrechtelijke bepalingen voor zover bij de door de vereniging in ruil voor de levering van warmte ontvangen tegenprestatie geheel of gedeeltelijk rekening wordt gehouden met de levering van warmte voor de privaatieve gedeelten van het onroerend goed.

Het staat aan de nationale rechter om na te gaan onder welke omstandigheden in het hoofdgeding een tegenprestatie voor de levering van warmte is betaald.

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 3 september 2020 – zaak C-604/19 – Gmina Wrocław – Polen - ECLI:EU:C:2020:647 – [conclusie](#)

Eeuwigdurend vruchtgebruik op onroerend goed - Levering van goederen? - Gemeente

Richtlijn 2006/112/EG. In het onderhavige geval waren percelen belast met een speciaal zakelijk recht (het eeuwigdurend vruchtgebruik). Dat had tot gevolg dat de „economische eigenaar” – degene die dat perceel als een eigenaar gebruikte – en de „formele eigenaar” – degene aan wie het perceel civielrechtelijk toebehoorde – niet een en dezelfde persoon waren. Vergoedingen die door de houder van het recht van eeuwigdurend vruchtgebruik aan de perceeleigenaar werden betaald, waren aan de Poolse btw onderworpen. In het kader van een zakenrechtelijke hervorming hebben de voormalige perceeleigenaren hun eigendom inmiddels krachtens de wet verloren aan de houders van het recht van eeuwigdurend vruchtgebruik. Laatstgenoemden dienen de jaarlijkse termijnen voor het eeuwigdurend vruchtgebruik verder te betalen gedurende twintig jaar dan wel een eenmalige betaling ten belope van hetzelfde bedrag te verrichten. Zijn de door de voormalige eigenaren thans ontvangen vergoedingen zoals voorheen ook aan de btw onderworpen?

In dit geval ging het om percelen die aan een gemeente toebehoorden. Derhalve dient daarnaast te worden opgehelderd of de gemeente in dit geval als belastingplichtige heeft gehandeld, dan wel als overheid, waardoor geen btw is verschuldigd.

A-G geeft in overweging: De omzetting krachtens de wet van een recht van eeuwigdurend vruchtgebruik op een onroerend goed in een eigendomsrecht, vormt een levering van goederen in de zin van artikel 14, lid 1, juncto artikel 2, lid 1, onder a), van richtlijn 2006/112/EG die aan de btw is onderworpen.

Een gemeente die voor de omzetting krachtens de wet van een recht van eeuwigdurend vruchtgebruik op een onroerend goed in een eigendomsrecht een vergoeding ontvangt, handelt als belastingplichtige in de zin van artikel 9, lid 1, van richtlijn 2006/112 en niet als publiekrechtelijk lichaam in de zin van artikel 13 van deze richtlijn.

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 17 september 2020 – zaak C-288/19 – Finanzamt Saarbrücken – Duitsland - ECLI:EU:C:20:736 – [conclusie](#)

Plaats van een dienst inzake verhuur van vervoermiddelen – Terbeschikkingstelling van bedrijfswagens aan werknemers

Richtlijn 2006/112/EG. Is de terbeschikkingstelling door een belastingplichtige van een tot zijn bedrijf behorend voertuig voor privédoeleinden van zijn personeel onderworpen aan de btw? Wat zijn de eventuele voorwaarden van een dergelijke belastingheffing en kan een dergelijke handeling als verhuur van een vervoermiddel worden beschouwd? In de onderhavige zaak krijgt het Hof de gelegenheid deze vragen te beantwoorden en tegelijkertijd zijn rechtspraak inzake de terbeschikkingstelling door belastingplichtigen van tot hun bedrijf behorende goederen, de door hen voor privédoeleinden verrichte diensten alsmede inzake de in het licht van deze rechtspraak gehanteerde definitie van verhuur te preciseren.

A-G: Artikel 2, lid 1, onder c), en artikel 26, lid 1, onder b), van richtlijn 2006/112/EG moeten aldus worden uitgelegd dat er geen sprake is van een onder bezwarende titel verrichte dienst in de zin van deze bepalingen wanneer een belastingplichtige een tot zijn bedrijf behorend voertuig ter beschikking van een werknemer stelt voor de privédoeleinden van deze werknemer en deze werknemer geen vergoeding betaalt, geen afstand doet van een deel van zijn loon of van andere voordelen die hem door de belastingplichtige verschuldigd zijn en uit hoofde van de terbeschikkingstelling van dat voertuig evenmin aanvullende arbeid verricht.

Indien de verwijzende rechter vaststelt dat de terbeschikkingstelling door een belastingplichtige van een tot zijn bedrijf behorend voertuig voor de privédoeleinden van een van zijn werknemers voor een periode van meer dan dertig dagen wordt verricht onder bezwarende titel in de zin van artikel 2, lid 1, onder c), van richtlijn 2006/112 en van de rechtspraak van het Hof over deze bepaling, moet artikel 56, lid 2, van deze richtlijn aldus worden uitgelegd dat een dergelijke terbeschikkingstelling onder het begrip ‚andere dan kortdurende verhuur van een vervoermiddel’ valt.

- 📌 Bij verstrekking bedrijfswagen aan werknemer volgens A-G HvJ geen onder bezwarende titel verrichte dienst ([taxlive](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 2 september 2020 – [zaak C-324/20](#) - [X-Beteiligungsgesellschaft](#)

Afbetalingsovereenkomst – Werkingsfeer btw-richtlijn

Richtlijn 2006/112/EG. T-GmbH had verzoekster de opdracht gegeven om bemiddelend op te treden in het kader van een overeenkomst tot aankoop van een perceel grond. Als tegenprestatie zou verzoekster een honorarium van €1.000.000,-, te vermeerderen met btw, van T-GmbH ontvangen. Het honorarium diende te worden betaald in vijf jaarlijkse termijnen van €200.000,- te vermeerderen met omzetbelasting. De vragen betreffen de uitlegging van de btw-richtlijn in het geval van afbetalingsovereenkomsten. Het gaat met name om de uitlegging van artikel 64, lid 1 van de btw-richtlijn. Deze bepaling sluit een afbetalingsovereenkomst – zoals in casu – van haar werkingsfeer uit in het geval van leveringen van goederen die op afbetaling worden verkocht.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Hongarije - 2 september 2020 – [zaak C-334/20](#) - [Amper Metal](#)

Recht op aftrek – Aantonen nut van de geleverde diensten

Richtlijn 2006/112/EG. Vraag is o.a. of de belastingplichtige die uitsluitend belaste handelingen verricht, alleen recht op aftrek heeft wanneer hij op objectieve wijze en met concrete gegevens het “nut” van de aan hem geleverde dienst kan aantonen.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Tsjechië – 23 september 2020 – [zaak C-398/20](#) - [ELVOSPOL](#)

Herziening btw – Niet betaalde vordering – Faillietverklaring schuldenaar

Richtlijn 2006/112/EG. Vraag gaat over een nationale regeling die het onmogelijk maakt voor een belastingplichtige schuldeiser om het totale bedrag van de btw te herzien op grond van een niet-betaalde vordering, wanneer die vordering is ontstaan in een tijdvak van zes maanden voorafgaand aan de faillietverklaring van de schuldenaar.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Roemenië – 25 september 2020 - [zaak C-333/20](#) - [Berlin Chemie A. Menarini](#)

Btw – Vaste inrichting - Zeggenschap

Richtlijn 2006/112/EG. Uitvoeringsverordening (EU) Nr. 282/2011 Vraag is o.a. of het voor de vaststelling van het bestaan van een vaste inrichting voldoende is om te oordelen dat een vennootschap onmiddellijke toegang heeft tot personeel en technische middelen via een gelieerde vennootschap die op grond van een meerderheidsaandeel onder haar zeggenschap staat.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Roemenië – 30 september 2020 – [zaak C-358/20](#) - [Promexor Trade*](#)

Fiscale neutraliteit - Nulaangifte

Richtlijn 2006/112/EG. Artikel 5, lid 4 en artikel 4, lid 3 VEU. Vraag is o.a. of de btw-richtlijn en het beginsel van fiscale neutraliteit in de weg staan aan een nationale regeling waarbij een onderdaan verplicht is om voor onbepaalde tijd btw te innen en aan de staat af te dragen - zonder het recht op btw-aftrek te hebben - omdat zijn btw-nummer is ingetrokken omdat in zijn btw-aangiften over zes opeenvolgende maanden geen aan btw onderworpen transacties is vermeld?

Belastingen, douane en tariefindeling

HvJ – ARREST – 10 september 2020 – zaak C-509/19 – BMW – Duitsland – ECLI:EU:C:2020:694 – geen conclusie – arrest

Vaststelling douanewaarde – Economische waarde software – Transactiewaarde

Verordening (EU) nr. 952/2013 (DWU). Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen BMW en het hoofdkantoor van de douane betreffende de vraag of ontwikkelingskosten voor software die door de koper kosteloos ter beschikking is gesteld aan de producent en bestemd is voor gebruik bij de productie en de verkoop voor uitvoer van het goed, in aanmerking moeten worden genomen voor de berekening van de douanewaarde van het goed.

Hof: Artikel 71, lid 1, onder b), van verordening (EU) nr. 952/2013, moet aldus worden uitgelegd dat het toestaat dat, voor de vaststelling van de douanewaarde van een ingevoerd goed, de economische waarde van software die in de Europese Unie is gecreëerd en door de koper kosteloos ter beschikking is gesteld aan de in een derde land gevestigde verkoper, wordt opgeteld bij de transactiewaarde van het goed.

Beroepskwalificaties

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 16 september 2020 – zaak C-218/19 – Onofrei – Frankrijk – ECLI:EU:C:20:716 – conclusie

Afwijzing inschrijving bij balie van Parijs – Beroepsbekwaamheid – Toetsing relevante beoefening nationaal recht

Artikelen 45 en 49 VWEU. Verzoekster heeft zowel de Portugese als de Roemeense nationaliteit. Zij is in het bezit van twee masterdiploma's en een doctorstitel in de rechtsgeleerdheid van de Universités Paris 1 en Paris II. Ruim acht jaar heeft zij bij de Europese Commissie als administrateur gewerkt. Zij heeft verzocht om inschrijving bij de balie van Parijs en heeft daarbij een beroep gedaan op een van de vrijstellingen van de verplichting om in het bezit te zijn van de beroepsverklaring (en dus van de verplichte beroepsopleiding) die de Franse wetgeving biedt aan ambtenaren die gedurende ten minste acht jaar juridische werkzaamheden hebben uitgeoefend bij een overheidsinstantie, een openbare dienst of een internationale organisatie.

De balie van Parijs heeft het verzoek van verzoekster afgewezen op grond dat zij noch een ambtenaar in Franse overheidsdienst is, noch door de Franse overheid bij een internationale organisatie is gedetacheerd, noch op het Franse grondgebied werkzaam is geweest. In hoger beroep is de beslissing van de balie van Parijs bevestigd met als motivering dat verzoekster niet had aangetoond eerder het Franse recht te hebben beoefend. Beroep in cassatie is ingesteld bij de Cour de cassation, die nu wenst te vernemen of dergelijke nationale regels, of beter gezegd de uitlegging en toepassing daarvan in de praktijk, verenigbaar zijn met de artikelen 45 en 49 VWEU.

A-G: De artikelen 45 en 49 VWEU staan in de weg aan de voorwaarde van een functie in Franse overheidsdienst en de territorialiteitsvoorwaarde die gelden voor de vrijstelling van de beroepsopleiding en de verklaring van bekwaamheid voor het beroep van advocaat krachtens artikel 98, 4°, van decreet nr. 91-1197, voor zover de praktische toepassing van die voorwaarden de toetsing van de relevante beoefening van het nationale recht door ambtenaren van de Europese Commissie onmogelijk maakt.

In ieder geval verzetten de artikelen 45 en 49 VWEU zich ertegen dat voor de toegang tot een gereguleerd beroep in een lidstaat voorwaarden gelden die niet zijn gebaseerd op coherente en voorzienbare criteria, die niet redelijkerwijs ex ante kunnen worden vastgesteld door alle belangstellende verzoekers.

Beschermde oorsprongsbenaming

HvJ – CONCLUSIE A-G PITRUZZELLA – 17 september 2020 – zaak C-490/19 – Syndicat interprofessionnel de défense du fromage Morbier – Frankrijk – ECLI:EU:C:20:730 – conclusie

Landbouwproducten - BOB – Vorm en uiterlijk van product – Misleiding consument

Verordening (EEG) nr. 2081/92. Verordening (EG) nr. 510/2006. Verordening (EU) nr. 1151/2012. Deze vraag is gerezen in het kader van een geding over Morbier kaas. De Société Fromagère du Livradois zou zich schuldig hebben gemaakt aan oneerlijke concurrentie en meeliften in strijd met de beschermde oorsprongsbenaming (BOB) „Morbier”.

A-G: Artikel 13, lid 1, van verordening (EG) nr. 510/2006 moet aldus worden uitgelegd dat het niet louter het gebruik door een derde van een geregistreerde benaming verbiedt.

De reproductie van de vorm of het uiterlijk waardoor een product met een geregistreerde benaming wordt gekenmerkt, kan een verboden praktijk in de zin van artikel 13, lid 1, onder d), van verordening nr. 510/2006 en verordening nr. 1151/2012 vormen wanneer de consument daardoor kan worden misleid ten aanzien van de werkelijke oorsprong van het product. Het staat aan de nationale rechter om in elk afzonderlijk geval, in het licht van alle relevante elementen en uitgaand van de waarneming van een normaal geïnformeerde en redelijk omzichtige en oplettende gemiddelde Europese consument, te beoordelen of een dergelijke praktijk onrechtmatig is.

GERECHT EU – ARREST – 9 september 2020 – zaak T-626/17 – Slovenië/Commissie – persbericht – ECLI:EU:T:2020:402 – arrest

Beschermde oorsprongsbenaming - Etikettering Kroatische wijn

Verordening (EU) nr. 1308/2013. Gedelegeerde verordening (EU) 2017/1353. Verordening (EG) nr. 607/2009. Het betreft een verzoek tot nietigverklaring van gedelegeerde verordening (EU) 2017/1353 wat betreft de wijndruivenrassen en synoniemen daarvan die op het etiket van wijn mogen voorkomen. Het Gerecht verwerpt het beroep van Slovenië tot nietigverklaring van de gedelegeerde verordening die bepaalt dat de naam „Teran” op het etiket van Kroatische wijn mag worden aangebracht.

Brexit

LITERATUUR

Incentives for Choice of Law and Forum in Commercial Contracts: Predicting the Impact of Brexit, in: [European review of Private Law 2020/627](#)

OVERIG

- M. Schiffers, EU en VK op ramkoers over wet die eerdere brexitdeal ondermijnt, in: [FD](#)
- Terugtrekking Verenigd Koninkrijk heeft geen gevolg voor bescherming ouder merk ([IEF19447](#)) [T-421/18 ; 23-9-2020]
- Europese Commissie start inbreukprocedure tegen Londen om brexitwet ([Europa-nu](#))

Wiki

- [Wiki Brexit](#) (nieuw!)

Broeikasgasemissierechten

EUROPESE COMMISSIE

Mededeling van de Commissie Richtsnoeren betreffende bepaalde staatssteunmaatregelen in het kader van het systeem voor de handel in broeikasgasemissierechten na 2021, [PB C 317 van 25.9.2020](#)

Civiel

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Polen – 22 september 2020 – [zaak C-327/20 - New Media Development and Hotel Services](#)

Betalingsachterstand handelstransacties - Begrip goederen – Onroerend goed – Erfpacht – Wettelijke rente - Vertragsrente

Richtlijn 2008/48/EG. Richtlijn 2011/7/EU. Verzoeker heeft jegens verweerder een verzoek tot betaling van jaarlijkse canon ingediend. De vordering m.b.t. de hoofdsom wordt niet betwist door de partijen. Verzoeker heeft hoger beroep ingesteld vanwege de door de rechter afgewezen vordering tot veroordeling van verweerder tot het betalen van wettelijke rente uit hoofde van betalingsachterstand bij handelstransacties. De rechter heeft deze vordering afgewezen op grond dat de canon voortvloeit uit de wet en niet uit een overeenkomst tussen de betrokken partijen.

Vraag is o.a. of het begrip "goederen" ook betrekking heeft op onroerende goederen en of het begrip "levering van goederen" ook betrekking heeft op de verlening van het recht van Pools erfpacht op een onroerend goed.

In deze situatie is de vraag gerezen of verzoeker bij het innen van dergelijke vergoedingen wettelijke rente uit hoofde van betalingsachterstand bij handelstransacties of gewone wettelijke vertragsrente kan vorderen

Consumenten (C)

HvJ – ARREST – 3 september 2020 – [gevoegde zaken C-84/19, C-222/19 en C-252/19 – Profi Credit Polska, BW en QL – Polen - ECLI:EU:C:2020:631 – conclusie – arrest](#)

Consumentenkrediet – Oneerlijk beding – Uitzonderingen - Maximumbedrag niet-rente kosten

Richtlijn 93/13/EEG. Richtlijn 2008/48/EG. De richtlijn maakt het voor rechters mogelijk te verklaren dat contractuele bedingen oneerlijk (en daardoor onafdwingbaar) zijn. Artikel 4, lid 2, van die richtlijn voorziet in twee belangrijke uitzonderingen op deze regel, namelijk wanneer het vermeende oneerlijke beding betrekking heeft op de bepaling van het eigenlijke voorwerp van de overeenkomst of de gelijkwaardigheid van de prijs of vergoeding enerzijds en de goederen of diensten anderzijds. De werkingssfeer van deze uitzonderingen vormt de kern van deze prejudiciële vragen, met als een van de belangrijkste vragen (in zaak C84/19) of niet-rentekosten die door de klant van een bank voor een kredietovereenkomst worden betaald binnen de werkingssfeer van een van die uitzonderingen vallen.

De onderhavige kwesties hebben betrekking op drie verschillende kredietovereenkomsten met consumenten. In elke zaak heeft de consument aangevoerd dat een aantal bedingen in de overeenkomst oneerlijk waren, als verweer tegen schuldvorderingen en dwangmaatregelen van een kredietinstelling. Hoewel er sprake is van enige overlapping, is in elk van deze zaken een afzonderlijke kwestie aan de orde met betrekking tot de toepassing van de beginselen van richtlijn 93/13 in de context van kredietovereenkomsten. De strekking van de beslissing van het Hof is dat, ook als in een contractueel beding een nationale regeling over niet-rentekosten wordt toegepast, dat beding nog steeds dient te worden getoetst aan de normen van de richtlijn.

Hof: Artikel 3, onder g), en artikel 22 van richtlijn 2008/48/EG verzetten zich niet tegen een nationale wettelijke regeling inzake consumentenkrediet waarbij een methode wordt vastgesteld voor de berekening van het maximumbedrag aan niet-rentekosten van het krediet dat aan de consument in

rekening kan worden gebracht, zelfs als deze berekeningsmethode de verkoper in staat stelt om de consument een deel van de algemene kosten van zijn economische activiteit te laten dragen, mits deze wettelijke regeling, wegens haar bepalingen betreffende dit maximumbedrag, niet in strijd is met de bij deze richtlijn geharmoniseerde regels.

Artikel 1, lid 2, van richtlijn 93/13/EEG moet aldus worden uitgelegd dat een contractueel beding waarbij de niet-rentekosten van het krediet worden bepaald overeenkomstig de in een nationale wettelijke regeling inzake consumentenkrediet vastgestelde bovengrens, niet is uitgesloten van de werkingssfeer van die richtlijn wanneer deze wettelijke regeling bepaalt dat het gedeelte van de niet-rentekosten van het krediet dat die bovengrens of het totaalbedrag van het krediet overschrijdt, niet verschuldigd is.

Artikel 4, lid 2, van richtlijn 93/13, moet aldus worden uitgelegd dat bedingen in een consumentenkredietovereenkomst waarbij andere kosten dan de terugbetaling van de hoofdsom en contractuele rente ten laste van de consument worden gebracht, niet onder de uitzondering van die bepaling vallen wanneer die bedingen noch de aard van deze kosten noch de diensten die zij beogen te vergoeden, specificeren en zodanig zijn geformuleerd dat bij de consument verwarring ontstaat over zijn verplichtingen en de economische gevolgen van die bedingen, hetgeen de verwijzende rechter dient na te gaan.

Artikel 3, lid 1, van richtlijn 93/13, moet aldus worden uitgelegd dat een contractueel beding inzake de niet-rentekosten van het krediet, waarbij deze kosten onder een wettelijke bovengrens worden vastgesteld en kosten van de economische activiteit van de kredietgever worden afgewenteld op de consument, kan leiden tot een aanzienlijke verstoring van het evenwicht tussen de uit de overeenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen van partijen ten nadele van de consument, wanneer dat beding de consument kosten laat dragen die niet in verhouding staan tot de ontvangen prestaties en het ontvangen bedrag van de lening, hetgeen de verwijzende rechter dient na te gaan.

- 📌 Profi Credit Polska Joined Cases C-84/19, C-222/19 and C-252/19 – An Introductory Class on the Unfair Terms Directive ([ECLB](#))

HvJ – ARREST – 10 september 2020 – zaak C-738/19 – A – Nederland – Rechtbank Amsterdam – ECLI:EU:C:2020:687 – geen conclusie – arrest

Onderhuur – Sociale woning – Boetebeding – Cumulatie boete en schadevergoeding

Richtlijn 93/13/EEG. A, een stichting die zich richt op de verhuur van sociale woningen, heeft met B een huurovereenkomst gesloten. De algemene voorwaarden bevatten verschillende boetebedingen betreffende, onder meer, het verbod om de woning onder te verhuren, de verplichting om deze zelf te bewonen en de verplichting om de woning na afloop van de overeenkomst geheel te ontruimen. Volgens artikel 7.14 van de algemene voorwaarden is de huurder, in geval van schending van het verbod op onderverhuur van de woning, aan de verhuurder een direct opeisbare boete van 5 000 EUR verschuldigd, onverminderd het recht van de verhuurder om daarnaast volledige schadevergoeding te vorderen. De algemene voorwaarden bevatten ook een zogeheten vangnetbepaling, een algemeen boetebeding dat van toepassing is indien de huurder tekortschiet in de nakoming van een van zijn contractuele verplichtingen en er geen bijzonder boetebeding van toepassing is. Mag het boetebeding cumulatief worden toegepast en mag daarbij ook een schadevergoeding worden gevraagd?

Het Hof oordeelt dat het opleggen van een boete wegens overtreding van het verbod tot onderhuur van een sociale woning en de vordering van schadevergoeding op grond van het Burgerlijk Wetboek zijn in principe verenigbaar met het EU-recht

Het Hof constateert ook dat de vordering tot schadevergoeding niet is gebaseerd op de huurovereenkomst, maar op de nationale wetgeving inzake wettelijke aansprakelijkheid, en meer in het bijzonder op artikel 6:104 BW, dat bepaalt dat indien iemand die op grond van onrechtmatige daad of een tekortkoming in de nakoming van een verbintenis jegens een ander aansprakelijk is, en door die daad of tekortkoming winst heeft genoten, de rechter op vordering van die ander de schade kan begroten op het bedrag van die winst of op een gedeelte daarvan. In dit verband belet de omstandigheid dat die vordering is gegrondvest op de nationale regelgeving dat een bepaling van nationaal recht als artikel 6:104 BW binnen de werkingssfeer van richtlijn 93/13 kan vallen. Het klopt dat er bij de beoordeling of het betrokken contractueel beding oneerlijk is, rekening moet worden

gehouden met de normatieve context die samen met dat beding de rechten en verplichtingen van de partijen bepaalt (zie naar analogie arrest van 15 maart 2020, Pereničová en Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, punt 42). Het staat evenwel aan de verwijzende rechter om na te gaan in hoeverre de toepassing van artikel 6:104 BW kan worden gelijkgesteld met een sanctie.

Hof: Artikel 3, leden 1 en 3, alsmede artikel 4, lid 1, van richtlijn 93/13/EEG moeten aldus worden uitgelegd dat een nationale rechter bij het onderzoek van het mogelijkerwijs oneerlijke karakter van een beding in een consumentenovereenkomst in de zin van die bepalingen rekening moet houden, wat de bedingen die binnen de werkingssfeer van deze richtlijn vallen betreft, met de mate van wisselwerking tussen het betrokken beding en andere bedingen, afhankelijk van met name hun respectieve draagwijdte. Om te beoordelen of het bedrag van de aan de consument opgelegde schadevergoeding mogelijkerwijs onevenredig hoog is in de zin van punt 1, onder e), van de bijlage bij die richtlijn, moet bij een dergelijk onderzoek bijzonder belang worden gehecht aan de bedingen die op dezelfde tekortkoming zien.

e CJEU in C-738/19: limits to global assessment of term's fairness ([ECLB](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 3 september 2020 – zaak C-485/19 – Profi Credit Slovakia – Slowakije - [ECLI:EU:C:2020:645](#) – [conclusie](#)

Onerlijk beding - Verjaringstermijn

Richtlijn 93/13/EEG. Richtlijn 2008/48/EG. Met deze vragen vraagt de verwijzende rechter naar de verenigbaarheid met het Unierecht van de nationale bepalingen die enerzijds voorzien in een verjaringstermijn van drie jaar, te rekenen vanaf het tijdstip waarop de ongerechtvaardigde verrijking zich heeft voorgedaan en anderzijds in een verjaringstermijn van tien jaar, die echter alleen van toepassing is indien de consument aantoont dat de ongerechtvaardigde verrijking berust op opzet.

A-G geeft in overweging: Het doeltreffendheidsbeginsel verzet zich tegen een nationale regeling of een uitlegging daarvan op grond waarvan de verjaringstermijn van drie jaar die van toepassing is op vorderingen tot terugbetaling die zijn gebaseerd op oneerlijke contractuele bedingen in de zin van richtlijn 93/13/EEG, begint te lopen vanaf het tijdstip waarop de ongerechtvaardigde verrijking zich daadwerkelijk heeft voorgedaan.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 10 september 2020 – [zaak C-371/20](#) - [Peek & Cloppenburg](#)

Onerlijke handelspraktijken jegens consumenten - Redactionele reclame – Begrip "betaling"

Richtlijn 2005/29/EG. P&C Düsseldorf en P&C Hamburg exploiteren beide, onafhankelijk van elkaar, kledingwinkels in Duitsland, waarbij Duitsland is verdeeld in een regio Noord en regio Zuid. Beide ondernemingen maken los van elkaar reclame. In modetijdschrift Grazia is een artikel verschenen over een late-night shopping evenement dat P&C Düsseldorf samen met Grazia organiseert. In de publicatie wordt het onderscheid tussen de twee P&C's uitgelegd en wordt aangegeven dat het evenement door P&C Düsseldorf wordt georganiseerd.

Verzoekster voert aan dat de genoemde publiciteitsactie in strijd is met het verbod op redactionele reclame. De vragen betreffen o.a. het begrip 'betaling' voor het gebruik van redactionele inhoud in de media om reclame te maken.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 22 september 2020 – [zaak C-336/20](#) - [Bank 11 für Privatkunden und Handel](#)

Kredietovereenkomsten consumenten – Herroepingsrecht - Bevoegdheid verwijzende rechter om prejudiciële vraag te stellen

Richtlijn 2008/48/EG. Verzoeker heeft in 2016 een kredietovereenkomst gesloten met verweerster gesloten voor de aankoop van een auto. Verweerster heeft gebruik gemaakt van de diensten van

een kredietbemiddelaar. In de overeenkomst staat dat de herroepingstermijn van 14 dagen ingaat na het sluiten van de overeenkomst, maar eerst moet de kredietnemer alle verplichte informatie hebben ontvangen. In 2019 heeft verzoeker zijn wilsverklaring m.b.t. het sluiten van een overeenkomst herroepen. Verzoeker is van mening dat de herroeping geldig is, aangezien de herroepingstermijn niet is ingegaan wegens onduidelijke informatie met betrekking tot de herroeping en het ontbreken van verplichte informatie. Verweerster acht de vordering ongegrond, aangezien zij alle verplichte informatie naar behoren heeft verstrekt en stelt dat de herroeping verjaard is. Bovendien betoogt verweerster dat onjuiste verplichte informatie niet gelijkstaat aan het ontbreken van informatie, zodat de herroepingstermijn ook bij onjuiste verplichte informatie ingaat.

De vragen betreffen o.a. het vervallen van het herroepingsrecht. Daarnaast stelt de verwijzende rechter een vraag over de bevoegdheid van de alleensprekende rechter aan wie de beslechting van het geschil door de kamer is opgedragen, om het Hof om een prejudiciële beslissing te verzoeken. Deze is volgens nationaal recht omstreden.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Spanje – 30 september 2020 – zaak C-385/20 - Caixabank*

Bepalen van proceskosten - Doeltreffendheidsbeginsel

Richtlijn 93/13/EEG. Verzoekers hebben bij de verwijzende rechter een vordering ingesteld tot gedeeltelijke nietigverklaring van de leningsovereenkomst met een hypothecaire waarborg die zij bij verweerster hadden gesloten. De verwijzende rechter heeft de leningsovereenkomst gedeeltelijk nietig verklaard en verweerster in de kosten verwezen. Na deze nietigverklaring is een procesincident opgeworpen met het oog op de begroting van de proceskosten, welke door de griffier wordt verricht. Verzoekers hebben hierop beroep tot herziening ingesteld bij de verwijzende rechter, op grond dat de nationale wetgeving en rechtspraak waarop deze beslissing is gebaseerd om de kosten te begroten, onverenigbaar zijn met de Unierechtelijke regeling inzake oneerlijke bedingen. De verlaging van de kosten die zijn vastgesteld op basis van het financieel belang van het geding (dat van begin af aan bepaald of onbepaald is) druist volgens hen in tegen het doeltreffendheidsbeginsel, aangezien zij voor de consument een aanzienlijke kosteninspanning teweegbrengen, en omdat de consument hierdoor kosten moet dragen die voortvloeien uit een procedure waarin is vastgesteld dat een beding oneerlijk is.

De vragen betreffen de verenigbaarheid van de nationale wetgeving en rechtspraak inzake de begroting van proceskosten met de richtlijn.

COVID-19

LITERATUUR

M.H. van der Woude, De coronacrisis in Europa en de gevolgen voor de Unie en haar lidstaten, in: [SEW 2020/9](#)

OVERIG

- Europese rechters over de impact van corona
- Covid-19 update: EU-ontwikkelingen corona-virus ([ECER](#))
- Covid-19: Raad verlengt voor een vierde keer de maatregelen die het nemen van besluiten via de schriftelijke procedure vergemakkelijken ([ECER](#))
- EU Governments Use Pandemic Measures to Restrict Civic Space and Freedoms: Liberties & Greenpeace Report ([liberties.eu](#))

Cybercrime

OVERIG

EU sanctions against cyber-attacks and defense rights: Wanna Cry? ([European law blog](#))

Detentie, politiebehandeling en politieonderzoek (S)

EHRM – ARREST - 1 september 2020 – R.R. en R.D. t. Slowakije – persbericht – arrest (niveau 2) – 20649/18 - ECLI:CE:ECHR:2020:0901JUD002064918

Politieoptreden – Roma-afkomst – Schending artikel 14 EVRM

Artikel 3 EVRM. Artikel 14 EVRM. Klagers klagen over mishandeling door de politie, over het gebrek aan een gedegen onderzoek en discriminatie omdat zij een Roma-afkomst hebben. Op 13 juni 2013 werd er op straat, in een Roma gemeenschap, een politieoperatie uitgevoerd, waarbij werd gezocht naar personen en goederen betrokken bij criminele activiteiten. Klager R.R. verklaart dat hij geboeid zijn huis is uit gehaald en werd geslagen met wapenstukken. Daarnaast was hij geslagen door politieagenten en getaserd. In het politierapport staat vermeld dat klager verdacht werd van wanorderlijk gedrag en dat hij had geweigerd mee te gaan naar het politiebureau. In het forensisch rapport staat dat klager een gebroken rib heeft opgelopen en vermoedelijk met een stok op zijn rug was geslagen. De tweede klager, R.D., overkwam nagenoeg hetzelfde. Ook in zijn medische rapport wordt melding gemaakt van verwondingen, vermoedelijk toegebracht door een stok.

Klagers doen – na tevergeefs procederen bij de nationale instanties – een beroep op artikel 3 EVRM. Zij stellen dat dit recht is geschonden en dat de nationale autoriteiten hebben verzuimd om een onderzoek naar de onmenselijke en vernederende behandeling te doen en de mogelijke racistische motieven daarachter.

Het Hof overweegt enerzijds dat het niet mogelijk is om een standpunt in te nemen met betrekking tot de vraag of racisme een rol heeft gespeeld bij het politieoptreden op 19 juni 2013, maar constateert unaniem dat het onderzoek hiernaar in ieder geval gebrekkig is geweest. Dit levert aldus een schending op van artikel 14 EVRM in combinatie met artikel 3 EVRM.

EHRM – ARREST – 17 september 2020 - Mirgadirov t. Azerbeidzjan en Turkije – persbericht – arrest (niveau 2) - 62775/14 - ECLI:CE:ECHR:2020:0917JUD006277514

Voorarrest journalist wegens hoogverraad vormt schending vanwege ontbreken redelijke verdenking

Artikel 5, vierde lid EVRM. Klager was een bekende journalist die in Turkije werkte als correspondent voor een Azerbeidzjaanse krant. In 2014 werden zijn perskaart en verblijfsvergunning ingetrokken. Hij werd daarna in Azerbeidzjan gearresteerd voor hoogverraad (high treason) wegens het verstrekken van geheime informatie aan Armeense vertegenwoordigers. Klager zat in voorarrest van april 2014 tot december 2015, waarna hij tot zes jaar gevangenisstraf werd veroordeeld. Tijdens zijn voorarrest waren beperkingen opgelegd ten aanzien van zijn recht om te telefoneren en om een advocaat te ontmoeten of contacteren. In maart 2016 werd zijn straf in hoger beroep omgezet in een voorwaardelijke straf en werd hij vrijgelaten.

EHRM: Klager was vervolgd voor hoogverraad vanwege gestelde spionage door buitenlandse inlichtingendiensten op hun verzoek informatie, foto's en technische tekeningen te verstrekken. De Azerbeidzjaanse staat heeft echter niet, zelfs niet in de procedure bij het EHRM, materiaal gepresenteerd dat een objectieve waarnemer kan overtuigen dat de klager mogelijk een strafbaar feit heeft gepleegd. Aan het minimumvereiste voor een redelijke verdenking is niet voldaan. Schending van artikel 5, eerste lid onder c EVRM.

De nationale rechter had slechts een korte, vage standaardformulering gebruikt om de bezwaren van klager tegen zijn voorarrest te verwerpen en hun rol daarmee gelimiteerd tot automatische bekrachtigers van de vorderingen van het Openbaar Ministerie. Er had geen daadwerkelijke toetsing van de rechtmatigheid van het voorarrest plaatsgevonden. Schending van artikel 5, vierde lid, EVRM.

In Juli 2014 had het Openbaar Ministerie een bericht uitgebracht, inhoudende dat de klager informatie over de staatsveiligheid had verstrekt aan een voormalige minister van nationale veiligheid van Armenië. Dit bericht was niet met de nodige discretie en voorzichtigheid gebracht. Schending van artikel 6, tweede lid, EVRM.

De beperking dat klager in voorarrest geen sociaalpolitieke kranten of tijdschriften mocht ontvangen was niet bij wet voorzien. Voor de beperking op contact met de buitenwereld was geen relevante rechtvaardiging gegeven. Schending van artikel 8 EVRM.

Het EHRM heeft niet buiten redelijke twijfel kunnen vaststellen dat de aanhouding en voorarrest van klager verband hield met zijn werk als journalist. Geen schending van artikel 18 EVRM.

De klachten tegen Turkije zijn niet-ontvankelijk, onder meer omdat de nationale rechtsmiddelen niet zijn uitgeput.

EHRM – ARREST – 17 september 2020 - Grubnyk t. Oekraïne – persbericht – arrest (niveau 2) – [58444/15](#) - [ECLI:CE:ECHR:2020:0917JUD005844415](#)

Voorarrest verdachte bomaanslagen levert geen schending op van art. 5 EVRM.

Artikel 5 en 6 EVRM. Klager is gearresteerd en in voorarrest gehouden in verband met een reeks terreuraanslagen in Odessa. Zich baserend op artikel 5 EVRM klaagt hij bij het EHRM over verschillende schendingen van zijn rechten met betrekking tot zijn arrestatie en de verlenging van zijn voorarrest. Het Hof oordeelt dat geen sprake is van schending van artikel 5§2 en 5§3 EVRM. In de specifieke omstandigheden acht het Hof de door de nationale rechter gebruikte gronden voor het voortduren van het voorarrest relevant en toereikend, gelet op de ernst van de verdenkingen, de hoeveelheid bewijsmateriaal en het risico op vluchtgevaar. Hierbij benadrukt het Hof nog dat uit het Verdrag ook een verplichting voor autoriteiten voortvloeit de rechten van (potentiële) slachtoffers te beschermen tegen gewelddadige aanvallen. De verwijzing van de nationale rechter naar destijds geldende wetgeving die het vrijlaten op borgtocht van verdachten van terrorisme onmogelijk maakte (en die later door het Grondwettelijk Hof van Oekraïne ongrondwettelijk is verklaard) doet daar gelet op de gegeven motivering niet aan af.

Wel is sprake van een schending van artikel 5§1 en 6§2 EVRM omdat klager is gearresteerd zonder voorafgaande rechterlijke beslissing (pas na 23 uur opgemaakt) en het oorspronkelijke bevel tot voorlopige hechtenis tegen hem vermeldde dat hij zich schuldig had gemaakt aan een bijzonder ernstig misdrijf terwijl er op dat moment alleen sprake was van een verdenking van een terroristisch misdrijf.

NOOT – bij EHRM 16 juli 2020, [Dikaou t. Griekenland](#)

Living with HIV/AIDS in Prison: Segregation and Othering Endorsed by the ECtHR in [Dikaiou v Greece](#) ([strasbourgobservers](#))

EHRM factsheet

Right to respect for family life of prisoners in remote penal facilities, september 2020 ([EHRM](#))

OVERIG

Press release: Legislation to increase custody time limit will delay justice in the UK ([fair trials](#))

Diensten, elektronische communicatiediensten

HvJ – ARREST – 3 september 2020 – zaak C-539/19 – Telefónica Germany – Duitsland - [ECLI:EU:C:2020:634](#) – geen conclusie – [arrest](#)

Roaming

Verordening (EU) nr. 531/2012. Het betreft een geding tussen Telefónica Germany GmbH & Co. OHG, en de federale unie van consumentenorganisaties over een stakingsvordering die het Bundesverband heeft ingesteld tegen de praktijken van O2, een aanbieder van telecommunicatiediensten, inzake de regeling voor omschakeling naar het nieuwe, op het niveau van

de Europese Unie gereguleerde roamingtarief, nadat de retailroamingtoeslagen binnen de Unie met ingang van 15 juni 2017 waren afgeschaft.

Hof: Artikel 6 bis en artikel 6 sexies, lid 3, van verordening (EU) nr. 531/2012, moeten aldus worden uitgelegd dat roamingaanbieders met ingang van 15 juni 2017 het onder meer in artikel 6 bis van deze verordening bedoelde gereguleerde roamingtarief automatisch moesten toepassen op al hun klanten, ongeacht of deze klanten voordien voor een gereguleerd roamingtarief dan wel voor een ander tarief hadden gekozen, tenzij zij vóór de uiterste datum van 15 juni 2017 overeenkomstig de daartoe in artikel 6 sexies, lid 3, eerste alinea, van deze verordening vastgestelde procedure uitdrukkelijk hun keuze voor dit andere tarief kenbaar hadden gemaakt.

- 📌 Roam like at home default for all - CJEU in C-539/19 ([ECLB](#))

HvJ – ARREST – 15 september 2020 – gevoegde zaken C-807/18 en C-39/19 – Telenor Magyarország – Grote Kamer – Hongarije - ECLI:EU:C:2020:708 – persbericht – conclusie – arrest

Netneutraliteit – Nultarief voor specifieke diensten

Verordening (EU) 2015/2120. De in deze verordening bedoelde vereisten inzake bescherming van de rechten van internetgebruikers en niet-discriminerende behandeling van het verkeer verzetten zich ertegen dat een aanbieder van internettoegangsdiensten bepaalde toepassingen en diensten bevoordeelt door middel van pakketten die voor deze toepassingen en diensten een „nultarief” aanbieden, terwijl het gebruik van andere toepassingen en diensten wordt geblokkeerd of vertraagd.

Hof: Artikel 3 van verordening (EU) 2015/2120 en verordening (EU) nr. 531/2012 moet aldus worden uitgelegd dat pakketten die door een aanbieder van internettoegangsdiensten ter beschikking worden gesteld op basis van met eindgebruikers gesloten overeenkomsten, volgens welke laatstgenoemden een bundel kunnen kopen die hun het recht geeft een bepaald datavolume onbeperkt te gebruiken, zonder dat het gebruik van bepaalde specifieke toepassingen en diensten die onder een „nultarief” vallen, in mindering wordt gebracht, en zij deze specifieke toepassingen en diensten onbeperkt kunnen blijven gebruiken wanneer dit datavolume is opgebruikt, terwijl het verkeer voor de andere beschikbare toepassingen en diensten wordt geblokkeerd of vertraagd:

– onverenigbaar zijn met lid 2 van dit artikel, gelezen in samenhang met lid 1 ervan, voor zover deze pakketten, overeenkomsten en blokkerings- of vertragingmaatregelen de uitoefening van de rechten van eindgebruikers beperken, en

– onverenigbaar zijn met lid 3 van dat artikel, voor zover die blokkerings- of vertragingmaatregelen berusten op commerciële overwegingen.

- 📌 HvJ EU beantwoordt prejudiciële vragen over 'netneutraliteit' ([IT3249](#))
- 📌 EU-Hof: internetprovider die met een nultarief bepaalde diensten bevoordeelt, handelt in strijd met netneutraliteit ([ECER](#))
- 📌 CJEU Provides First Ruling on Net Neutrality Regulations ([UK human rights blog](#))

HvJ – ARREST – 22 september 2020 – gevoegde zaken C-724/18 en C-727/18 – Cali Apartments en Procureur général près la cour d’appel de Paris en ville de Paris – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2020:743 – persbericht – conclusie – arrest

Vrij verkeer van diensten – Kortstondige verhuring – Airbnb - Voorafgaande vergunning - Woningnood

Richtlijn 2006/123/EG. Cali Apartments verhuurt een eenkamerflat via een website “op onregelmatige basis en kortstondig aan incidentele klanten”. Zij heeft daarvoor geen vergunning (die is vereist op grond van Franse wetgeving inzake toerisme) en is strafrechtelijk veroordeeld tot betaling van een geldboete van 15 000 euro, en gelast het pand weer voor normale bewoning te gebruiken. Het Franse Hof van Cassatie vraagt of de Franse wetgeving strookt met het vrij verkeer van diensten in de EU. Anders dan de voorgaande zaken over kortstondige verhuring (Airbnb Ireland, C-390/18), gaat deze zaak over de sociale en maatschappelijke gevolgen die dergelijke diensten kunnen teweegbrengen, zoals op de woningmarkt in grote steden zoals Parijs, en de rechtvaardiging van eventuele beperkende maatregelen door de overheid.

Het Hof oordeelt dat een nationale regeling die een vergunning vereist voor de herhaalde kortstondige verhuur van woonruimte aan incidentele klanten die daar niet hun woonplaats kiezen, verenigbaar is met het Unierecht. De bestrijding van het tekort aan woningen voor langdurige verhuur vormt een dwingende reden van algemeen belang die deze regeling rechtvaardigt.

Hof: De artikelen 1 en 2 van richtlijn 2006/123/EG moeten aldus worden uitgelegd dat deze richtlijn van toepassing is op een regeling van een lidstaat die betrekking heeft op de herhaalde, kortstondige, zowel beroepsmatige als niet-beroepsmatige verhuur tegen vergoeding van gemeubileerde woonruimte aan incidentele klanten die daar niet hun woonplaats kiezen.

Artikel 4 van richtlijn 2006/123 moet aldus worden uitgelegd dat een nationale regeling die de uitoefening van bepaalde activiteiten van verhuur van woonruimte onderwerpt aan een voorafgaande vergunning, onder het begrip „vergunningstelsel” in de zin van punt 6 van dit artikel valt.

Artikel 9, lid 1, onder b) en c), van richtlijn 2006/123 moet aldus worden uitgelegd dat een nationale regeling die, ter waarborging van een toereikend aanbod van betaalbare woningen voor langdurige verhuur, bepaalde activiteiten van herhaalde kortstondige verhuur tegen vergoeding van gemeubileerde woonruimte aan incidentele klanten die daar niet hun woonplaats kiezen, aan een stelsel van voorafgaande vergunning onderwerpt in bepaalde gemeenten waar een aanzienlijke opwaartse druk op de huurprijzen bestaat, gerechtvaardigd wordt door een dwingende reden van algemeen belang, namelijk de bestrijding van het tekort aan huurwoningen, en evenredig is met het nagestreefde doel, aangezien dit doel niet met een minder beperkende maatregel kan worden bereikt, met name omdat een controle achteraf te laat zou komen om werkelijk doeltreffend te zijn.

Artikel 10, lid 2, van richtlijn 2006/123 verzet zich niet tegen een nationale regeling die een stelsel invoert dat de uitoefening van bepaalde activiteiten van verhuur tegen vergoeding van gemeubileerde woonruimte onderwerpt aan een vergunning, dat gebaseerd is op criteria die verband houden met het feit dat de betrokken ruimte „herhaaldelijk kortstondig wordt verhuurd aan incidentele klanten die daar niet hun woonplaats kiezen”, en dat de plaatselijke autoriteiten de bevoegdheid verleent om binnen het in die regeling vastgelegde kader de voorwaarden te bepalen waaronder de vergunningen kunnen worden verleend in het licht van de doelstelling van sociale diversiteit en rekening houdend met de kenmerken van de woningmarkten alsook gelet op de noodzaak om te voorkomen dat de woningnood nog nijpender wordt, en om daarbij zo nodig een verplichting tot compensatie op te leggen in de vorm van een bijkomende, gelijktijdige verbouwing van onroerend goed zonder woonbestemming tot woonruimte, mits die vergunningsvoorwaarden voldoen aan de in die bepaling gestelde eisen en de compensatieverplichting kan worden nagekomen onder transparante en toegankelijke voorwaarden.

- EU-Hof: Vergunningvereiste voor kortstondig verhuur van woonruimtes in de deeleconomie kan gerechtvaardigd zijn ([ECER](#))
- Local authorisation schemes for Airbnb hosts cleared by the Court of Justice (kind of) ([ECLB](#))

HvJ – ARREST – 23 september 2020 – zaak C-777/18 – Vas Megyei Kormányhivatal – ECLI:EU:C:2020:745 – [persbericht](#) – geen conclusie – [arrest](#)

Grensoverschrijdende gezondheidszorg - Vrij verkeer van diensten - Vergoeding door verzekering?

Verordening (EG) nr. 883/2004. Verordening (EG) nr. 987/2009. Richtlijn 2011/24/EU. Artikel 56 VWEU. Het Hof oordeelt dat het beginsel van de vrijheid van dienstverrichting en de richtlijn inzake grensoverschrijdende gezondheidszorg zich verzetten tegen een nationale regeling die inhoudt dat de kosten van een ingreep die een in een lidstaat woonachtige verzekerde met spoed heeft ondergaan in een andere lidstaat, niet voor vergoeding in aanmerking komen wanneer daarvoor geen voorafgaande toestemming is verleend. Een dergelijke beperking van het beginsel van de vrijheid van dienstverrichting is onevenredig en strijdig met de richtlijn.

Hof: Artikel 20 van verordening (EG) nr. 883/2004 juncto artikel 26 van verordening (EG) nr. 987/2009, die betrekking hebben op geplande geneeskundige verzorging, gelezen in het licht van artikel 56 VWEU, moeten aldus worden uitgelegd dat:

– medische zorg die de verzekerde louter uit eigen wil heeft ontvangen in een andere lidstaat dan die waar hij woont, op grond dat deze zorg – of even effectieve zorg – volgens hem niet binnen een medisch verantwoorde termijn beschikbaar was in de lidstaat waar hij woont, valt onder het begrip „geplande geneeskundige verzorging” in de zin van die bepalingen, zodat voor dergelijke zorg onder de voorwaarden van verordening nr. 883/2004 in beginsel vereist is dat toestemming is verleend door het bevoegde orgaan van de lidstaat van de woonplaats van de verzekerde;

– de verzekerde die geplande geneeskundige verzorging heeft ontvangen in een andere lidstaat dan die waar hij woont, zonder evenwel om toestemming van het bevoegde orgaan te hebben verzocht overeenkomstig artikel 20, lid 1, van die verordening, heeft onder de voorwaarden van deze verordening recht op vergoeding van de kosten van die zorg, indien

– tussen de datum van het maken van de afspraak voor een medisch onderzoek en een eventuele behandeling in een andere lidstaat en de datum waarop hij de betrokken zorg heeft ontvangen in die lidstaat, waarnaar hij diende af te reizen, hij zich om redenen die met name verband houden met zijn gezondheidstoestand of de noodzaak om deze zorg met spoed te ontvangen, in een situatie bevond die hem belette om een dergelijk verzoek om toestemming in te dienen bij het bevoegde orgaan of om het besluit van dat orgaan op een dergelijk verzoek af te wachten, en

– voor het overige is voldaan aan de andere voorwaarden voor de vergoeding van verstrekkingen uit hoofde van artikel 20, lid 2, tweede volzin, van voornoemde verordening.

Het staat aan de verwijzende rechter om de daartoe vereiste verificaties te verrichten.

Artikel 56 VWEU en artikel 8, lid 2, eerste alinea, onder a), van richtlijn 2011/24/EU verzetten zich tegen een nationale regeling die, bij ontbreken van voorafgaande toestemming, de vergoeding uitsluit van de in een andere lidstaat gemaakte kosten van een medisch consult binnen de grenzen van de dekking die in de lidstaat van aansluiting door het stelsel van ziektekostenverzekering is gegarandeerd.

Artikel 56 VWEU en artikel 8, lid 1, van richtlijn 2011/24 verzetten zich tegen een nationale regeling die, bij ontbreken van voorafgaande toestemming, wanneer de verzekerde wegens zijn gezondheidstoestand of omdat hij dringend ziekenhuiszorg of medische zorg moest ontvangen waarvoor zeer gespecialiseerde en kostenintensieve medische apparatuur vereist is, niet om toestemming heeft kunnen vragen of het besluit van het bevoegde orgaan op het ingediende verzoek niet heeft kunnen afwachten, terwijl aan de voorwaarden voor een dergelijke vergoeding voor het overige is voldaan, de vergoeding uitsluit van dergelijke in een andere lidstaat verstrekte zorg binnen de grenzen van de dekking die in de lidstaat van aansluiting door het stelsel van ziektekostenverzekering is gegarandeerd.

Artikel 9, lid 3, van richtlijn 2011/24 verzet zich niet tegen een nationale regeling die voorziet in een termijn van 31 dagen voor het verlenen van voorafgaande toestemming voor de vergoeding van grensoverschrijdende gezondheidszorg en een termijn van 23 dagen voor het weigeren ervan, maar het bevoegde orgaan daarbij de mogelijkheid biedt om rekening te houden met de individuele omstandigheden en de urgentie van het betrokken geval.

 EU-hof: geen toestemming nodig voor spoedzorg in buitenland ([Europa-nu](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 10 september 2020 – zaak C-62/19 – Star Taxi App – Roemenië – ECLI:EU:C:2020:692 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Taxidiensten - App voor taxichauffeurs en klanten - Vergunning voor taxibedrijf?

Richtlijn (EU) 2015/1535. Richtlijn 2000/31/EG. Richtlijn 2006/123/EG. Star Taxi beheert een applicatie die een gebruiker van een taxidienst in contact brengt met een taxichauffeur. De gebruiker krijgt een lijst met meerdere chauffeurs die hij voor de rit kan kiezen. Ook worden een vijftal soorten auto's weergegeven, met verschillende tarieven. De klant is vrij om op basis van het commentaar en de beoordelingen van eerdere klanten een chauffeur uit te kiezen, die op zijn beurt de opdracht kan weigeren. Star Taxi geeft de opdrachten niet aan de chauffeurs door en stelt geen ritprijzen vast, noch int zij deze van de klant, aangezien de klant de prijs aan het eind van de rit aan de taxichauffeur betaalt. Star Taxi heeft dienstverleningscontracten afgesloten met de (erkende) taxichauffeurs. Volgens de Roemeense autoriteiten in Boekarest oefent Star Taxi een vervoerdienst uit en moet zij

beschikken over een vergunning als taxibedrijf. Star Taxi betoogt dat zij enkel een IT-dienst levert en als dusdanig niet vergunningplichtig is.

Volgens advocaat-generaal Szpunar vormt een dienst die erin bestaat klanten en taxichauffeurs via een elektronische applicatie rechtstreeks met elkaar in contact te brengen, een dienst van de informatiemaatschappij. Dat is het geval wanneer deze dienst niet onlosmakelijk verbonden is met de dienst van vervoer per taxi en daar dus geen integrerend deel van uitmaakt.

A-G: Artikel 2, onder a), van richtlijn 2000/31/EG, gelezen in samenhang met artikel 1, lid 1, onder b), van richtlijn (EU) 2015/1535, moet aldus worden uitgelegd dat een dienst die erin bestaat klanten en taxichauffeurs via een elektronische applicatie rechtstreeks met elkaar in contact te brengen, een dienst van de informatiemaatschappij vormt wanneer deze dienst niet onlosmakelijk verbonden is met de dienst van vervoer per taxi en die dienst bijgevolg geen integrerend deel daarvan uitmaakt.

Artikel 4 van richtlijn 2000/31 verzet zich er niet tegen dat op een verrichter van diensten van de informatiemaatschappij een vergunningstelsel wordt toegepast dat geldt voor verrichters van economisch gelijkwaardige diensten die geen diensten van de informatiemaatschappij zijn.

De artikelen 9 en 10 van richtlijn 2006/123/EG, staan in de weg aan de toepassing van een dergelijk vergunningstelsel, tenzij het aan de in die artikelen vastgestelde criteria voldoet, hetgeen de verwijzende rechter dient na te gaan. Een vergunningstelsel voldoet niet aan de criteria van artikel 10 van richtlijn 2006/123 wanneer voor de afgifte van een vergunning eisen gelden die technologisch ongeschikt zijn voor de door de aanvrager beoogde dienst.

Artikel 3 van richtlijn 2000/31, artikel 16 van richtlijn 2006/123 en artikel 56 VWEU zijn niet van toepassing op de situatie van een dienstverlener die diensten van de informatiemaatschappij wil verrichten in de lidstaat waar hij is gevestigd.

Besluit nr. 626/19.12.2017 van de gemeenteraad van Boekarest van 19 december 2017 tot wijziging en aanvulling van besluit nr. 178/2008 van 21 april 2008 tot goedkeuring van de kaderregeling, de aanbestedingsstukken en de overeenkomst tot toewijzing van het gedelegeerd beheer van de organisatie en de uitvoering van openbare lokale taxidiensten) is geen technisch voorschrift in de zin van artikel 1, lid 1, onder f), van richtlijn 2015/1535.

- A-G: online 'intermediair' voor taxidiensten is geen vervoerdienst maar een dienst van de informatiemaatschappij ([ECER](#))
- AG opinion in Star Taxi App and the limits of the principle excluding prior authorisation: was Uber Spain really necessary? ([ECLB](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 3 september 2020 – zaak C-325/20 - BEMH et Conseil national des centres commerciaux

Richtlijn 2006/123/EG. De Nationale Raad van winkelcentra verzoekt de verwijzende rechter besluit nr. 2019-331 betreffende de samenstelling en de werking van de departementale commissies voor ruimtelijke ordening met betrekking tot bedrijven en aanvragen van een bedrijfsvergunning nietig te verklaren wegens bevoegdheidsoverschrijding. De Nationale Raad betoogt o.a. dat in nationale wet economische testcriteria worden ingevoerd die in strijd zijn met artikel 49, lid 5 VWEU en artikel 14 van de dienstenrichtlijn. Verder stelt de Nationale Raad dat de nationale regelgeving in strijd is met artikel 14, lid 6 van de dienstenrichtlijn, voor zover zij bepalen dat er gekwalificeerde vertegenwoordigers van het bedrijfsleven zitting hebben in de departementale commissies van ruimtelijke ordening met betrekking tot bedrijven. Vraag is of artikel 14, lid 6 van de dienstenrichtlijn toestaat dat een collegiaal orgaan dat bevoegd is om een advies uit te brengen over de afgifte van een bedrijfsvergunning, mede bestaat uit gekwalificeerde personen die het bedrijfsleven vertegenwoordigen zonder dat zij deelnemen aan de stemming over de vergunningaanvraag.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – België – 17 september 2020 – zaak C-353/20 - Skeyes

Luchtvaartnavigatiediensten

Samenvatting onder: [Luchtvaart](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Letland – 30 september 2020 – zaak C-391/20 – Boriss Cilevičs e.a.*

Beperking studieprogramma's in vreemde taal – Recht op onderwijs

Samenvatting onder: Onderwijs

Energiemarkt

HvJ – ARREST – 17 september 2020 – zaak C-648/18 – Hidroelectrica – Roemenië – ECLI:EU:C:2020:723 – conclusie – arrest

Interne elektriciteitsmarkt – Verplichting elektriciteit uitsluitend op een gecentraliseerde nationale markt te verhandelen

Artikel 35 VWEU. De Roemeense regulerende instantie heeft een onderneming een sanctie opgelegd omdat deze onderneming een deel van de door haar geproduceerde elektriciteit naar Hongarije had geëxporteerd zonder die elektriciteit eerst op de binnenlandse markt te hebben aangeboden via een gecentraliseerd handelsplatform, zoals – zo stelde zij – de nationale wetgeving voorschrijft.

De verwijzende rechter wil weten of de nationale wetgeving, een kwantitatieve uitvoerbeperking of maatregel van gelijke werking inhoudt en dus onverenigbaar is met artikel 35 VWEU.

Hof: De artikelen 35 en 36 VWEU moeten aldus worden uitgelegd dat een nationale wettelijke regeling die, zoals uitgelegd door de autoriteit die verantwoordelijk is voor de handhaving ervan, nationale elektriciteitsproducenten verplicht om de totale hoeveelheid beschikbare elektriciteit aan te bieden op de platforms die worden beheerd door de enige exploitant die is aangewezen voor het verrichten van handelsdiensten op de nationale elektriciteitsmarkt, een maatregel van gelijke werking als een kwantitatieve uitvoerbeperking vormt die niet kan worden gerechtvaardigd om redenen van openbare veiligheid die zien op de zekerheid van de energievoorziening, aangezien een dergelijke wettelijke regeling niet evenredig is aan het nagestreefde doel.

HvJ – ARREST – 17 september 2020 – zaak C-92/19 – Burgo Group – Italië – ECLI:EU:C:2020:733 – geen conclusie – arrest

Interne elektriciteitsmarkt - Bevordering van warmtekrachtkoppeling - Steunregeling

Richtlijn 2004/8/EG. Richtlijn 92/42/EEG. Artikel 107, lid 1, VWEU. Dit verzoek is ingediend in het kader van gedingen over de weigering van de beheersmaatschappij van energiediensten om Burgo Group in aanmerking te laten komen voor een steunregeling die met name voorziet in de vrijstelling van aankoop van „groene certificaten”.

Hof: Artikel 12, lid 3, van richtlijn 2004/8/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari 2004 inzake de bevordering van warmtekrachtkoppeling op basis van de vraag naar nuttige warmte binnen de interne energiemarkt en tot wijziging van richtlijn 92/42/EEG moet aldus worden uitgelegd dat het zich niet verzet tegen een nationale regeling op grond waarvan warmtekrachtkoppelingsinstallaties die geen hoogrenderende installaties zijn in de zin van deze richtlijn, zelfs na 31 december 2010 in aanmerking blijven komen voor een steunregeling voor warmtekrachtkoppeling, op grond waarvan zij met name zijn vrijgesteld van de verplichting om groene certificaten te kopen.

REGELGEVING EU

Uitvoeringsverordening (EU) 2020/1294 van de Commissie van 15 september 2020 over het financieringsmechanisme van de Unie voor hernieuwbare energie, PB L 303 van 17.9.2020

Europees monetair beleid

HvJ – CONCLUSIE A-G PITRUZZELLA – 29 september 2020 – gevoegde zaken C-422/19 en C-423/19 – Hessischer Rundfunk – Grote Kamer – ECLI:EU:C:20:756 – persbericht – conclusie

Economische en monetaire unie - Euro – Wettig betaalmiddel – Weigering contante betaling

Artikel 2, lid 1, en artikel 3, lid 1, onder c) en Artikel 128, lid 1, VWEU. Verordening (EG) nr. 974/98. Mag een overheid eisen dat betalingen alleen giraal worden verricht, en mag contante betaling (met eurobankbiljetten) worden geweigerd?

Volgens de A-G hebben creditors in beginsel de plicht om contant geld te accepteren. Dit kan beperkt worden in het algemeen belang.

A-G: Artikel 3, lid 1, onder c), VWEU, gelezen in het licht van artikel 2, leden 1 en 6, en artikel 128, lid 1, VWEU, moet aldus worden uitgelegd dat de exclusieve bevoegdheid op het vlak van het monetair beleid die aan de Unie is toebedeeld, in het kader van de noodzakelijke bevoegdheden voor de totstandbrenging en de werking van de gemeenschappelijke munt, onder meer een regelgevende dimensie voor de gemeenschappelijke munt omvat, die het bepalen en regelen van de status en de hoedanigheid van wettig betaalmiddel van de euro en met name van de eurobankbiljetten en de euromunten behelst. Daaruit volgt dat een bepaling van nationaal recht die is vastgesteld door een lidstaat die de euro als munt heeft, waarbij wegens het doel en de inhoud ervan de hoedanigheid van wettig betaalmiddel van eurobankbiljetten wordt geregeld, niet in overeenstemming is met het recht van de Unie en derhalve buiten toepassing moet worden gelaten.

De exclusieve bevoegdheid van de Unie op het vlak van het monetair beleid staat er niet aan in de weg dat een lidstaat in de uitoefening van zijn specifieke bevoegdheid om de werking van de eigen overheid te regelen, een bepaling van nationaal recht kan vaststellen die wegens het doel en de inhoud ervan geen regeling van de hoedanigheid van wettig betaalmiddel van eurobankbiljetten vormt, maar een regeling van de organisatie en de werking van de overheid waarin is voorzien in een verplichting voor die overheid om betaling in contanten door burgers te aanvaarden.

Het begrip hoedanigheid van wettig betaalmiddel van eurobankbiljetten in artikel 128, lid 1, derde volzin, VWEU, artikel 16, eerste alinea, derde volzin, van Protocol nr. 4 betreffende de Statuten van het Europees Stelsel van Centrale Banken en van de Europese Centrale Bank, en artikel 10, tweede volzin, van verordening (EG) nr. 974/98 van de Raad van 3 mei 1998 over de invoering van de euro, moet aldus worden opgevat dat het een beginselverplichting voor de schuldeiser van een betalingsverplichting meebrengt om eurobankbiljetten te aanvaarden, tenzij de overeenkomstsluitende partijen in de uitoefening van hun privaatrechtelijke autonomie andere betaalmiddelen zijn overeengekomen of betaling met eurobankbiljetten wordt beperkt door een voorschrift van de Unie of van een lidstaat in de uitoefening van hun respectieve bevoegdheden, dat wegens het doel en de inhoud ervan geen regeling van de hoedanigheid van wettig betaalmiddel vormt. Dergelijke beperkingen zijn enkel verenigbaar met het begrip hoedanigheid van wettig betaalmiddel van eurobankbiljetten indien zij er niet de jure of de facto toe leiden dat eurobankbiljetten volledig worden afgeschaft, zij worden vastgesteld omwille van redenen van algemeen belang en er andere rechtsgeldige middelen bestaan om geldschulden te voldoen. Zij moeten voorts geschikt zijn om de nagestreefde doelstelling van algemeen belang te verwezenlijken en mogen niet verder gaan dan nodig is om deze doelstelling te verwezenlijken.

- 📌 Mag een EU lidstaat verbieden dat in contanten wordt betaald? (bijzonder strafrecht)

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 3 september 2020 – zaak C-316/19 – Commissie/Slovenië – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2020:641 – conclusie

Europees stelsel van centrale banken – Onschendbaarheid archieven

Samenvatting onder: Institutioneel recht

GERECHT EU – ARREST – 9 september 2020 – gevoegde zaken T-150/18 en T-345/18 – BNP Paribas / BCE – ECLI:EU:T:2020:394 – [arrest](#)

Prudentieel toezicht op kredietinstellingen - Taken ECB - Onherroepelijke betalingstoezeggingen

Verordening (EU) nr. 1024/2013. Verzoekster, BNP Paribas, is een belangrijke entiteit in de zin van artikel 6, lid 4, van verordening nr. 1024/2013 en staat sinds 4 november 2014 onder rechtstreeks prudentieel toezicht van de ECB. De ECB heeft aan verzoekster opgelegd dat het totale bedrag van de onherroepelijke betalingstoezeggingen die zijn gedaan jegens de depositogarantiestelsels of de afwikkelingsfondsen in mindering wordt gebracht op het tier 1-kernkapitaal dat met name betrekking had op onherroepelijke betalingstoezeggingen. Verzoekster heeft tegen het besluit bezwaar ingediend bij de administratieve raad voor toetsing van de ECB, die op 19 maart 2018 een advies heeft uitgebracht. Op 26 april 2018 heeft de ECB naar aanleiding van het advies van de administratieve raad voor toetsing besloten het besluit van 19 december 2017 te vervangen door besluit ECB-SSM-2018-FRBNP-17. Het gedeelte van dat besluit dat betrekking heeft op de onherroepelijke betalingstoezeggingen is ongewijzigd gebleven.

Gerecht: De zaken T-150/18 en T-345/18 worden gevoegd voor het onderhavige arrest. De punten 9.1 tot en met 9.3 van besluit ECB/SSM/2017-ROMUWSFPU8MPRO8K5P83/248 van de Europese Centrale Bank (ECB) van 19 december 2017, de punten 9.1 tot en met 9.3 van besluit ECB-SSM-2018-FRBNP-17 van de ECB van 26 april 2018 en de punten 8.1 tot en met 8.4 van besluit ECB-SSM-2019-FRBNP-12 van de ECB van 14 februari 2019 worden nietig verklaard.

GERECHT EU – ARREST – 23 september 2020 – zaak T-411/17 – Landesbank Baden-Württemberg / CRU – ECLI:EU:T:2020:435 – [persbericht](#) – [arrest](#)

GERECHT EU – ARREST – 23 september 2020 – zaak T-414/17 – Hypo Vorarlberg Bank / CRU – ECLI:EU:T:2020:437 – [persbericht](#) – [arrest](#)

GERECHT EU – ARREST – 23 september 2020 – zaak T-420/17 – Portigon / CRU – ECLI:EU:T:2020:438 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Bankenunie – Gemeenschappelijk afwikkelingsmechanisme voor kredietinstellingen en bepaalde beleggingsondernemingen (GAM) – Gemeenschappelijk afwikkelingsfonds (GAF)

Verordening (EU) nr. 806/2014. Verordening (EU) nr. 1093/2010. Richtlijn 2014/59/EU. Deze zaak heeft met name betrekking op het gemeenschappelijk afwikkelingsfonds (GAF), dat is opgericht bij artikel 67, lid 1, van verordening nr. 806/2014. Het GAF wordt overeenkomstig artikel 67, lid 4, van deze verordening gefinancierd uit de bijdragen van de instellingen die op nationaal niveau worden geïnd, met name in de vorm van vooraf te betalen bijdragen. Volgens artikel 3, lid 1, punt 13, van die verordening verwijst het begrip „instelling” naar een kredietinstelling of een beleggingsonderneming die op grond van artikel 2, onder c), van diezelfde verordening onder toezicht op geconsolideerde basis valt. De bijdragen worden op het niveau van de Europese Unie overgedragen op grond van de op 21 mei 2014 te Brussel (België) ondertekende intergouvernementele overeenkomst betreffende de overdracht en mutualisatie van de bijdragen aan het GAF.

Gerecht: Het besluit van de bestuursvergadering van de Gemeenschappelijke Afwikkelingsraad (GAR) van 11 april 2017 over de vooraf aan het gemeenschappelijk afwikkelingsfonds te betalen bijdragen voor het jaar 2017 (SRB/ES/SRF/2017/05) wordt nietig verklaard voor zover het betrekking heeft op de Landesbank Baden-Württemberg.

De gevolgen van besluit SRB/ES/SRF/2017/05 worden, voor zover dit besluit betrekking heeft op de Landesbank Baden-Württemberg, gehandhaafd gedurende zes maanden vanaf de dag waarop dit arrest in kracht van gewijsde is gegaan.

RICHTSNOEREN

Richtsnoer (EU) 2020/1284 van de Europese Centrale Bank van 7 september 2020 tot wijziging van Richtsnoer (EU) 2018/797 betreffende beheersdiensten inzake in euro luidende reserves die het Eurosysteem verleent aan centrale banken buiten het eurogebied en aan internationale organisaties, *PB L 301 van 15.9.2020*

Europese subsidies en financiële belangen EU (B-S)

GERECHT EU – ARREST – 9 september 2020 – zaak T-745/17 – Kerkosand / Commissie – ECLI:EU:T:2020:400 – arrest

Investeringssteun - Berekening van het aantal personeelsleden en van de financiële bedragen en referentieperiode.

Verordening (EU) nr. 651/2014. Verordening (EU) 2015/1589.

Gerecht: Besluit C(2017) 5050 final van de Commissie van 20 juli 2017 betreffende investeringssteun aan de Slowaakse producent van kiezelzand NAJPI a.s. [SA.38121 (2016/FC) – Slowakije] wordt nietig verklaard.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Letland – 16 september 2020 - zaak C-347/20 - Zinātnes parks

Structuurfondsen - Begrip "geplaatst aandelenkapitaal" – Begrip "onderneming in moeilijkheden"

Verordening 1303/2013. De vragen betreffen de begrippen "geplaatst aandelenkapitaal" en "onderneming in moeilijkheden" met het oog op de eisen die in de selectieprocedures gelden.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Roemenië – 29 september 2020 – zaak C-360/20 - Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice*

Financiële belangen van de Unie (EU-fondsen) - Strafrecht

Verordening (EG) nr. 1828/2006. Verordening (EG) nr. 1083/2006. Overeenkomst, opgesteld op grond van artikel K.3 van het Verdrag betreffende de Europese Unie, aangaande de bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen (hierna: BFB-overeenkomst). De vragen betreffen uitleg over het begrip "fraude waardoor de financiële belangen van de EU worden geschaad" en het moment waarop het plaatsvindt (duurzaamheidsperiode / uitvoeringsperiode).

Familieleven en familierecht (Fa – SZ)

EHRM – ARREST – 3 september 2020 - Levchuk t. Oekraïne – persbericht – arrest (niveau 2) – 17496/19 - ECLI:CE:ECHR:2020:0903JUD001749619

Family life – Botsende grondrechten – Huisuitzetting kan noodzakelijk zijn – Huiselijk geweld

Artikel 8 EVRM. Aan een gezin wordt door de gemeente een sociale huurwoning toegewezen. De man drinkt en is gewelddadig, en na de echtscheiding worden de vier kinderen aan de vrouw toegewezen. Het hele gezin blijft echter in dezelfde flat wonen en worden ook eigenaar van de woning, in het kader van een nationaal programma om kwetsbare huurders extra te beschermen. De vordering om de man uit de woning te zetten wordt door de rechtbank toegewezen, maar in hoger beroep ziet het hof geen gronden voor een dergelijke radicale maatregel.

Het EHRM focust op de reactie van de civiele rechter op de vordering tot uitzetting, zij het tegen de achtergrond van herhaaldelijke klachten over huiselijk geweld, die niet in geschil zijn. De vrouw heeft aannemelijk gemaakt dat zij gedurende een langere periode is blootgesteld aan lichamelijk geweld,

intimidatie en dreigementen. De gebeurtenissen hebben haar fysieke en geestelijke integriteit schade toegebracht, en vallen binnen de sfeer van het privéleven in de zin van artikel 8 EVRM. Ook is haar recht op family life zonder gewelddadige verstoringen aangetast, dat eveneens wordt beschermd door artikel 8. Het hof heeft eerder aangegeven dat uitzetting de meest extreme inmenging is in het recht op eerbiediging van het huiselijk leven zoals dat wordt beschermd door artikel 8 EVRM. Het hof heeft echter ook aangegeven dat inmenging door de nationale autoriteiten in de rechten van individuen, noodzakelijk kan zijn om de gezondheid en de rechten van anderen te beschermen. Bovendien heeft het hof in het kader van artikel 2 EVRM (recht op leven) opgemerkt dat in zaken van huiselijk geweld, de rechten van ouders niet boven de fundamentele rechten van de slachtoffers kunnen gaan, in het bijzonder het fundamentele recht op fysieke en geestelijke integriteit. De reactie van de civiele gerechten op de vordering van de vrouw jegens haar voormalige echtgenoot is niet in overeenstemming geweest met de positieve verplichting van de staat om de bescherming tegen huiselijk geweld te waarborgen. Derhalve schending van artikel 8 EVRM.

Aangezien iedereen nog steeds in dezelfde flat woont, claimt de vrouw 20.000 euro om een andere woning te kunnen kopen. Het EHRM kent uit billijkheid een immateriële schadevergoeding toe van 4.500 euro.

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK – 31 augustus 2020 – Van Slooten t. Nederland – statement of facts – 45644/18

Ontzetting uit ouderlijke macht – Hereniging met de moeder – Belang van het kind

Artikel 8 EVRM. Klaagster komt op tegen het feit dat zij door de rechter uit de ouderlijke macht is ontzet. Het EHRM wil weten welke maatregelen er genomen zijn om hereniging met de moeder mogelijk te maken. Verwezen wordt naar EHRM 10 september 2019, Strand Lobben e.a. t. Noorwegen. Verder wil het EHRM weten wanneer, door wie en waarom besloten is dat geen verdere pogingen meer ondernomen zouden worden om hereniging met de moeder mogelijk te maken?

HvJ – ARREST – 17 september 2020 – zaak C-540/19 – Landkreis Harburg – Duitsland – ECLI:EU:C:2020:732 – conclusie – arrest

Bevoegde rechter – Gewone verblijfplaats van onderhoudsgerechtigde – Regresvordering

Verordening (EG) nr. 4/2009. De verwijzende rechter wil weten of de Duitse rechterlijke instanties op grond van verordening (EG) nr. 4/2009 bevoegd zijn om uitspraak te doen ter zake van een vordering die is ingesteld door een Duits openbaar lichaam dat wettelijk in de rechten van de onderhoudsgerechtigde is gesubrogeerd, tegen de onderhoudsplichtige, die in Oostenrijk woont.

Hof: Een openbaar lichaam dat via een regresvordering bedragen terugvordert die bij wijze van onderhoud zijn betaald aan een onderhoudsgerechtigde, in wiens rechten het jegens de onderhoudsplichtige is gesubrogeerd, kan zich beroepen op de in artikel 3, onder b), van verordening (EG) nr. 4/2009 neergelegde bevoegdheid van het gerecht van de plaats waar die onderhoudsgerechtigde zijn gewone verblijfplaats heeft.

EHRM factsheet

Right to respect for family life of prisoners in remote penal facilities, september 2020 ([EHRM](#))

LITERATUUR

J. Werner, Your children are (not) your children - Het recht op respect op gezinsleven als beperking van het recht op gezinshereniging, in: [TvJr 2020/3.12](#)

Financiële diensten en markten (B – S)

HvJ – ARREST – 16 september 2020 – zaak C-339/19 – Romenergo en Aris Capital – Roemenië – ECLI:EU:C:2020:709 – geen conclusie – arrest

Vrij verkeer van kapitaal – Maximering deelneming in beleggingsmaatschappij

Richtlijn 2004/25/EG. Richtlijn 2001/34/EG. Artikelen 63 tot en met 65 VWEU. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding over een verzoek tot nietigverklaring van artikel 2, lid 3, onder j), van een Roemeens besluit betreffende uitgevende instellingen en effectentransacties en van de administratieve beschikkingen die de Roemeense autoriteit voor financieel toezicht ten aanzien van deze vennootschappen heeft vastgesteld. Nederland heeft in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 63 VWEU verzet zich tegen een nationale maatregel die voorziet in een bovengrens van 5 % voor de deelneming in het kapitaal van een financiële beleggingsmaatschappij indien deze maatregel niet wordt gerechtvaardigd door een dwingende reden van algemeen belang, hetgeen aan de verwijzende rechter staat om na te gaan.

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 17 september 2020 – zaak C-501/18 – Bulgarska Narodna Banka – Bulgarije – ECLI:EU:C:2020:729 – conclusie

Depositogarantiestelsels

Richtlijn 94/19/EG. Verordening (EU) nr. 1093/2010. In 2016 heeft de houder van een deposito op een lopende rekening op zijn naam bij KTB, bij een Bulgaarse rechterlijke instantie een vordering ingesteld tegen de centrale bank van Bulgarije waarbij hij verzocht om vergoeding van de schade die hij had geleden als gevolg van de te late terugbetaling van dat deposito.

Verzoeker in dat geding (Kantarev) stelde dat de centrale bank van Bulgarije binnen de in richtlijn 94/19/EG genoemde termijn de niet-beschikbaarheid van de bij KTB in bewaring gegeven deposito's had moeten vaststellen. Door dat na te laten, was de te late terugbetaling toeschrijfbaar aan de BNB en was de BNB verpagingsrente verschuldigd over het tijdvak tot de terugbetaling van het bedrag van het deposito.

A-G: Artikel 1, punt 3, onder i), van richtlijn 94/19/EG, gelezen in samenhang met artikel 7, lid 6, en artikel 10 van die richtlijn, moet aldus worden uitgelegd dat:

- een volgens de toepasselijke wettelijke en contractuele bepalingen niet-verschuldigd en niet-betalbaar deposito niet in aanmerking mag worden genomen door de bevoegde autoriteit bij het vaststellen van de niet-beschikbaarheid van deposito's;*
- wanneer de bevoegde autoriteit de niet-beschikbaarheid van de deposito's van de financiële instelling heeft vastgesteld, een volgens de toepasselijke wettelijke en contractuele bepalingen niet-verschuldigd en niet-betalbaar deposito moet worden aangemerkt als een terugbetaalbaar deposito;*
- de nationale rechter zich moet onthouden van de toepassing van een nationale regeling die de verplichting tot terugbetaling van nog niet verschuldigde en betaalbare, maar niet-beschikbaar verklaarde deposito's verbindt aan de voorwaarde dat de vergunning van de financiële instelling waar die deposito's in bewaring zijn gegeven, is ingetrokken. Ook moet hij zich onthouden van de toepassing van een beding dat de inhoud van voornoemde, met het Unierecht strijdige nationale regeling opneemt in een overeenkomst betreffende bankdeposito's.*

Een aanbeveling van de Europese Bankautoriteit op grond van artikel 17, lid 3, van verordening (EU) nr. 1093/2010 is een van de aspecten die de bevoegde rechter moet afwegen bij het uitleggen van richtlijn 94/19 en bij het beoordelen of de inbreuk op het Unierecht voldoende gekwalificeerd is in de zin van de rechtspraak van het Hof.

Een dergelijke aanbeveling kan door de nationale rechter niettemin enkel in aanmerking worden genomen indien de inhoud ervan in overeenstemming is met de Unierechtelijke bepalingen waarvan die aanbeveling de toepassing kan vergemakkelijken, waarbij de nationale rechter bij het Hof een verzoek om een prejudiciële beslissing over de geldigheid van die aanbeveling moet indienen indien hij vragen heeft over de verenigbaarheid van de desbetreffende aanbeveling met die bepalingen.

Aanbeveling EBA/REC/2014/02 van 17 oktober 2014 aan de centrale bank van Bulgarije en het Bulgaarse depositogarantiefonds inzake de maatregelen die nodig zijn om te voldoen aan richtlijn 94/19 is in strijd met artikel 1, punt 3, onder i), van die richtlijn voor zover het besluit van die centrale bank om een kredietinstelling onder bijzonder toezicht te plaatsen en de nakoming door die kredietinstelling van haar verplichtingen voorlopig op te schorten, in voornoemde aanbeveling gelijk wordt gesteld aan de vaststelling van de niet-beschikbaarheid van deposito's.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 3 september 2020 – zaak C-337/20 – CRCAM

Niet-toegestane of foutieve betalingstransacties - Aansprakelijkheid

Richtlijn 2007/64. Richtlijn 2015/2366. Vraag is o.a. of de aansprakelijkheid van de bank volgens nationaal recht kan worden uitgesloten bij niet-toegestane of foutieve betalingstransacties wanneer de gebruiker dit niet binnen 13 maanden doorgeeft aan de bank? Zo ja, kan de borg zich ook beroepen op deze aansprakelijkheidsregeling?

EUROPESE COMMISSIE

Capital Markets Union: the future lies with the better advised consumer-investor ([ECLB](#))

CONSULTATIE

Langetermijnbeleggingsinstelling – herziening van de EU-regels, feedback mogelijk van 16 September 2020 - 14 Oktober 2020 ([EC](#))

GBVB – Gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid

HvJ – ARREST – 17 september 2020 – zaak C-732/18 P – Rosneft e.a/Raad – ECLI:EU:C:2020:727 – persbericht – geen conclusie – arrest

Beperkende maatregelen tegen Russische oliemaatschappijen

Besluit 97/800/ECSC, EC, Euratom (EU-Rusland partnerovereenkomst). Het Gerecht heeft de beperkende maatregelen die zijn opgelegd aan de Russische oliebedrijven in stand gehouden. Het beroep tegen dat arrest van het Gerecht wordt afgewezen.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 8 september 2020 – zaak C-340/20 – Bank Sepah

Beperkende maatregelen Iran

Verordening (EG) nr. 423/2007. Verordening (EU) nr. 961/2010. Verordening (EU) nr. 267/2012. Bank Sepah door de Veiligheidsraad van de VN aangewezen als een van de "entiteiten die betrokken zijn bij Iraanse nucleaire activiteiten of activiteiten met betrekking tot ballistische raketten". De tegoeden van Bank Sepah werden bevroren. Vraag is o.a. of maatregelen die geen directe onttrekkende werking hebben, zonder voorafgaande toestemming op bevroren tegoeden kunnen worden getroffen? Is het van belang dat de grond van de schuldvordering die moet worden geïnd niets van doen heeft met Iraanse nucleaire en ballistische activiteiten?

Gewasbeschermingsmiddelen

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 17 september 2020 – zaak C-499/18 P – Bayer CropScience en Bayer/Commissie – ECLI:EU:C:2020:735 – conclusie

Insecticide - Werkzame stoffen clothianidin en imidacloprid – Voorwaarden voor goedkeuring

Verordening (EG) nr. 1107/2009. Uitvoeringsverordening (EU) nr. 485/2013. De onderhavige zaak heeft betrekking op de geldigheid van een uitvoeringsverordening waarbij de Commissie de goedkeuringen van twee werkzame stoffen inzake gewasbescherming heeft gewijzigd. Ingevolge deze wijziging kunnen deze werkzame stoffen nog slechts in zeer beperkte mate gebruikt worden. De gewasbeschermingsmiddelenverordening staat de Commissie weliswaar toe een goedkeuring in te trekken of te wijzigen, maar Bayer CropScience en Bayer grijpen de onderhavige zaak aan om het gebruik van deze bevoegdheid fundamenteel ter discussie te stellen.

In dit verband verwijt Bayer de Commissie hoofdzakelijk de goedkeuringen te hebben herzien en gewijzigd, hoewel er volgens Bayer ten opzichte van de oorspronkelijke goedkeuringsprocedure geen wetenschappelijke kennis beschikbaar was die werkelijk nieuw was. Bayer eist ook een diepgaander wetenschappelijke beoordeling van de risico's die aan de werkzame stoffen zijn verbonden, waarbij met name bepaalde richtsnoeren moeten worden toegepast. Tot slot komt Bayer in het bijzonder op tegen het verbod op het gebruik van de werkzame stoffen voor bladbehandeling of in een niet-professionele context.

A-G geeft in overweging: De hogere voorziening is niet-ontvankelijk voor zover zij namens Bayer AG werd ingesteld.

Het arrest van het Gerecht in zaken T-429/13 en T-451/13, wordt vernietigd, in zoverre het Gerecht daarbij het beroep heeft verworpen met betrekking tot het verbod op het niet-professioneel gebruik van clothianidin en imidacloprid als insecticide, voor zover dit verbod verder ging dan het verbod op het professioneel gebruik.

Het arrest van het Gerecht in zaken T-429/13 en T-451/13, geeft blijk van een onjuiste rechtsopvatting, voor zover het Gerecht heeft geoordeeld dat bij de vaststelling van uitvoeringsverordening (EU) nr. 485/2013 wat de voorwaarden voor goedkeuring van de werkzame stoffen clothianidin, thiamethoxam en imidacloprid betreft, en houdende een verbod op het gebruik en de verkoop van zaden die zijn behandeld met gewasbeschermingsmiddelen die deze werkzame stoffen bevatten, geen rekening hoefde te worden gehouden met het door de Plantenbeschermingsorganisatie voor Europa en het gebied van de Middellandse Zee (EPPO) gepubliceerde systeem voor de risicobeoordeling van gewasbeschermingsmiddelen, zoals bijgewerkt in 2010.

Uitvoeringsverordening nr. 485/2013 is nietig, voor zover daarbij het niet-professioneel gebruik van clothianidin en imidacloprid als insecticide aan een ruimer verbod wordt onderworpen dan het professioneel gebruik.

Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering (B)

HvJ – ARREST – 10 september 2020 – zaak C-363/19 – Konsumentombudsman – Zweden - ECLI:EU:C:2020:693 – geen conclusie – arrest

Gezondheidsclaims voor levensmiddelen – Objectief bewijs – Oneerlijke handelspraktijken

Verordening (EG) nr. 1924/2006. Richtlijn 2005/29/EG. Mezina is actief op het gebied van het vervaardigen en het in de handel brengen van natuurlijke remedies en voedingssupplementen, waaronder Movizin complex, dat gember, rozenbottel en boswellia bevat, Macoform, dat artisjok en paardenbloem bevat, en Vistavital, dat bosbes bevat. Bij het in de handel brengen van deze producten, die vallen onder de categorie „levensmiddelen” in de zin van verordening nr. 1924/2006, gebruikt Mezina verschillende gezondheidsclaim. De KO heeft beroep ingesteld teneinde Mezina te verbieden deze gezondheidsclaims te gebruiken.

Hof: Artikel 5, lid 1, artikel 6, leden 1 en 2, artikel 10, lid 1, en artikel 28, lid 5, van verordening (EG) nr. 1924/2006 moeten aldus worden uitgelegd dat onder de in deze laatste bepaling bedoelde overgangsregeling de bewijslast en het vereiste bewijsniveau inzake de in artikel 13, lid 1, onder a), van deze verordening bedoelde gezondheidsclaims worden geregeld door deze verordening, die vereist dat de betrokken exploitant van een levensmiddelenbedrijf de door hem gebruikte claims met algemeen aanvaard wetenschappelijk bewijs kan onderbouwen. Dergelijke claims moeten gebaseerd zijn op objectief bewijs waarover voldoende wetenschappelijke overeenstemming bestaat.

In geval van strijdigheid tussen de bepalingen van verordening nr. 1924/2006 en die van richtlijn 2005/29/EG prevaleren de bepalingen van deze verordening en zijn zij van toepassing op oneerlijke handelspraktijken met betrekking tot gezondheidsclaims in de zin van deze verordening.

HvJ – ARREST – 23 september 2020 – zaak C-777/18 – Vas Megyei Kormányhivatal – ECLI:EU:C:2020:745 – [persbericht](#) – [geen conclusie](#) – [arrest](#)

Grensoverschrijdende gezondheidszorg - Vrij verkeer van diensten - Vergoeding door verzekering?

Samenvatting onder: [Diensten](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Duitsland – 29 september 2020 – [zaak C-388/20](#) - Dr August Oetker Nahrungsmittel*

Voedselinformatie aan consumenten – Uitleg “per 100 g” - Verkocht of bereid product?

Verordening (EU) nr. 1169/2011 Vraag is o.a. of artikel 31, lid 3 uitsluitend geldt voor levensmiddelen die moeten worden bereid en waarvan de bereidingswijze is aangegeven? Zo nee, wat wordt bedoeld met de uitdrukking “per 100 g”? Is dat uitsluitend 100 gram van het product zoals dit wordt verkocht of 100 gram van het voor consumptie bereide product?

Godsdienstvrijheid (B)

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 10 september 2020 – zaak C-336/19 – Centraal Israëlitisch Consistorie van België e.a. – [Grote Kamer](#) – België - ECLI:EU:C:2020:695 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Verbod onverdoofde slachting – Vrijheid van godsdienst – Religieuze rituelen

Verordening (EG) nr. 1099/2009. Artikel 10, lid 1, Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. Vijf religieuze Joodse en Islamitische organisaties hebben beroep ingesteld bij het Belgische Grondwettelijk Hof tegen een decreet van het Vlaamse Gewest. Dat decreet houdt een wijziging in van de wet betreffende de bescherming en het welzijn van dieren, waarin de toegelaten methodes voor het slachten van dieren zijn vastgelegd. De wet bevatte een uitzondering op de verplichting van het bedwelmen van dieren voor slachtmethoden die vereist zijn voor religieuze riten. Als het dier wordt geslacht volgens speciale methoden die zijn vereist voor religieuze riten, moet de bedwelming omkeerbaar zijn en mag de dood van het dier niet het gevolg zijn van de bedwelming. De uitzondering houdt in dat bedwelming dan onmiddellijk na de halssnede mag plaatsvinden in plaats van dat die voorafgaand dient te worden toegepast. Door het decreet wordt deze uitzondering geschrapt, wat tot gevolg heeft dat het slachten van dieren volgens traditionele joodse en islamitische riten verboden is omdat wordt vereist dat deze dieren voor het slachten worden verdoofd. De verzoekende partijen stellen dat de opheffing van de uitzondering een kenmerk van hun godsdienstige praktijken en overtuigingen in gevaar brengt. Het Belgisch Grondwettelijk Hof legt een aantal vragen voor over of een lidstaat maatregelen in het kader van dierenwelzijn kan nemen die een totaalverbod op slachten zonder verdoving tot gevolg hebben en die tot gevolg zou hebben dat de vrijheid van godsdienst, zoals vastgelegd in artikel 10, eerste lid, Handvest zou worden aangetast.

De eerste prejudiciële vraag betreft de kwestie of artikel 26, tweede lid, eerste alinea onder c van Verordening 1099/2009 in die zin dient te worden geïnterpreteerd dat het de lidstaten is toegestaan om, in afwijking het bepaalde in artikel 4, vierde lid, van die verordening en met het oog op het

bevorderen van dierenwelzijn, voorschriften aan te nemen (zoals in het decreet van het Vlaamse gewest) die enerzijds zien op een verbod op onverdoofd ritueel slachten dat ook geldt bij de slachting in het kader van een religieus gebruik en anderzijds in een alternatief verdovingsprocedé gebaseerd op de omkeerbare verdoving en op het voorschrift dat de verdoving niet de dood van het dier tot gevolg mag hebben. Daarnaast vraagt het Grondwettelijk Hof of, als de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord, de interpretatie van artikel 26, lid 2, eerste alinea onder c van verordening 1099/2009 een schending oplevert van artikel 10, lid 1, van het Handvest.

A-G geeft het Hof in overweging: Artikel 26, lid 2, eerste alinea, onder c), van verordening nr. 1099/2009, gelezen in samenhang met artikel 4, leden 1 en 4, van die verordening, en gelet op artikel 10 EU Handvest en artikel 13 VWEU, moet aldus worden uitgelegd dat het de lidstaten niet is toegestaan om voorschriften aan te nemen die voorzien, enerzijds, in een verbod op het onverdoofd slachten van dieren dat ook geldt voor de in het kader van een religieuze rite uitgevoerde slachting en, anderzijds, in een alternatief verdovingsprocedé voor de in het kader van een religieuze rite uitgevoerde slachting, gebaseerd op de omkeerbare verdoving en op het voorschrift dat de verdoving niet de dood van het dier tot gevolg mag hebben.

Bij het onderzoek van de vragen is niet gebleken van feiten of omstandigheden die de geldigheid van artikel 26, lid 2, eerste alinea, onder c), van verordening nr. 1099/2009 kunnen aantasten in het licht van artikel 10, lid 1, van het Handvest.

- ⓑ A-G: Verbod op het onverdoofd slachten van dieren in het kader van een religieus ritueel in strijd met het EU-recht ([ECER](#))

Grondrechten (Handvest) en EVRM, algemeen

EHRM factsheets

Restrictions on the right to liberty and security for reasons other than those prescribed by the European Convention on Human Rights ([EHRM](#))

Wiki

- 🔗 [Handvest grondrechten EU](#)
- 🔗 [Europees Hof voor de rechten van de mens \(EHRM\)](#)

Handel en anti-dumping

PREJUDICIËLE VERWIJZING – België – 10 september 2020 – zaak C-362/20 – Profit Europe

Anti-dumping – Gietijzeren hulpstukken voor buizen en pijpen

Verordening (EU) nr.1071/2012. Uitvoeringsverordening 430/2013. Er is een procedure aangespannen tegen Profit Europe NV en Gosselin Forwarding Services NV vanwege de aangifte onder een verkeerde tariefcode en benaming van bepaalde gegoten hulpstukken (fittings) voor buisleidingen, vervaardigd van smeedbaar gietijzer, van oorsprong uit China, die worden onderworpen aan antidumpingrechten. De vraag betreft de toepasselijkheid van de in Verordening (EU) nr.1071/2012 bedoelde antidumpingrechten en Uitvoeringsverordening 430/2013 betreffende gegoten hulpstukken voor buizen en pijpen van nodulair gietijzer uit China.

OVERIG

- ⓑ Inzet van Nederland bij de herziening van het handelsbeleid van de EU ([ECER](#))

IE - Intellectuele eigendom

HvJ – ARREST – 8 september 2020 – zaak C-265/19 – Recorded Artists Actors Performers – Grote Kamer – Ierland - ECLI:EU:C:2020:677 – persbericht - conclusie – arrest

Naburige rechten - Verdeling van de bevoegdheden tussen de Unie en haar lidstaten – Verplichting tot ‚nationale behandeling‘ van uitvoerende kunstenaars – Billijke vergoeding

Richtlijn 2006/115/EG. Artikel 17, lid 2, en artikel 52, lid 1, EU Handvest. Artikel 3, lid 2, VWEU. Verdrag van de Wereldorganisatie voor de intellectuele eigendom (WIPO) inzake uitvoeringen en fonogrammen (WPPT). De verwijzende rechter wil weten welke uitvoerende kunstenaars (en producenten) aanspraak kunnen maken op het recht op een „billijke vergoeding“ uit hoofde van artikel 8, lid 2, van richtlijn 2006/115. De vragen hebben derhalve betrekking op de werkingsfeer van deze bepaling, hoewel de eerste, de tweede en de derde vraag hoofdzakelijk refereren aan de internationale verplichtingen van de Unie en, waar van toepassing, de lidstaten.

De verwijzende rechter wil weten of het vereiste van nationale behandeling, zoals vastgesteld in artikel 4 WPPT, van toepassing is op artikel 8, lid 2, van richtlijn 2006/115, en – met de tweede, de derde en de vierde vraag – welke discretionaire bevoegdheid de lidstaten hebben ten aanzien van de begunstigden van het in de richtlijn uiteengezette recht op één enkele billijke vergoeding, ook wanneer het WPPT voorbehouden toestaat en het Verdrag van Rome van toepassing is.

Hof: Artikel 8, lid 2, van richtlijn 2006/115/EG in het licht van artikel 4, lid 1, en artikel 15, lid 1, van het WPPT, verzet zich ertegen dat een lidstaat bij de omzetting in zijn wetgeving van de term „betrokken uitvoerende kunstenaars“ die in artikel 8, lid 2, van die richtlijn is opgenomen en waarmee de kunstenaars worden aangeduid die recht hebben op een deel van de daarin bedoelde enkele billijke vergoeding, kunstenaars uitsluit die onderdaan zijn van staten die niet tot de Europese Economische Ruimte (EER) behoren, met als enige uitzondering kunstenaars die hun woon- of verblijfplaats in de EER hebben en die welke hun bijdrage aan het fonogram in de EER hebben geleverd.

Artikel 15, lid 3, van het WPPT en artikel 8, lid 2, van richtlijn 2006/115 moeten bij de huidige stand van het Unierecht aldus worden uitgelegd dat voorbehouden waarvan door derde staten krachtens artikel 15, lid 3, van dat verdrag kennis is gegeven en die tot gevolg hebben dat het in artikel 15, lid 1, van het WPPT neergelegde recht op één enkele billijke vergoeding op hun grondgebied wordt beperkt, er in de Europese Unie niet toe leiden dat het in artikel 8, lid 2, van richtlijn 2006/115 neergelegde recht ten aanzien van de onderdanen van die derde staten wordt beperkt. Dergelijke beperkingen kunnen evenwel door de Uniewetgever worden ingevoerd mits zij voldoen aan de vereisten van artikel 52, lid 1, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. Artikel 8, lid 2, van richtlijn 2006/115 verzet zich er dus tegen dat een lidstaat het recht op één enkele billijke vergoeding beperkt ten aanzien van uitvoerende kunstenaars en producenten van fonogrammen die onderdaan zijn van die derde staten.

Artikel 8, lid 2, van richtlijn 2006/115 moet aldus worden uitgelegd dat het zich ertegen verzet dat het recht op één enkele billijke vergoeding waarin deze bepaling voorziet op zodanige wijze wordt beperkt dat enkel de producent van het fonogram in kwestie een vergoeding ontvangt, zonder deze te moeten delen met de uitvoerend kunstenaar die aan dat fonogram heeft bijgedragen.

- 📌 HvJ EU beantwoordt prejudiciële vragen over interpretatie Verhuurrichtlijn (IEF19407)

HvJ – ARREST – 16 september 2020 – zaak C-121/19 P – Edison/EUIPO – ECLI:EU:C:2020:714 – geen conclusie – arrest

Uniebeeldmerk EDISON - Classificatie van Nice

Verordening (EG) nr. 207/2009. Met haar hogere voorziening verzoekt Edison om vernietiging van het arrest van het Gerecht in zaak T471/17, niet gepubliceerd, houdende verwerping van haar beroep tegen de beslissing van het EUIPO inzake het Uniebeeldmerk EDISON. Het Hof wijst de hogere voorziening af.

HvJ – ARREST – 17 september 2020 – gevoegde zaken C-449/18 P en C-474/18 P – EUIPO /Messi Cuccittini en J-M.-E.V. e hijos/Messi Cuccittini – ECLI:EU:C:2020:722 – persbericht – geen conclusie – arrest

Uniemerkt "Messi"

Verordening (EG) nr. 207/2009. Het Gerecht heeft toestemming gegeven aan voetballer Lionel Messi om een beeldmerk met onder meer de tekst "Messi" te laten registreren als Uniemerkt voor sportkleding en benodigdheden. De beroepen die daartegen zijn ingediend door het EUIPO worden door het Hof afgewezen.

- ⓑ Lionel mag MESSI ook volgens het HvJEU inschrijven als Uniemerkt; geen verwarringsgevaar met MASSI ([Boek9.nl](#))
- ⓑ HvJ EU verwierpt beroepen in zaak MESSI ([IEF19427](#))
- ⓑ CJEU confirms no likelihood of confusion between MASSI and MESSI ([IPkat](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 3 september 2020 – zaak C-637/19 – BY – Zweden – ECLI:EU:C:2020:650 – conclusie

Auteursrecht – Bewijsstuk in geschil voor rechter – Mededeling aan het publiek?

Richtlijn 2001/29/EG. Artikel 47 en Artikel 17, lid 2 EU Handvest. Partijen CX en BY zijn twee particulieren met elk een eigen website. In een ander geschil met BY heeft CX als bewijsstuk een kopie van een tekstpagina met een foto van de website van BY overgelegd aan de rechter voor wie die zaak aanhangig was. BY voert in de onderhavige zaak aan dat hij het auteursrecht heeft op de foto en heeft schadevergoeding gevorderd van CX wegens inbreuk op dat auteursrecht en, subsidiair, inbreuk op de bijzondere bescherming van foto's. De Zweedse rechter legt het Hof vragen voor over de interpretatie van de EU-auteursrichtlijn 2001/29/EG.

A-G: De elektronische overlegging aan een rechter door een justitiabele of een procespartij van auteursrechtelijk beschermd materiaal als bewijsstuk vormt geen 'mededeling aan het publiek' of 'distributie onder het publiek' in de zin van artikel 3, lid 1, en artikel 4, lid 1, van richtlijn 2001/29/EG. Het enkele feit dat een dergelijk bewijsstuk geacht wordt een overheidsdocument te zijn en dat het publiek derhalve in beginsel toegang heeft tot het auteursrechtelijk beschermde materiaal in kwestie op grond van de nationale regelgeving inzake vrijheid van informatie of transparantie, brengt niet met zich mee dat dit materiaal tot het publieke domein gaat behoren en niet langer auteursrechtelijk wordt beschermd.

- ⓑ A-G: Elektronische overlegging van auteursrechtelijk beschermd materiaal als bewijsstuk aan een rechter niet in strijd met EU-auteursrechtenrichtlijn ([ECER](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 10 september 2020 – zaak C-392/19 – VG Bild-Kunst – Grote Kamer – Duitsland – ECLI:EU:C:2020:696 – persbericht – conclusie

Auteursrechten – Gebruik 'frames' – Mededeling aan het publiek

Richtlijn 2001/29/EG. Richtlijn 2014/26/EU. VG Bild-Kunst beheert de Deutsche Digitale Bibliothek (DDB). De DDB biedt een onlineplatform dat een onderling netwerk voor Duitse culturele en wetenschappelijke instellingen creëert. Op dit onlineplatform is via links gedigitaliseerde inhoud beschikbaar die is opgeslagen op de webportalen van die instellingen. In de DDB zelf worden alleen miniaturen („thumbnails”) opgeslagen, met een doorklikfunctie naar de specifieke webpagina van de DDB met een grotere afbeelding van het betrokken voorwerp, die verder kan worden vergroot. Een auteursrechtvereniging weigert toestemming te verlenen voor het gebruik van dergelijke frames.

A-G geeft in overweging: Artikel 3, lid 1, van richtlijn 2001/29/EG moet aldus worden uitgelegd dat het insluiten in een webpagina van auteursrechtelijk beschermde werken die met toestemming van de auteursrechtelijke instelling vrij toegankelijk aan het publiek ter beschikking zijn gesteld op andere websites, op een zodanige wijze dat deze werken zonder verder toedoen van de gebruiker automatisch worden weergegeven zodra die pagina wordt geopend, een mededeling aan het publiek in de zin van die bepaling vormt.

Dit artikel moet aldus worden uitgelegd dat het met behulp van een aanklikbare link onder gebruik van framing insluiten op de website van een derde van een werk dat met toestemming van de rechthebbende vrij toegankelijk aan het publiek ter beschikking is gesteld op een website, geen mededeling aan het publiek in de zin van die bepaling vormt wanneer daarbij door de auteursrechthebbende genomen of geïnitieerde beschermende voorzieningen tegen het gebruik van frames worden omzeild.

Technische voorzieningen ter bescherming tegen het insluiten in een webpagina van auteursrechtelijk beschermde werken die met toestemming van de auteursrechthebbende vrij toegankelijk aan het publiek ter beschikking zijn gesteld op andere websites, op zodanige wijze dat zij, zodra die pagina wordt geopend, daarop automatisch worden weergegeven zonder verder toedoen van de gebruiker, vormen doeltreffende beschermende voorzieningen in de zin van artikel 6 van richtlijn 2001/29.

- ⓑ Conclusie A-G: door middel van een frame werk op website tonen geen mededeling aan publiek wanneer er maatregelen tegen framing zijn getroffen ([Boek9.nl](#))
- ⓑ Conclusie A-G Szpunar in VG Bild-Kunst tegen Stiftung ([IEF19408](#))
- ⓑ Dirk Visser: Szpunar gooit BestWater uit het raam ([IEF19410](#))
- ⓑ Conclusie A-G: door middel van een frame werk op website tonen geen mededeling aan publiek wanneer er maatregelen tegen framing zijn getroffen ([Boek9.nl](#))

GERECHT EU – ARREST – 23 september 2020 – zaak T-557/19 – Seven/EUIPO – ECLI:EU:T:2020:450 – [arrest](#)

Uniebeeldmerk 7Seven

Verordening (EU) 2017/1001. Het betreft een beroep tegen de beslissing van het EUIPO inzake een verzoek tot herstel in de vorige toestand met betrekking tot het recht om de vernieuwing van het Uniebeeldmerk 7Seven aan te vragen. Het Gerecht verwerpt het beroep.

NOOT – bij HvJ 9 juli 2020, [zaak C-264/19 Constantin Film Verleih](#)

Copyright vs data protection: CJEU grappling with the right to information about infringers ([Kluwer IP blog](#))

BREXIT

Terugtrekking Verenigd Koninkrijk heeft geen gevolg voor bescherming ouder merk ([IEF19447](#)) [T-421/18 ; 23-9-2020]

OVERIG

Copyright Directive Draft Guidance Could Lead to Rights Violations, NGOs Warn ([liberties.eu](#))

Insolventie

REGELGEVING EU

Rectificatie van Verordening (EU) 2015/848 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2015 betreffende insolventieprocedures (Publicatieblad van de Europese Unie L 141 van 5 juni 2015), [PB L 303 van 17.9.2020, blz. 24–24 \(NL\)](#)

Institutioneel recht

HvJ – ARREST – 17 september 2020 – zaak C-12/19 P – Troszczynski/Parlement – ECLI:EU:C:2020:725 – conclusie – arrest

Lid Europees Parlement – Parlementaire immuniteit – Activiteit die geen verband houdt met het ambt van parlements lid- Bericht op Twitteraccount van parlements lid

Artikel 8 en Artikel 9 Protocol betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Unie. Rekwirante vordert vernietiging van het arrest van het Gerecht in zaak T550/17, waarbij dat Gerecht haar beroep tot nietigverklaring van het besluit van het Europees Parlement houdende opheffing van haar parlementaire onschendbaarheid heeft verworpen. Het Hof wijst de hogere voorziening af.

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 3 september 2020 – zaak C-316/19 – Commissie/Slovenië – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2020:641 – conclusie

Europees stelsel van centrale banken – Onschendbaarheid archieven

Artikel 343 VWEU. Statuten van het Europees stelsel van centrale banken (ESCB) en van de Europese Centrale Bank (ECB) Artikel 39. Protocol betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Unie Artikelen 2, 18 en 22. Artikel 4, lid 3, VEU. Voorwerp van de onderhavige niet-nakomingsprocedure is de handelwijze van de Sloveense rechtshandhavingsinstanties in verband met een huiszoeking en inbeslagneming van documenten en informatiedragers in de kantoren van de centrale bank van Slovenië. De huiszoeking en inbeslagneming vonden plaats in het kader van een onderzoek dat door de nationale autoriteiten was ingesteld tegen onder meer de voormalige president van de centrale bank van Slovenië. Concreet gaat het daarbij om de beschuldiging van machtsmisbruik tijdens de herstructurering van een Sloveense particuliere bank in 2013, dus nog vóór de oprichting van de Europese bankenunie, in het kader waarvan het toezicht op en de afwikkeling van banken grotendeels werd overgedragen van de nationale toezichthouders – in het geval van Slovenië de centrale bank – aan de Unie. Het Unierechtelijke aspect van de zaak vloeit voort uit de plaats die de nationale centrale banken binnen het Europees stelsel van centrale banken (hierna: „ESCB”) innemen. Het ESCB is immers een constructie die de nationale centrale banken en de Europese Centrale Bank (hierna: „ECB”) bij de uitoefening van hun kerntaken op het gebied van het monetair beleid – in de woorden van het Hof – „samenbrengt” en zodanig doet samenwerken dat „er een andere onderlinge samenhang en een minder uitgesproken onderscheid bestaat tussen de rechtsorde van de Unie en die van de lidstaten”.

Tegen deze achtergrond verwijt de Europese Commissie de Sloveense rechtshandhavingsinstanties de onschendbaarheid van de archieven van de ECB niet in acht te hebben genomen doordat zij zonder toestemming van de ECB tot een omvangrijke huiszoeking en inbeslagneming in de kantoren van de centrale bank van Slovenië zijn overgegaan.

A-G: De Republiek Slovenië is de verplichtingen die krachtens de artikelen 2 en 22 juncto artikel 18 van Protocol nr. 7 betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Unie op haar rusten niet nagekomen, doordat de Sloveense rechtshandhavingsinstanties op 6 juli 2016 in de kantoren van de centrale bank van Slovenië onder meer alle berichten die via het e-mailaccount van de president van de centrale bank van Slovenië waren verzonden, alsook alle elektronische documenten die zich in de werkkamer van de president of op zijn laptop bevonden en dateren uit de periode 2012 tot en met 2014, in beslag hebben genomen zonder eerst overleg te plegen met de ECB of het Hof om een beslissing te verzoeken. Slovenië is daarnaast de verplichtingen die krachtens artikel 18 van Protocol nr. 7 betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Unie op haar rusten niet nagekomen, doordat zij na de inbeslagneming de ECB niet de mogelijkheid heeft geboden de documenten te identificeren die verband houden met de vervulling van de taken van het ESCB, teneinde de ECB in de gelegenheid te stellen een standpunt in te nemen over een eventuele belemmering van haar werking en onafhankelijkheid, noch heeft beargumenteerd welke documenten met het oog op de nationale onderzoeks- en strafprocedure onontbeerlijk zijn, noch alle overige documenten die moeten worden gekwalificeerd als archieven van de ECB heeft teruggegeven.

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 22 september 2020 – zaak C-615/19 P – Dalli/Commissie – ECLI:EU:C:2020:744 – [conclusie](#)

Schadevergoeding - Vermeend onrechtmatig gedrag van de Commissie en het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) – Vertrek als lid van de Commissie

Verordening (EG) nr. 1073/1999. Artikel 13, lid 5, van het reglement van orde van het Comité van toezicht van OLAF. Met zijn hogere voorziening vordert John Dalli de vernietiging van het arrest van het Gerecht in zaak T-399/17 waarbij zijn beroep is verworpen dat strekte tot verkrijging van vergoeding van de schade die hij zou hebben geleden ten gevolge van vermeend onrechtmatig gedrag van de Europese Commissie en het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) dat verband hield met zijn vertrek als lid van Commissie. Deze hogere voorziening biedt het Hof de mogelijkheid om zich uit te spreken over een aantal niet eerder gestelde vragen die betrekking hebben op de onderzoekstaken van OLAF en op het verloop van zijn onderzoeken. Het Hof dient ook bepaalde aspecten van de rechtspraak inzake het gezag van gewijsde en het leveren van het bewijs voor het bestaan van immateriële schade te verduidelijken.

A-G geeft in overweging: Gelet op het voorgaande ben ik van mening dat het eerste middel, het eerste onderdeel van het derde middel en het vijfde middel moeten worden afgewezen.

Onder voorbehoud van afwijzing door het Hof van de middelen betreffende de onrechtmatigheid van het gedrag van OLAF ben ik van mening dat het zevende middel moet worden afgewezen omdat het niet ter zake dienend is.

Voor het geval dat het Hof een van de middelen betreffende de onrechtmatigheid van het gedrag van OLAF zou aanvaarden, ben ik van mening dat dan ook het zevende middel zou moeten worden aanvaard, zodat het beroep zou moeten worden terugverwezen naar het Gerecht van de Europese Unie.

GERECHT EU – ARREST – 23 september 2020 – zaak T-370/19 – Spanje/Commissie – ECLI:EU:T:2020:440 – [arrest](#)

Deelname van de nationale regelgevende instantie van Kosovo – Begrip derde land

Verordening (EU) 2018/1971. Berec is opgericht om bij te dragen tot de ontwikkeling en betere werking van de interne markt voor elektronische communicatienetwerken en -diensten door te streven naar een consistente toepassing van het Europese regelgevingskader voor elektronische communicatie. Overeenkomstig deze verordening moest Berec zijn taken onafhankelijk uitvoeren in samenwerking met de nationale regelgevende instanties (NRI's) en de Europese Commissie. Evenzo moest Berec de samenwerking bevorderen tussen de NRI's onderling en tussen de NRI's en de Commissie.

Dit betreft een verzoek krachtens artikel 263 VWEU tot nietigverklaring van het besluit van de Commissie van 18 maart 2019 inzake de deelname van de nationale regelgevende instantie van Kosovo aan het Orgaan van Europese regelgevende instanties voor elektronische communicatie.

NOOT – bij HvJ 16 juli 2020, [zaak C-352/19 P, Brussels Hoofdstedelijk Gewest tegen Europese Commissie](#)

A-G: Gefedereerde entiteit van een lidstaat met autonome bevoegdheden kan rechtstreeks geraakt worden door een EU-handeling ([ECER](#))

OVERIG

Jaarverslag over de bescherming van de financiële belangen van de Europese Unie ([Bijzonder strafrecht](#))

IPR

HvJ – ARREST – 3 september 2020 – zaak C-186/19 – Supreme Site Services e.a. – Nederland – Hoge Raad - ECLI:EU:C:2020:638 – conclusie – arrest

IPR - Begrip ‚burgerlijke en handelszaken‘ - Levering van brandstoffen in het kader van een vredesmissie – Immuniteit van executie van die internationale organisatie - Conservatoir derdenbeslag escrow-rekening

Verordening (EU) nr. 1215/2012. De zaak heeft betrekking op de internationale organisatie SHAPE (Supreme Headquarters Allied Powers Europe). SHAPE vordert de opheffing van een conservatoir derdenbeslag dat Supreme Site Services (drie vennootschappen die in Zwitserland, Duitsland en de Verenigde Arabische Emiraten zijn gevestigd) hebben gelegd op een geblokkeerde bankrekening in België en een verbod om opnieuw beslag te leggen. De bodemzaak gaat over een contractueel geschil met SHAPE over de betaling van brandstoffen die waren geleverd voor de NAVO-vredesoperatie in Afghanistan. De vragen gaan over de bevoegdheid (verordening nr. 1215/2012) van de Nederlandse rechter en de (exclusieve) bevoegdheid van de Belgische rechter.

Hof: Artikel 1, lid 1, van verordening (EU) nr. 1215/2012 moet aldus worden uitgelegd dat een vordering in kort geding die is ingesteld bij een rechterlijke instantie van een lidstaat en in het kader waarvan een internationale organisatie zich op haar immuniteit van executie beroept teneinde zowel de opheffing te verkrijgen van een conservatoir derdenbeslag dat ten uitvoer is gelegd in een andere lidstaat dan die waar dit geding aanhangig is, als het verbod om opnieuw, op dezelfde feitelijke gronden, een dergelijk beslag te leggen, en welke vordering aanhangig is gemaakt naast een bodemprocedure over een vordering wegens beweerde niet-betaling van brandstoffen die zijn geleverd ten behoeve van een door die organisatie uitgevoerde vredesoperatie, onder het begrip „burgerlijke en handelszaken“ valt voor zover deze vordering niet is ingesteld op grond van bevoegdheden van openbaar gezag in de zin van het Unierecht, hetgeen ter beoordeling van de verwijzende rechter staat.

Artikel 24, punt 5, van verordening nr. 1215/2012 moet aldus worden uitgelegd dat een bij een rechterlijke instantie van een lidstaat ingestelde vordering in kort geding in het kader waarvan een internationale organisatie zich op haar immuniteit van executie beroept teneinde zowel de opheffing te verkrijgen van een conservatoir derdenbeslag dat ten uitvoer is gelegd in een andere lidstaat dan die waar dit geding aanhangig is, als het verbod om opnieuw, op dezelfde feitelijke gronden, een dergelijk beslag te leggen, niet valt onder de exclusieve bevoegdheid van de gerechten van de lidstaat waar het conservatoir derdenbeslag ten uitvoer is gelegd.

- 🇪🇺 EU-Hof: Geen immuniteit voor NAVO in leveringsgeschil met brandstoffenleverancier (ECER)
- 🇪🇺 Supreme Sites Services: Immunity of international organisations and ‘civil and commercial’. CJEU holds with emphasis on the provisional nature of the proceedings and the ordinary contractual nature of the goods supplied. (GAVL)

HvJ – CONCLUSIE A-G SAUGMANDSGAARD ØE – 10 september 2020 – zaak C-59/19 – Wikingerhof – Grote Kamer – Duitsland - ECLI:EU:C:2020:688 – conclusie

Rechterlijke bevoegdheid – Forumkeuzebeding – Booking – Misbruik machtspositie?

Verordening (EU) Nr. 1215/2012. Wikingerhof exploiteert een hotel in Sleeswijk-Holstein. Booking, waarvan de zetel in Nederland is gevestigd, exploiteert een hotelreserveringsplatform. De algemene voorwaarden van Booking bepalen onder meer dat het een internetsysteem („Extranet“) aan het hotel ter beschikking stelt. De algemene voorwaarden bepalen dat de rechterlijke instanties in Amsterdam bevoegd zijn om kennis te nemen van alle geschillen, met uitzondering van die betreffende betalingen en facturen. Volgens Wikingerhof heeft een kleiner hotel zoals zij, wegens de dominante positie van Booking, geen andere keuze dan een overeenkomst met Booking te sluiten. Volgens haar vormen bepaalde gedragingen van Booking in verband met de bemiddeling inzake hotelreserveringen (zoals de provisie van 15%) een niet-gerechtvaardigde belemmering en zijn zij derhalve in strijd met het kartelrecht. De vraag is echter of zij een procedure in Duitsland kan voeren dan wel gehouden is aan het forumbeding (en de Amsterdamse rechter dus bevoegd is), ook al is er volgens haar sprake van misbruik van een machtspositie.

A-G geeft in overweging: Artikel 7, punt 2, van verordening (EU) nr. 1215/2012 dient aldus te worden uitgelegd dat een civielrechtelijke aansprakelijkheidsvordering die is gebaseerd op schending van de regels van het mededingingsrecht, valt onder „verbintenissen uit onrechtmatige daad” in de zin van die bepaling, ook wanneer de verzoeker en de verweerder partij zijn bij een overeenkomst en de vermeende mededingingsbepalende gedragingen die de verzoeker aan de verweerder verwijt, zich concreet doen gevoelen binnen hun contractuele verhouding.

- The Bee That’s Buzzing in Our Bonnets. Some Thoughts about Characterisation after the Advocate General’s Wikingerof Opinion ([conflict of laws](#))
- Wikingerof v Booking.com. Saugmandsgaard AG on the qualification in contract or tort of alleged abuse of dominant position between contracting parties. Invites the Court to confirm one of two possible readings of Brogsitter. ([GAVL](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland – Rechtbank Midden-Nederland – 2 september 2020 (publ. 21.9.20) – [ECLI:NL:RBMNE:2020:3552](#)

Rechtsmacht - Toepasselijk recht - Peeters/Gatzen-vordering - Collectieve actie

Verordening (EU) Nr. 1215/2012. Verordening nr. 864/2007. De prejudiciële vragen gaan over rechtsmacht en toepasselijk recht bij een Peeters/Gatzen-vordering en een collectieve actie ingesteld door schuldeisers.

Artikel 7 onder 2 Verordening Brussel I-bis (nr. 1215/2012): geldt de plaats van vestiging van de vennootschap die geen verhaal biedt voor de vorderingen van haar schuldeisers, als “plaats van het schadebrengende feit” (Handlungsort en Erfolgsort), als die onverhaalbaarheid het gevolg is van een schending van de zorgplicht door de buitenlandse indirecte moedermaatschappij van deze vennootschap jegens deze schuldeisers?

Artikel 8 onder 2 Verordening Brussel I-bis (nr. 1215/2012): vervalt de rechtsmacht ten aanzien van een vordering tot tussenkomst automatisch, als de rechtsmacht komt te ontvallen aan de oorspronkelijke vordering?

Artikel 4 onder 1 Rome II-verordening (nr. 864/2007): geldt de plaats waar de vennootschap is gevestigd die geen verhaal biedt, als “de plaats waar de schade zich voordoet”?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland - 30 september 2020 – zaak C-317/20 - KX*

Geschil tussen Duitse reiziger en Duitse reisorganisatie over ongeval in het buitenland

Verordening (EU) nr. 1215/2012. Verzoekster (Mainz, Duitsland) vordert van verweerster (reisorganisator, Duitsland) smartengeld en schadevergoeding ten bedrage van €43.000,-. Vanwege een ongeval dat zich heeft voorgedaan tijdens een vakantie reis van verzoekster in de buitenruimte van een hotel in Turkije. Vraag is of de verordening ook geldt wanneer bij een vordering tegen een reisorganisator, beide partijen in dezelfde lidstaat zijn gevestigd, maar de reisbestemming in het buitenland gelegen is?

BREXIT

- VK treedt toe tot twee HC verdragen, het Forumkeuze verdrag en Kinderalimentatieverdrag, 28 september 2020 ([HCCH](#))
- Incentives for Choice of Law and Forum in Commercial Contracts: Predicting the Impact of Brexit, in: [European review of Private Law 2020/627](#)

OVERIG

First analysis of the European Parliament’s draft proposal to amend Brussels Ia and Rome II with a view to corporate human rights due diligence. ([GAVL](#))

Kansspelen

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 3 september 2020 – zaak C-311/19 – BONVER WIN – Tsjechië – ECLI:EU:C:2020:640 – conclusie

Kansspelen - Vrijheid van dienstverrichting – Vestiging met klanten uit andere lidstaten

Artikel 56 VWEU. Een verrichter van diensten op het gebied van weddenschappen moet stoppen met het verrichten van die diensten vanwege een gemeentelijk besluit dat het aanbieden van dergelijke diensten in een bepaald deel van de stad waarin de verrichter van die diensten is gevestigd, verbiedt. De desbetreffende aanbieder van de diensten stelt zich op het standpunt dat hij klanten heeft die uit andere lidstaten afkomstig zijn. Is dit feit voldoende opdat het vrij verrichten van diensten op grond van artikel 56 VWEU van toepassing wordt? Deze zaak raakt dus de essentie van de materiële werkingssfeer van een fundamentele vrijheid van de interne markt.

A-G geeft in overweging: Het vrij verrichten van diensten op grond van artikel 56 VWEU – welk artikel geen de-minimisregel bevat – is van toepassing op een situatie waarin een in een lidstaat gevestigde vennootschap krachtens een overheidsmaatregel die de modaliteiten voor het verlenen van een dienst – zoals een precieze locatie – bepaalt, de toestemming om haar activiteiten te verrichten, kwijtraakt, wanneer sommige van haar klanten afkomstig zijn uit een andere lidstaat dan die waarin die vennootschap is gevestigd, ongeacht of de nationale maatregel in kwestie zonder onderscheid (de jure en de facto) geldt.

Landbouw en visserij (B)

HvJ – ARREST – 3 september 2020 – zaak C-742/18 P – Tsjechische Republiek/Commissie – ECLI:EU:C:2020:628 – conclusie – arrest

ELGF – Elfpo – Beoordeling doeltreffendheid controles in wijnsector - Oppervlaktesteun

Verordening (EG) nr. 1122/2009. Verordening (EG) nr. 555/2008. Lidstaten zijn verplicht om zorgvuldig te controleren of de maatregelen aan de voorwaarden voor steunverlening voldoen en naar behoren worden uitgevoerd. De uitgaven die een lidstaat ter ondersteuning van zijn landbouw heeft verricht, kunnen door de Commissie bijgevolg alleen dan worden verlaagd of volledig aan financiering door de Unie worden onttrokken, wanneer het vaststaat dat een concrete maatregel of een concreet steunprogramma niet subsidiabel is. Wanneer een lidstaat niet afdoende en doeltreffend controleert of alle door hem uitgevoerde maatregelen aan de voorwaarden voor steunverlening voldoen, kan daarentegen worden volstaan met een correctie. Met de onderhavige hogere voorziening richt de Tsjechische Republiek zich tegen een arrest van het Gerecht van 13 september 2018 waarbij de onttrekking van bepaalde uitgaven aan financiering door het ELGF en door het Elfpo is bevestigd. Met name zijn partijen het oneens over bepaalde areaalgebonden steunmaatregelen en gesteunde investeringen in de wijnsector. Ter motivering van de uitsluiting van de verrichte uitgaven heeft de Commissie in haar uitvoeringsbesluit alleen aangevoerd dat de Tsjechische Republiek ontoereikende controles had uitgevoerd.

De onderhavige hogere voorziening draait in wezen om de vraag hoe de doeltreffendheid van de controles van subsidiabele oppervlakten moet worden beoordeeld. Voorts is in geding hoe investeringen in de wijnsector door de lidstaten moeten worden gecontroleerd.

Hof: Het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 13 september 2018, Tsjechië/Commissie in zaak T-627/16, wordt vernietigd voor zover het Gerecht daarbij heeft besloten tot afwijzing van het middel van het beroep inzake de gerichte correctie ter hoogte van 462 517,83 EUR voor de begrotingsjaren 2013 tot en met 2015, voor zover dit middel betrekking had op de grief inzake tekortkomingen in de risicoanalyse, en van het middel van het beroep inzake een forfaitaire correctie ter hoogte van 636 516,20 EUR voor de begrotingsjaren 2011 tot en met 2014, voor zover dit middel betrekking had op de grief inzake ontoereikende controles ter plaatse van de gefinancierde investeringen in de wijnsector. De hogere voorziening wordt afgewezen voor het overige. De zaak wordt terugverwezen naar het Gerecht van de Europese Unie.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Polen – 30 september 2020 – zaak C-373/20 - Dyrektor Z Oddziału Regionalnego Agencji Restrukturyzacja I Modernizacji Rolnictwa*

Landbouwsteun - Definitie "blijvend grasland"

Verordening (EG) nr. 1120/2009. Verordening (EG) nr. 1122/2009. Verordening (EG) nr. 73/2009. Verordening (EG) nr. 1782/2003. Verordening (EU) nr. 65/2011. Verordening (EU) nr. 1307/2013. In de jaren 2009-2011 heeft AM betalingen ontvangen. In de loop van 2012 heeft AM een verlaagde betaling ontvangen omdat hij in zijn aanvraag de subsidiabele oppervlakte met 9,83 ha heeft verminderd vanwege de langdurige overstroming ervan waardoor de betrokken weiden en weilanden niet binnen de gestelde termijnen konden worden gemaaid. In de loop van 2013 heeft de landbouwer bij zijn aanvraag dezelfde oppervlakte aangegeven als voor de jaren 2009-2011. Daarbij heeft hij erop gewezen dat de uitsluiting van 9,83 ha in 2012 geen invloed op de aangifte in 2013 behoorde te hebben.

De verwijzende rechter dient zich uit te spreken over de vraag of de periodieke overstroming van de subsidiabele percelen - die zich bevinden in een natuurbeschermingsgebied en precies daarom onderhevig zijn aan natuurlijke periodieke overstromingen - gelijkstaat met de opname daarvan in de zogenoemde vruchtwisseling van het betrokken bedrijf. Leidt dit er bijgevolg toe dat deze grond niet kan worden aangemerkt als blijvend grasland in de zin van artikel 2c) van verordening 1120/2009, zodat ook de genoemde agromilieubetaling aan de betrokken landbouwer moet worden geweigerd of ingeperkt en rekening moet worden gehouden met verdere financiële gevolgen uit hoofde van de onderbreking van de vijfjarige tenuitvoerleggingsperiode van het agromilieuprogramma en de daardoor genoodzaakte terugbetaling van alle of een deel van de ontvangen betalingen voor de jaren 2009-2012?

CONSULTATIE

Biologische landbouw – EU-ontwikkelingsplan ([EC](#))

LHBT

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

La mère est amère et le père perd ses re-pères : Filiation et changement de sexe ([libertés chéries](#))

GECOMMUNICEERDE ZAAK EHRM

- 162 same-sex couples go to Strasbourg over lack of relationship recognition in Greece ([ECHR SO](#))
- Court communicated case against France concerning access to child by former same-sex partner of child's mother ([ECHR SO](#))

Luchtvaart (c)

HvJ – ARREST – 3 september 2020 – zaak C-356/19 – Delfly – Polen - ECLI:EU:C:2020:633 – persbericht – geen conclusie – arrest

Luchtvaartclaim – Welke valuta?

Verordening (EG) nr. 261/2004. X vloog in 2017 met de luchtvaartmaatschappij Delfly vanuit een derde land naar Polen. Zij beschikte over een geldige boeking en meldde zich tijdig bij de incheckbalie. De vlucht had een vertraging van meer dan drie uur. Zij heeft bijgevolg recht op compensatie op grond van de passagiersverordening 261/2004. De vraag rijst echter in welke valuta de compensatie moet worden uitbetaald.

Hof: Verordening (EG) nr. 261/2004 moet aldus worden uitgelegd dat een passagier wiens vlucht is geannuleerd of aanzienlijke vertraging heeft opgelopen dan wel zijn rechtsopvolger, betaling van de

in die bepaling bedoelde compensatie kan eisen in de nationale valuta van zijn woonplaats, zodat deze bepaling zich verzet tegen een regeling of een jurisprudentiële praktijk van een lidstaat volgens welke een vordering in die zin van deze passagier of zijn rechtsopvolger wordt afgewezen enkel en alleen omdat hij de vordering in die nationale valuta heeft gesteld.

- 📌 Compensating passengers in national currencies - CJEU in Delfly (C-356/19) ([ECLB](#))

HvJ – ARREST – 3 september 2020 – zaak C-530/19 – Niki Luftfahrt – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2020:635 – geen conclusie – arrest

Annulering vlucht - Gratis hotelaccommodatie - Schade tijdens hotelverblijf

Verordening (EG) nr. 261/2004. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding over de vordering van een passagier tot vergoeding van de schade die zij heeft geleden op het terrein van een hotel waar NIKI Luftfahrt haar had ondergebracht na de annulering van haar vlucht. Nederland en Duitsland hebben in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 9, lid 1, onder b), van verordening (EG) nr. 261/2004 moet aldus worden uitgelegd dat de krachtens deze bepaling op de luchtvaartmaatschappij rustende verplichting om de daarin bedoelde passagiers gratis hotelaccommodatie aan te bieden, niet inhoudt dat de luchtvaartmaatschappij moet instaan voor de verblijfsomstandigheden als zodanig.

Verordening nr. 261/2004 moet aldus worden uitgelegd dat een luchtvaartmaatschappij die krachtens artikel 9, lid 1, onder b), van deze verordening hotelaccommodatie heeft aangeboden aan een passagier wiens vlucht is geannuleerd, niet op de enkele grond van deze verordening kan worden verplicht om de passagier te vergoeden voor schade die is veroorzaakt door een fout van het personeel van dat hotel.

- 📌 Quality of hotel accommodation - of some concern to airlines - CJEU in Niki Luftfahrt (C-530/19) ([ECLB](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 8 september 2020 – zaak C-365/20 - Eurowings

Luchtvaartclaim – Omboeking – Instapweigering?

Verordening (EG) nr. 261/2004. De betrokkenen in deze zaak hebben bij de reisorganisator een pakketreis naar Cuba geboekt. De reisorganisator bevestigde de volgende vliegroute: Leipzig – Keulen/Bonn – Varadero. Drie dagen voor de retourvlucht is het tweede deeltraject van de retourvlucht Keulen/Bonn-Leipzig geschrapt en moesten de betrokkenen vliegen van Keulen/Bonn naar Berlijn. De betrokkenen moesten op eigen kosten vervoer van Berlijn naar Leipzig/Halle regelen. Vraag is o.a. wanneer sprake is van een "bevestigde boeking" en of een "omboeking" door een reisorganisator kan worden beschouwd als een instapweigering.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – België – 17 september 2020 – zaak C-353/20 - Skeyes

Luchtvaartnavigatiediensten – Staking - Niet nakomen verplichtingen jegens luchtvaartmaatschappij?

Verordening (EG) nr. 549/2004. Verordening (EG) nr. 550/2004. Skeyes is een "autonoom overheidsbedrijf" dat het monopolie heeft op het beheer en de controle van het Burgerluchtvaartverkeer in België. Ryanair opereert in België vanaf de luchthavens van Charleroi en Brussel. Skeyes heeft tussen februari en mei 2019 meermaals het Belgische luchtruim gesloten wegens een gebrek aan beschikbaar personeel vanwege stakingen en acties. Ryanair stelt dat de luchtvaartmaatschappijen in de meeste gevallen niet tijdig zijn geïnformeerd en dus niet in staat zijn geweest de negatieve gevolgen van deze acties voor de passagiers te beperken. Het is aan de verwijzende rechter om na te gaan of, ondanks de aan Skeyes verleende discretionaire bevoegdheid, die tot gevolg heeft dat alleen deze onderneming in het algemeen belang kan beoordelen welke beslissingen zij moet nemen, Ryanair uit hoofde van de subjectieve rechten waarvan zij de bescherming vordert Skeyes kan dwingen verantwoording af te leggen over de omstandigheden waarin deze discretionaire bevoegdheid wordt uitgeoefend.

Vraag is o.a. of lidstaten de mogelijkheid hebben om gestelde niet-nakomingen van de verplichting tot luchtverkeer-dienstverrichting te onttrekken aan toetsing door de rechterlijke instanties? Moeten lidstaten voorzien in een doeltreffend beroep tegen gestelde niet-nakomingen?

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Duitsland – 22 september 2020 – [zaak C-287/20 - Ryanair](#)

Luchtvaartclaim – Door vakbond georganiseerde staking - Buitengewone omstandigheid?

Verordening (EG) nr. 261/2004. Is een door een vakbond georganiseerde staking van het eigen personeel van een luchtvaartmaatschappij die een vlucht uitvoert, aan te merken als een "buitengewone omstandigheid"? Is het van belang of er voorafgaand aan de staking onderhandelingen zijn gevoerd met de werknemersvertegenwoordiging(en)?

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 28 september 2020 – [zaak C-395/20 - Corendon Airlines*](#)

Verzetten vlucht met drie uur – Alternatief reisplan?

Verordening (EG) nr. 261/2004. Verzoekers hebben een pakketreis geboekt naar Antalya. De geplande vertrektijd was 13.20u (aankomsttijd 17.50u). Verweerder heeft de vlucht verplaatst naar 16.10u op dezelfde dag. Vervolgens liep de vlucht vertraging op; hij vertrok pas om 17.02u en landde uiteindelijk om 21.30u. Verzoekers hebben elk €400,- compensatie gevorderd op grond van artikel 5, lid 1, onder c) en artikel 7, lid 1, onder b) van de verordening.

Vraag is o.a. of de verplaatsing van de vlucht met drie uur betekent dat de vlucht niet is uitgevoerd? Moet de mededeling van de verplaatsing van de vlucht als een aanbod van een alternatief reisplan worden aangemerkt?

OVERIG

- Brussel wil vliegroutes inkorten om uitstoot tegen te gaan ([Europa-nu](#))
- EU-Wide Mass Surveillance to Be Challenged at the CJEU ([liberties.eu](#))

WIKI

- [Wiki luchtvaartclaims](#)

Mededinging

HvJ – ARREST – 3 september 2020 – zaak C-719/18 – Vivendi – Italië – [ECLI:EU:C:2020:627](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Telecommunicatie – Nationale regeling tegen machtsposities – Berekening van de omzet

Richtlijn 2002/21/EG. Artikel 11, lid 2, EU Handvest. Artikelen 49 en 63 VWEU. De Italiaanse wetgeving legt ondernemingen die actief zijn in de sector audiovisuele en radio-mediadiensten bepaalde beperkingen op om te verhinderen dat zij machtsposities in deze sector innemen. Volgens de Italiaanse mededingingsautoriteit zou het Franse Vivendi in 2016 de Italiaanse regels hebben overtreden door een significante deelneming te verwerven in het kapitaal van het Italiaanse Mediaset. Door haar zeggenschap over Telecom Italia (TIM) beschikte Vivendi reeds over een relevante positie in de Italiaanse sector elektronische communicatie. De verwijzende rechter stelt het Hof vragen inzake de verenigbaarheid van de Italiaanse wetgeving met het Unierecht.

Hof: Artikel 49 VWEU verzet zich tegen een regeling van een lidstaat die tot gevolg heeft dat een in een andere lidstaat geregistreerde vennootschap waarvan de omzet in de sector elektronische communicatie zoals die voor de toepassing van die regeling is gedefinieerd, meer dan 40 % van de

totale in deze sector gerealiseerde omzet bedraagt, wordt belet in het geïntegreerd communicatiesysteem een omzet te behalen die meer dan 10 % van de in dit systeem gerealiseerde omzet bedraagt.

e HvJEU: Italiaanse wet in strijd met vrijheid van vestiging ([IEF19438](#))

HvJ – ARREST – 16 september 2020 – zaak C-462/19 – Anesco e.a – Spanje – ECLI:EU:C:2020:715 – geen conclusie – arrest

Begrip ‚rechterlijke instantie‘ - Mededinging

Samenvatting onder: [Prejudiciële procedure bij HvJ](#)

HvJ – ARREST – 24 september 2020 – zaak C-601/18 P – Prysmian en Prysmian Cavi e Sistemi/Commissie – ECLI:EU:C:2020:751 – geen conclusie – arrest

Europese markt voor ondergrondse en onderzeese stroomkabels

Verordening (EG) nr. 1/2003. Met hun hogere voorziening vorderen Prysmian SpA en Prysmian Cavi e Sistemi Srl vernietiging van het arrest van het Gerecht in zaak T-475/14 waarbij het Gerecht hun beroep heeft verworpen dat strekte tot, ten eerste, nietigverklaring van besluit C(2014) 2139 final van de Commissie van 2 april 2014 inzake een procedure op grond van artikel 101 [VWEU] en artikel 53 van de EER-Overeenkomst (zaak AT.39610 – Stroomkabels) voor zover dit besluit hen betreft, en tot, ten tweede, verlaging van de hun bij het litigieuze besluit opgelegde geldboeten. Het Hof wijst de hogere voorziening af.

HvJ – CONCLUSIE A-G PITRUZZELLA – 3 september 2020 – zaak C-308/19 – Whiteland Import Export – Roemenië – ECLI:EU:C:2020:639 – conclusie

Verjaring bevoegdheid mededingingsautoriteit tot opleggen van administratieve sancties

Artikel 4, lid 3 en artikel 101 VWEU. Verordening nr. 1/2003. Kan een nationale regeling die aldus wordt uitgelegd dat de laatste handeling waardoor de verjaring van handavingsmaatregelen van een nationale mededingingsautoriteit wordt gestuit, wordt gevormd door de formele instelling van een onderzoek naar een mededingingsversturende praktijk, terwijl de handelingen die vervolgens in het kader van dit onderzoek worden verricht niet tot de stuitingshandelingen worden gerekend, door de nationale rechter buiten toepassing worden gelaten omdat zij in strijd is met de beginselen van loyale samenwerking en doeltreffendheid van het mededingingsrecht?

A-G: Artikel 4, lid 3, VEU en artikel 101 VWEU verplichten de rechterlijke autoriteiten van de lidstaten ertoe de nationale bepalingen inzake de verjaring van de bevoegdheid van de mededingingsautoriteit tot oplegging van administratieve sancties, uit te leggen in overeenstemming met het beginsel van loyale samenwerking tussen de lidstaten en de Unie en het beginsel van doeltreffendheid van het mededingingsrecht.

De lidstaten kunnen, in het kader van hun procesautonomie, regels vaststellen voor de verjaring van de aan de nationale mededingingsautoriteit toegekende sanctiebevoegdheid die afwijken van de regels die in artikel 25 van verordening nr. 1/2003 voor de Commissie zijn vastgesteld, mits deze regels het mogelijk maken, met inachtneming van het doeltreffendheidsbeginsel, handavingsactiviteiten te verrichten die passend zijn voor de complexiteit van de juridische en economische analyse van de aan de nationale mededingingsautoriteit voorgelegde zaken.

De uitlegging van een bepaling van nationaal recht dat de laatste stuitingshandeling wordt gevormd door de instelling van een onderzoek naar een mededingingsversturende praktijk, zonder dat latere handelingen die in het kader dit onderzoek zijn verricht onder dezelfde categorie stuitingshandelingen vallen, is mogelijk niet in overeenstemming met de voornoemde beginselen van loyale samenwerking en doeltreffendheid van het mededingingsrecht indien de nationale rechter oordeelt dat er bepaalde omstandigheden zijn die de handeling van de nationale mededingingsautoriteit uiterst moeilijk maken. De nationale rechter moet bij zijn beoordeling rekening houden met: a) het specifieke karakter van het mededingingsrecht, dat in beginsel een complexe feitelijke en economische analyse vereist; b) de geldende regels van het verjaringsstelsel als geheel; c) de functie van de

stuitingshandelingen, die het mogelijk maken de duur van de procedures aan te passen aan de werkelijke complexiteit van de zaak; d) de gemiddelde complexiteit van de door de nationale mededingingsautoriteit behandelde zaken, en dient daarbij tevens de door het Hof in het arrest in zaak C-105/14 voorgestelde toets uit te voeren.

Indien aan de voornoemde voorwaarden is voldaan, dient de verwijzende rechter het beginsel van conforme uitlegging toe te passen en, uitsluitend indien dat niet mogelijk is, de nationale bepaling buiten toepassing te laten, en daarbij na te gaan of deze buitentoepassinglating in overeenstemming is met het legaliteitsbeginsel inzake delicten en straffen, zoals het Hof heeft gespecificeerd in het arrest in zaak C-42/17.

HvJ – CONCLUSIE A-G SAUGMANDSGAARD ØE – 9 september 2020 – gevoegde zaken C-152/19 P en C-165/19 P – Deutsche Telekom/Commissie en Slovak Telekom/Commissie – ECLI:EU:C:2020:678 – [conclusie](#)

Slowaakse markt voor breedbandtelecommunicatiediensten – Impliciete toegangswijering - Draagwijdte van het arrest Bronner

Artikel 102 VWEU. Artikel 54 EER. In de onderhavige zaken wordt het Hof verzocht om nogmaals de draagwijdte van het arrest Bronner te verduidelijken binnen het normatieve landschap van artikel 102 VWEU. Die zaak betrof de weigering van een onderneming met een machtspositie om infrastructuur die zij in eigendom had beschikbaar te stellen voor concurrerende ondernemingen.

Rekwiranten, suggereren om de in punt 41 van dat arrest vastgestelde voorwaarden, met name het vereiste van onontbeerlijkheid, toe te passen op de *impliciete* toegangswijeringen die niet voortvloeien uit een *uitdrukkelijke* weigering door de onderneming met een machtspositie, maar uit onbillijke contractvoorwaarden.

De A-G geeft het Hof in overweging om dat begrip „impliciete toegangswijering” van de hand te wijzen en de beperkte draagwijdte van het arrest Bronner te beklemtonen. Het arrest Bronner vormt volgens de A-G een specifiek geval in het normatieve landschap van artikel 102 VWEU en dient dat ook te blijven.

De A-G geeft het Hof eveneens in overweging om het door DT in zaak C152/19 P aangevoerde tweede en derde middel af te wijzen. In het kader van het onderzoek van die middelen zal het Hof de beginselen inzake de toerekenbaarheid van het gedrag van een dochteronderneming (ST) aan de moedermaatschappij (DT) kunnen herhalen, met dien verstande dat de deelneming van die moedermaatschappij in het kapitaal van de dochteronderneming te klein is om onder het zogeheten Akzo Nobel-vermoeden te vallen.

A-G geeft in overweging: In het licht van de voorgaande overwegingen en zonder vooruit te lopen op de gegrondheid van de in het kader van de hogere voorzieningen aangevoerde andere middelen, geef ik het Hof in overweging de door Deutsche Telekom AG in zaak C-152/19 P aangevoerde eerste drie middelen en het door Slovak Telekom, a.s. in zaak C-165/19 P aangevoerde eerste middel af te wijzen.

HvJ – CONCLUSIE A-G PITRUZZELLA – 10 september 2020 – zaak C-450/19 – Kilpailu- ja kuluttajavirasto – Finland - ECLI:EU:C:20:698 – [conclusie](#)

Bepaling van de duur van een inbreuk op de mededinging

Artikel 101 VWEU. Verordening (EG) nr. 1/2003. Wanneer een vermeende inbreuk op artikel 101 VWEU de vorm aanneemt van een onderlinge afstemming met betrekking tot de indiening van offerten in het kader van een aanbesteding voor de uitvoering van constructiewerken, hoe moet dan worden beoordeeld wanneer die afstemming is beëindigd? Kan de afstemming eindigen vóór het einde van de betrokken werkzaamheden of vóór het einde van de betaling ervan? Dat is in wezen de inzet van de onderhavige prejudiciële verwijzing.

A-G: Artikel 101 VWEU moet aldus worden uitgelegd dat een inbreuk op de mededinging, ingeval een partij bij een mededingingsregeling met een niet bij die mededingingsregeling betrokken derde een overeenkomst voor de uitvoering van werken heeft gesloten die overeenstemt met hetgeen in het kader van de mededingingsregeling in kwestie was overeengekomen, en voor zover die

mededingingsregeling beperkt was tot die opdracht, in beginsel wordt geacht te zijn beëindigd op de datum waarop de inbreukmakende onderneming de offerte voor de betrokken opdracht heeft ingediend of, in voorkomend geval, de overeenkomst voor de uitvoering van de werken heeft gesloten. Een dergelijke uitlegging doet echter geen afbreuk aan de beoordeling door de verwijzende rechter van de inhoud van die overeenkomst en van de mate van nauwkeurigheid ervan, met name wat de prijzen betreft, van de precieze draagwijdte van de mededingingsregeling, van de objectieve en subjectieve kenmerken ervan, van de mededingingsversturende gevolgen ervan, en aan diens beoordeling van de analyse van de verschillende bewijzen van onrechtmatige gedragingen die aan het licht zijn gekomen door het onderzoek van de mededingingsautoriteit.

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 24 september 2020 – gevoegde zaken C-434/19 en C-435/19 – Poste Italiane Agenzia delle entrate – Riscossione – Italië - ECLI:EU:C:2020:750 – [conclusie](#)

Dienst algemeen belang – Mededinging – Staatsteun - Postrekeningen waarop de gemeentelijke onroerendezaakbelasting werd betaald - Provisie

Artikel 14, 102, 106, 107, 108 VWEU. Van 1992 tot 2011 betaalden belastingplichtigen die de gemeentelijke onroerendezaakbelasting moesten betalen, die belasting in Italië aan de met de invordering ervan belaste concessiehouders die vóór oktober 2006 privaatrechtelijke entiteiten waren. De belasting moest worden betaald in contanten of op een postrekening, die de concessiehouders verplicht moesten openen in een filiaal van Poste Italiane. Die entiteit rekende aan de houders van de betrokken rekening een provisie voor elke invorderingsverrichting.

De verwijzende rechter wenst te vernemen of het „wettelijke monopolie” dat ten gunste van Poste Italiane gold voor het beheer van de postrekening waarop de gemeentelijke onroerendezaakbelasting werd betaald, met de artikelen 106 en 107 VWEU strijdige staatssteun vormt. Deze rechterlijke instantie wenst eveneens te vernemen of deze regeling verenigbaar is met artikel 102 VWEU.

A-G: De rekeningdiensten die Poste Italiane SpA in het kader van haar activiteiten als financiële dienstverlener aan de met de invordering van de gemeentelijke onroerendezaakbelasting belaste concessiehouders verleende in de periode van 1992 tot 2011 voldoen niet aan de kenmerken van diensten van algemeen economisch belang in de zin van artikel 106, lid 2, VWEU, indien er geen formeel besluit bestaat waarbij duidelijk omschreven openbaardienstverplichtingen zijn opgelegd, hetgeen de nationale rechter dient na te gaan. Gelet op het antwoord op de eerste vraag hoeft de tweede vraag niet te worden beantwoord. De derde vraag is niet-ontvankelijk.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Frankrijk – 8 september 2020 – [zaak C-302/20 - A](#)

Marktmisbruik – Bekendmaking marktinformatie door financieel journalist - Voorwetenschap

Verordening (EU) nr. 596/2014. Richtlijn 2003/6/EG. Richtlijn 2003/124/EG. De sanctiecommissie van de autoriteit financiële markten heeft A een geldstraf van €40.000 opgelegd vanwege het feit dat hij in het onlinedagblad informatie bekend heeft gemaakt over de aanstaande publicatie van artikelen betreffende marktgeruchten over emittenten van financiële instrumenten. De sanctiecommissie heeft gesteld dat de mededeling van die informatie een wederrechtelijke openbaarmaking van voorwetenschap vormde. A vordert de nietigverklaring van dit besluit. Hij voert in wezen aan dat een dergelijke kwalificatie niet verenigbaar is met de aard van het beroep van financieel journalist. De autoriteit financiële markten stelt dat de openbaarmaking van die informatie niet voor journalistieke doeleinden heeft plaatsgevonden. De vragen betreffen de definitie en openbaarmaking van voorwetenschap en de definitie van marktmanipulatie, alsmede de toepassingsvoorwaarden van artikelen 10 en 21 van Verordening 596/2014 (journalistieke vrijheid).

PREJUDICIËLE VERWIJZING - Italië - 14 september 2020 - zaak C-377/20 - Servizio Elettrico Nazionale e.a.

Liberalisering elektriciteitsmarkt

Artikel 102 VWEU. Sinds in Italië de elektriciteitsmarkt is geliberaliseerd, staan de fasen van productie en verkoop open voor mededinging. Het transmissie- en distributienetbeheer is nog onderworpen aan een monopoliestelsel aangezien de structuren beperkt zijn. Om exploitanten en gebruikers een neutraal netbeheer te garanderen, heeft de onderneming die voorheen monopolist binnen deze sector was – Enel – de verschillende onderdelen van haar productieketen moeten afsplitsen. Hieruit kwamen de volgende ondernemingen voort: (EE) elektriciteitsleverancier voor de vrije markt, SEN verlener van “diensten op de beschermde markt”, en e-distribuzione vergunninghouder voor de distributie van elektriciteit. Bij de mededingingsautoriteit zijn klachten ingediend dat commercieel gevoelige informatie door ondernemingen van de Enelgroep onrechtmatig is gebruikt om klanten van SEN naar EE over te brengen, door te voorkomen dat zij en bloc overstapten naar aanbieders op de vrije markt. Vraag is o.a. of door een onderneming met een machtspositie die de klantenbasis van gebruikers op de beschermde markt leeghaalt, de intentie kan worden nagestreefd andere exploitanten op de vrije markt uit te sluiten?

EUROPESE COMMISSIE

Europese Commissie legt miljoenenboete op voor prijsafspraken over auto-onderdelen ([Europa-nu](#))

Milieu, natuur, duurzame energie

HvJ – ARREST – 3 september 2020 – gevoegde zaken C-21/19 tot en met C-23/19 – P.F. Kamstra Recycling e.a. – Nederland – [Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden](#) - ECLI:EU:C:2020:636 – [conclusie](#) – [arrest](#)

EVOA – Afvalstoffen – Vervoer van dierlijke bijproducten

Verordening (EG) nr. 1013/2006. Richtlijn 2008/98/EG. Verordening (EG) nr. 1069/2009. In het kader van drie strafzaken verwijt het Openbaar Ministerie Kamstra Recycling e.a. dat zij in 2011 en 2012 onder meer een mengsel van pekelwater en dierlijke weefsels van Nederland naar Duitsland hebben overgebracht zonder voorafgaande kennisgeving of toestemming van de bevoegde autoriteiten.

Hof: Artikel 5, lid 1, van richtlijn 2008/98/EG en artikel 3, punt 1, van verordening (EG) nr. 1069/2009 moeten aldus worden uitgelegd dat een stof die niet kan worden aangemerkt als „bijproduct” in de zin van de eerstgenoemde bepaling, niettemin kan worden beschouwd als „dierlijk bijproduct” in de zin van de laatstgenoemde bepaling.

Artikel 1, lid 3, onder d), van verordening (EG) nr. 1013/2006 moet aldus worden uitgelegd dat de onder verordening nr. 1069/2009 vallende overbrengingen van dierlijke bijproducten van de werkingssfeer van verordening nr. 1013/2006 zijn uitgesloten, behalve in de gevallen waarin verordening nr. 1069/2009 uitdrukkelijk voorziet in de toepassing van verordening nr. 1013/2006, zoals gewijzigd bij verordening nr. 135/2012.

Artikel 1, lid 3, onder d), van verordening nr. 1013/2006, moet aldus worden uitgelegd dat deze bepaling van toepassing is op de overbrenging van een mengsel van dierlijke bijproducten van categorie 3 in de zin van artikel 10 van verordening nr. 1069/2009 met materiaal dat is aangemerkt als niet-gevaarlijke afvalstof in de zin van verordening nr. 1013/2006, Het aandeel van de dierlijke bijproducten in dat mengsel is hierbij niet relevant.

HvJ – ARREST – 9 september 2020 – zaak C-254/19 – Friends of the Irish Environment – Ierland - ECLI:EU:C:2020:680 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Vergunning voor bouw van hervergassingsterminal voor vloeibaar aardgas – Bij verlengen termijn opnieuw beoordelen?

Richtlijn 92/43/EEG. Ingevolge artikel 6, lid 3, van de habitatrichtlijn moeten plannen of projecten die significante gevolgen kunnen hebben voor een beschermingszone worden onderworpen aan een voorafgaande beoordeling wat betreft de gevolgen ervan voor de instandhoudingsdoelstellingen van de betrokken beschermingszone. Maar is de verlenging van een bouwvergunning met een looptijd van tien jaar voor een nieuwe periode van vijf jaar een plan of project in de zin van die bepaling? Of moeten de oorspronkelijke vergunning en de verlenging als één en dezelfde verrichting worden beschouwd, zodat een verdere beoordeling overbodig is?

Hof: Een besluit tot verlenging van de termijn van tien jaar die aanvankelijk was gesteld voor de uitvoering van een project voor de bouw van een hervergassingsterminal voor vloeibaar aardgas moet worden beschouwd als een toestemming voor een project in de zin van artikel 6, lid 3, van richtlijn 92/43/EEG, wanneer de oorspronkelijke vergunning voor het project, die is vervallen, geen rechtsgevolgen meer sorteert na het verstrijken van de termijn die daarbij voor deze bouwwerkzaamheden was gesteld en deze werkzaamheden niet zijn uitgevoerd.

Het staat aan de bevoegde instantie om te beoordelen of voor een besluit tot verlenging van de aanvankelijk gestelde termijn voor de uitvoering van een project voor de bouw van een hervergassingsterminal voor vloeibaar aardgas, waarvoor de oorspronkelijke vergunning is vervallen, de passende beoordeling van de gevolgen als bedoeld in artikel 6, lid 3, eerste volzin, van richtlijn 92/43 moet worden gemaakt en, in voorkomend geval, of deze beoordeling betrekking moet hebben op het gehele project of op een deel daarvan, waarbij in het bijzonder rekening moet worden gehouden met eventuele eerdere beoordelingen en met de ontwikkelingen in de relevante milieu- en wetenschappelijke gegevens, alsmede met eventuele wijzigingen van het project en het bestaan van andere plannen of projecten.

Deze beoordeling van de gevolgen moet worden uitgevoerd wanneer op grond van de beste wetenschappelijke kennis ter zake niet kan worden uitgesloten dat dit project de instandhoudingsdoelstellingen van het betrokken gebied in gevaar brengt. Een eerdere beoordeling van het project, die vóór de afgifte van de oorspronkelijke vergunning voor dat project werd gemaakt, kan dit risico alleen uitsluiten indien zij volledige, precieze en definitieve conclusies bevat die elke redelijke wetenschappelijke twijfel over de gevolgen van de werkzaamheden wegnemen, en mits de relevante milieu- en wetenschappelijke gegevens niet zijn veranderd, het project niet is gewijzigd en er geen andere plannen of projecten zijn.

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 10 september 2020 – gevoegde zaken C-473/19 en C-474/19 – Föreningen Skydda Skogen en Naturskyddsföreningen i Härryda en Göteborgs Ornitologiska Förening – Zweden - ECLI:EU:C:2020:699 – [conclusie](#)

Habitat- en vogelrichtlijn – Beschermingszones

Richtlijn 2009/147/EG. Richtlijn 92/43/EEG. De habitatrichtlijn en de vogelrichtlijn bevatten bepalingen over beschermingszones, maar vereisen bovendien dat bepaalde dier- en plantensoorten ook buiten die zones worden beschermd. Van de beschermingsregelingen mag worden afgeweken onder voorwaarden die strikt moeten worden uitgelegd.

In casu worden vragen gesteld over de bescherming van soorten, die in een soortgelijke vorm ook al aan dit rechtscollege zijn voorgelegd in verband met de territoriale bescherming. Daarbij was een poging ondernomen – grotendeels zonder succes – om maatregelen ter compensatie van de aantasting van gebieden in aanmerking te nemen om de toepassing van de beschermingsregeling uit te sluiten. Zulke compenserende maatregelen zijn evenwel een van de voorwaarden voor een afwijking, die bovendien een afweging en een onderzoek naar alternatieven veronderstelt.

In deze zaak gaat het om de vraag of de toepassing van de verboden waarin de beschermingsregeling voor diersoorten voorziet, ervan kan afhangen dat de betrokken maatregel de staat van instandhouding van de betrokken soort aantast. In ieder geval is in de habitatrichtlijn een afwijking uitdrukkelijk alleen toegestaan bij een goede staat van instandhouding, en moeten afwijkingen

bovendien specifiek worden gemotiveerd en aan een alternatievenonderzoek worden onderworpen. Wat de bescherming van vogels betreft, is de situatie vergelijkbaar.

A-G geeft in overweging: De lidstaten zijn overeenkomstig de artikelen 1 en 5 van richtlijn 2009/147/EG verplicht om regelingen vast te stellen ter bescherming van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de lidstaten waarop het Verdrag van toepassing is. Beschermingsregelingen die enkel betrekking hebben op soorten die zijn opgenomen in bijlage I bij de richtlijn of op soorten die op welk niveau dan ook bedreigd zijn of waarvan de populatie op lange termijn een neerwaartse trend vertoont, voldoen niet aan deze vereisten.

Het verbod op vernieling of beschadiging van voortplantingsplaatsen van dieren die zijn opgenomen in bijlage IV, onder a), bij richtlijn 92/43/EEG, vereist niet dat de staat van instandhouding van populaties van de betrokken soort door de handeling in kwestie dreigt te verslechteren. Ook een gunstige staat van instandhouding van de betrokken soort is niet van invloed op het verbod.

De verboden om te doden en te verstoren in de zin van artikel 5, onder a) en b), van richtlijn 2009/147 en artikel 12, lid 1, onder a) en c), van richtlijn 92/43 vereisen niet dat het risico bestaat dat de maatregel in kwestie een negatieve uitwerking heeft op de staat van instandhouding van de betrokken diersoorten. Ook een gunstige staat van instandhouding van de betrokken soort is niet van invloed op het verbod.

Wanneer de aantasting van vogels niet wordt beoogd, maar de mogelijkheid daarvan slechts wordt aanvaard, gelden de verboden in artikel 5, onder a) en b), van richtlijn 2009/147 evenwel alleen voor zover dat noodzakelijk is om deze soorten in de zin van artikel 2 op een niveau te houden of te brengen dat met name beantwoordt aan de ecologische, wetenschappelijke en culturele eisen, waarbij tevens rekening wordt gehouden met economische en recreatieve eisen.

Overeenkomstig artikel 5, onder d), van richtlijn 2009/147 moeten storingen worden verboden wanneer deze van wezenlijke invloed zijn op de doelstelling om de populaties van de vogelsoorten op een bevredigend niveau te houden of te brengen, en in het bijzonder wanneer ze zeldzame vogels belemmeren bij het broeden en grootbrengen van de jongen.

Het verstoringsverbod van artikel 12, lid 1, onder b), van richtlijn 92/43 moet worden beperkt tot handelingen die zeer waarschijnlijk afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de beschermde soorten, met name op plaatsen die voor deze soorten van speciale betekenis zijn of waar zij zouden worden belemmerd bij de voortplanting, het grootbrengen van de jongen, de overwintering en de trek.

Voor zover het bij de toepassing van de verboden in artikel 5 van richtlijn 2009/147 en artikel 12, lid 1, van richtlijn 92/43 aankomt op de staat van instandhouding van de populaties van de betrokken soort, moet deze worden beoordeeld op het niveau van het grondgebied van de lidstaat in kwestie dan wel, in voorkomend geval, op het niveau van een bepaalde biogeografische regio wanneer de grenzen van deze lidstaat meerdere biogeografische regio's bestrijken of wanneer het natuurlijke verspreidingsgebied van de soort dat vereist en, voor zover als mogelijk, op grensoverschrijdend niveau.

NOOT – bij HvJ 19 december 2019, zaak C-752/18 Deutsche Umwelthilfe

m.nt. E. Van Goo, Het arrest Deutsche Umwelthilfe: (grenzen aan) effectieve rechterlijke bescherming bij aanhoudende weigering door een overheid om het Europese milieurecht na te leven 19 december 2019, zaak C-752/18, Deutsche Umwelthilfe/Freistaat Bayern, in: [SEW 2020/9 - 10-9-2020](#)

REGELGEVING NL

Besluit van 2 september 2020 tot wijziging van het Besluit factuur, verbruiks- en indicatief kostenoverzicht energie in verband met enkele aanpassingen betreffende de implementatie van richtlijn 2012/27/EU betreffende energie-efficiëntie, [Staatsblad 2020, 338](#)

NIEUWE COMMISSIEVOORSTELLEN

- Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie; Brief regering; Kabinetsreactie op de openbare raadpleging "herziening EVOA" van de Europese Commissie, [Kamerstuk 22112, nr. 2899](#)
- Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie; Brief regering; Fiche: Europese Biodiversiteitsstrategie, [Kamerstuk 22112, nr. 2897](#)

OVERIG

- De rol van het Europees Openbaar Ministerie (EOM) bij de aanpak van milieucriminaliteit ([Bijzonder strafrecht](#))
- The European Convention of Human Rights and Climate Change - Finally! ([EJILTalk](#))
- Brussel wil vliegroutes inkorten om uitstoot tegen te gaan ([Europa-nu](#))
- Aangescherpt Europees klimaatbeleid als aanjager voor Parijs: 55% broeikasgasreductie in 2030 ten opzichte van 1990 ([blogklimaatenergie](#))
- Portugese climate change claim in Strasbourg ([UK human rights](#))
- Zes Portugese jongeren starten "baanbrekende" klimaatzaak tegen 33 landen ([MO.be](#))

Zes Portugese jongeren hebben een rechtszaak aangespannen tegen 33 landen bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. Ze beschuldigen de landen van schending van hun recht op leven, door onvoldoende te doen tegen de klimaatcrisis. (...) De landen zijn er niet in geslaagd om diepgaande en dringende emissiereducties door te voeren om hun toekomst veilig te stellen, [argumenteren ze](#).

Het is de eerste klimaatveranderingszaak die wordt ingediend bij het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) in Straatsburg. Als de zaak ontvankelijk blijkt, kan dat een belangrijk precedent scheppen en de weg vrijmaken voor andere klimaatzaken op basis van mensenrechtenargumenten.

(..) De zaak zal proberen voortbouwen op het 'werkelijk historische precedent dat werd geschapen door de eerdere [uitspraak in Nederland](#). De rechter heeft er de Nederlandse regering [opgedragen](#) de uitstoot onmiddellijk te verminderen in overeenstemming met haar mensenrechtenverplichtingen, ook onder het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

Onderwijs

EHRM – ARREST – 10 september 2020 – G.L. t. Italië – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) - [59751/15](#) - [ECLI:CE:ECHR:2020:0910JUD005975115](#)

Recht op onderwijs – Gelijke kansen voor mensen met en zonder handicap

Artikel 2, Eerste Protocol EVRM. Artikel 14 EVRM. Klaagster heeft een vorm van non-verbale autisme en daardoor behoefte aan gespecialiseerde ondersteuning. Op de kleuterschool heeft zij 24 uur per week ondersteuning gekregen van een gespecialiseerde docent, zoals is bepaald bij wet. In het basisonderwijs is die gespecialiseerde bijstand niet gecontinueerd, ondanks verzoeken daartoe van haar ouders. Er zouden onvoldoende financiële middelen zijn. Dit heeft tot gevolg gehad dat klaagster de eerste twee jaar basisonderwijs geen passend onderwijs heeft genoten.

Het Hof oordeelt dat het recht op onderwijs haar is ontzegd door haar handicap. Daarmee zijn de Italiaanse autoriteiten de positieve plicht om ervoor te zorgen dat kinderen met en zonder handicap dezelfde kansen krijgen, niet nagekomen. Schending van artikel 14 EVRM in verband met artikel 2, Eerste Protocol EVRM.

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 7 juli 2020 – Mahi t. België – persbericht 3.9.2020 – beslissing (niveau 3) – [57462/19](#) – ECLI:CE:ECHR:2020:0707DEC005746219

Leraar disciplineren voor opmerkingen die onverenigbaar zijn met zijn discretieplicht, in het bijzonder met betrekking tot de terroristische aanslagen van 2015 in Parijs, was niet onevenredig

Samenvatting onder: [Vrijheid van meningsuiting](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Letland – 30 september 2020 – zaak C-391/20 – Boris Cilevičs e.a.*

Beperking studieprogramma's in vreemde taal – Recht op onderwijs

Artikel 45 en 56 VWEU. Artikel 16 EU Handvest. Volgens verzoekster vormen de bestreden bepalingen een inperking van de autonomie van de private hogeronderwijsinstellingen en de academische vrijheid van hun docenten en studenten, voor zover zij deze instellingen verplichten de officiële taal (Lets) te cultiveren en te ontwikkelen en hun mogelijkheid om studieprogramma's aan te bieden in vreemde talen, beperken. Verzoekster stelt zich op het standpunt dat dit het in artikel 112 van de grondwet neergelegde recht op onderwijs beperkt.

Vraag is o.a. of een nationale regeling, volgens welke studieprogramma's in vreemde talen beperkt worden, een beperking vormt van het vrij verkeer?

NIEUWE COMMISSIEVOORSTELLEN

Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie; Brief regering; Fiche: Raadsaanbeveling beroepsonderwijs, [Kamerstuk 22112, nr. 2907](#)

OVERIG

- Aanbevelingen voor privacy bij digitaal thuisonderwijs ([AP](#))
- Europese Commissie presenteert actieplan voor digitaal onderwijs ([Europa-nu](#))

Overlevering en uitlevering (s)

HvJ – ARREST – 24 september 2020 – zaak C-195/20 PPU – Generalbundesanwalt beim Bundesgerichtshof – Duitsland – ECLI:EU:C:2020:749 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

EAB – Specialiteitsbeginsel – Vrijwillig vertrek

Kaderbesluit 2002/584/JBZ. Kaderbesluit 2009/299/JBZ. Krachtens artikel 27 van kaderbesluit 2002/584/JBZ, waarin het zogenoemde specialiteitsbeginsel is neergelegd, kan een overgeleverde persoon niet worden vervolgd, berecht of anderszins van zijn vrijheid beroofd wegens enig ander vóór de overlevering begaan feit dan dat welk de reden tot de overlevering is geweest. In casu is de verdachte door de Portugese autoriteiten een eerste maal aan de Duitse autoriteiten overgeleverd op grond van een Europees aanhoudingsbevel. Na zijn straf te hebben uitgezeten, heeft hij vrijwillig het grondgebied van Duitsland verlaten. Vervolgens is tegen hem een tweede Europees aanhoudingsbevel uitgevaardigd, op grond waarvan de Italiaanse autoriteiten hem aan de Duitse autoriteiten hebben overgeleverd. De Italiaanse autoriteiten hebben ermee ingestemd het specialiteitsbeginsel op te heffen met het oog op de vervolging van de feiten in het hoofdgeding. De verdachte stelt dat een dergelijke toestemming moest worden gegeven door de Portugese autoriteiten, omdat die het eerste Europees aanhoudingsbevel ten uitvoer hebben gelegd.

In de onderhavige zaak wordt het Hof dus in wezen verzocht zich uit te spreken over de toepassingswijze van het specialiteitsbeginsel in de specifieke context van het vrijwillige vertrek van een persoon tegen wie een eerste Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd, gevolgd door de gedwongen terugkeer van deze persoon op basis van een tweede Europees aanhoudingsbevel.

Het Hof oordeelt dat een vrijheidsbeperkende maatregel die tegen een persoon jegens wie een eerste Europees aanhoudingsbevel (EAB) is uitgevaardigd, is genomen op grond van andere feiten dan die welke de reden voor zijn overlevering op grond van een tweede EAB vormden, en die vóór die feiten zijn gepleegd, niet in strijd is met het Unierecht indien die persoon het grondgebied van de lidstaat die het eerste EAB heeft uitgevaardigd vrijwillig heeft verlaten. In deze context moet de toestemming worden gegeven door de uitvoerende autoriteiten van de lidstaat die de verdachte heeft overgeleverd op grond van het tweede EAB.

Hof: Artikel 27, leden 2 en 3, van kaderbesluit 2002/584/JB, moet aldus worden uitgelegd dat het in lid 2 van dit artikel geformuleerde specialiteitsbeginsel zich niet verzet tegen een vrijheidsbeperkende maatregel die tegen een persoon jegens wie een eerste Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd, wordt genomen op grond van andere feiten dan die welke de reden voor zijn overlevering op grond van dat bevel zijn geweest, en die vóór die feiten zijn gepleegd, wanneer die persoon het grondgebied van de lidstaat die het eerste bevel had uitgevaardigd vrijwillig heeft verlaten en daaraan is overgeleverd op grond van een tweede Europees aanhoudingsbevel, dat na dat vertrek is uitgevaardigd met het oog op de tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf, voor zover de rechterlijke autoriteit die dat bevel uitvoert, in het kader van het tweede Europees aanhoudingsbevel heeft ingestemd met uitbreiding van de strafvervolgning tot de feiten waarvoor die vrijheidsbeperkende maatregel wordt genomen.

- EU-Hof: Toestemming uitvoerende lidstaat eerste EAB niet vereist bij uitbreiding strafvervolgning in het kader van tweede EAB van dezelfde uitvaardigende lidstaat ([ECER](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 17 september 2020 – zaak C-488/19 – Minister for Justice and Equality – Ierland - ECLI:EU:C:20:738 – [conclusie](#)

Justitiële samenwerking in strafzaken – EAB - Veroordeling door een rechter van een derde staat – Erkenning in uitvaardigende lidstaat

Kaderbesluit 2002/584/JBZ. De rechterlijke autoriteiten van de lidstaten kunnen op grond van kaderbesluit 2002/584/JBZ Europese aanhoudingsbevelen uitvaardigen met het oog op uitvoering van gevangenisstraffen. Maar geldt dit ook voor de tenuitvoerlegging van een vonnis dat in een derde staat is gewezen en in de verzoekende lidstaat op grond van een internationale overeenkomst werd erkend?

De veroordeling in een derde staat geeft bovendien aanleiding voor een vraag inzake een weigeringsgrond voor tenuitvoerlegging van het aanhoudingsbevel waarover het Hof zich tot dusver nog niet heeft gebogen. Op grond van artikel 4, punt 7, onder b), van het kaderbesluit kan de aangezochte staat immers tenuitvoerlegging weigeren als het strafbare feit is gepleegd buiten het grondgebied van de verzoekende lidstaat en er naar het recht van de aangezochte lidstaat geen vervolging zou kunnen worden ingesteld indien eenzelfde feit buiten het grondgebied van de aangezochte lidstaat zou zijn gepleegd. In het onderhavige geval werd het feit weliswaar gepleegd in een derde staat, maar was er sprake van voorbereidingshandelingen in de verzoekende lidstaat. Om die reden moet worden onderzocht wat dit betekent voor de toepassing van deze weigeringsgrond.

A-G: Kaderbesluit 2002/584/JBZ is van toepassing in een situatie waarin de gezochte persoon in Noorwegen werd veroordeeld en bestraft, maar dit vonnis krachtens een internationale overeenkomst tussen Noorwegen en de uitvaardigende lidstaat in de uitvaardigende staat is erkend en overeenkomstig het recht van de uitvaardigende staat ten uitvoer is gelegd.

De uitvoerende rechterlijke autoriteit beëindigt de procedure van overlevering evenwel ingeval er zwaarwegende en op feiten berustende gronden zijn om aan te nemen dat de uitvoering van de Noorse vrijheidsstraf, die Litouwen heeft erkend, tot een ernstige schending van grondrechten zou leiden.

Een uitvoerende rechterlijke autoriteit kan de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel niet krachtens artikel 4, punt 7, onder b), van kaderbesluit 2002/584 weigeren als vaststaat dat de gezochte persoon in de uitvaardigende lidstaat strafbare voorbereidingshandelingen heeft verricht die onlosmakelijk verbonden zijn met het concrete feit op grond waarvan de gezochte persoon werd veroordeeld.

- ⓑ A-G: EAB kan worden uitgevaardigd voor de tenuitvoerlegging van een vonnis van een derde staat die door de uitvaardigende lidstaat is erkend ([ECER](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 24 september 2020 – zaak C-398/19 – Generalstaatsanwaltschaft Berlin – Grote Kamer – Duitsland – ECLI:EU:C:20:748 – conclusie

Afwijking van arrest Petruhin? - Unieburgerschap- Uitlevering onderdaan van een lidstaat aan een derde land – Gezochte persoon heeft het burgerschap van de Unie pas verkregen nadat hij het centrum van zijn belangen had verplaatst naar de aangezochte lidstaat

Samenvatting onder: [Asiel, migratie, burgerschap](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G PIKAMÄE – 30 september 2020 – zaak C-649/19 – Spetsializirana prokuratura (Déclaration des droits) – Bulgarije - ECLI:EU:C:2020:758 – conclusie

Recht op informatie in strafprocedures

Samenvatting onder: [Strafrecht](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland - Rechtbank Amsterdam – 3 september 2020 – ECLI:NL:RBAMS:2020:4328

Overlevering – EAB - Rechtsstaat in Polen

Prejudiciële vraag in aanvulling op [ECLI:NL:RBAMS:2020:3776](#) (C-354/20 PPU) in een zaak waarin het EAB strekt tot tenuitvoerlegging van een straf en de onafhankelijkheid van de uitvaardigende autoriteit ten tijde van de uitvaardiging van dat EAB al niet meer was gewaarborgd.

- ⓑ European Arrest Warrants: Netherlands' ruling is opportunity for reform ([fair trials](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 28 september 2020 - zaak C-416/20 PPU - Generalstaatsanwaltschaft Hamburg*

Presumptie van onschuld – Rechtsbijstand - Overlevering

[NB Niet officiële vertaling] Richtlijn (EU) 2016/343. De vragen zijn gesteld in het kader van een overleveringsverzoek van Roemenië aan Duitsland naar aanleiding van EAB's die zijn uitgevaardigd door verschillende Roemeense rechters. Het Duitse OM heeft aanvullende inlichtingen gevraagd aan de Roemeense autoriteiten. Het OM heeft de Roemeense autoriteiten gevraagd om te garanderen dat de betrokken persoon de mogelijkheid wordt geboden een nieuw proces te krijgen aangezien hij niet aanwezig is geweest tijdens zijn veroordelingen. Dat verzoek is afgewezen.

Moeten de artikelen 8 en 9 van richtlijn (EU) 2016/343, aldus worden uitgelegd dat de rechtmatigheid van de overlevering - in het bijzonder in geval van « fuite » afhangt van het waarborgen door de lidstaat van de voorwaarden zoals neergelegd in de richtlijn?

Prejudiciële procedure HvJ

HvJ – ARREST – 16 september 2020 – zaak C-462/19 – Anesco e.a – Spanje – ECLI:EU:C:2020:715 – geen conclusie – arrest

Begrip ,rechterlijke instantie' - Mededinging

Artikel 267 VWEU. Dit verzoek is ingediend in het kader van een procedure die is ingeleid door de nationale commissie voor markten en mededinging in Spanje over het sluiten van een collectieve overeenkomst die voorziet in de verplichte subrogatie in de overeenkomsten met arbeiders die in de

haven diensten verrichten op het gebied van het laden en lossen van goederen, op grond dat deze overeenkomst in strijd is met artikel 101 VWEU en de overeenkomstige nationale regeling.

Hof: Het verzoek om een prejudiciële beslissing dat de nationale commissie voor markten en mededinging van Spanje, bij beslissing van 12 juni 2019 heeft ingediend, is niet-ontvankelijk.

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 3 september 2020 – zaak C-620/19 – J & S Service – Duitsland - ECLI:EU:C:2020:649 – [conclusie](#)

Bevoegdheid HvJ – Prejudiciële procedure - AVG

Verordening (EU) 2016/679. Volgens artikel 267 VWEU moet een verzoek om een prejudiciële beslissing betrekking hebben op de uitlegging van de Verdragen of op de geldigheid en de uitlegging van de handelingen van de instellingen, de organen of de instanties van de Unie. Een van de voorwaarden voor de bevoegdheid van het Hof op grond van deze bepaling is dat de handeling van de Unie waarvan uitlegging wordt gevraagd van toepassing is in het hoofdgeding, waarbij deze toepasselijkheid normaal gezien in de betrokken Unierechtelijke handeling zelf is vastgesteld.

Het Hof heeft echter vanaf het arrest in de zaak Dzodzi verklaard dat de Verdragen geen verzoeken om een prejudiciële beslissing uitsluiten van de bevoegdheid van het Hof voor zover deze verzoeken betrekking hebben op bepalingen van de Unie die niet *rechtstreeks* (te weten op grond van de bepalingen van die Unierechtelijke handelingen zelf) van toepassing zijn op de feiten van het hoofdgeding, maar die *indirect* toepasselijk worden gemaakt (door middel van een verwijzing in het nationale recht, waardoor de werkingssfeer van het Unierecht in feite wordt uitgebreid). Het Hof heeft dus geoordeeld dat, wanneer het nationale recht, voor het regelen van een situatie die buiten de werkingssfeer van de betrokken handeling van de Unie valt, de oplossingen uit deze handeling overneemt, de Europese Unie er onmiskenbaar belang bij heeft dat de uit deze handeling overgenomen bepalingen eenvormig worden uitgelegd, zodat uiteenlopende uitleggingen in de toekomst kunnen worden voorkomen.

Hoewel dit dictum vervolgens in een aantal erop volgende zaken is bevestigd en toegepast (hierna: „Dzodzi-rechtspraak”, blijven de grenzen van de bevoegdheid van het Hof in dergelijke situaties tot op heden vrij onduidelijk.

De onderhavige zaak zoekt de grenzen op van deze rechtspraak. In zijn verzoek om een prejudiciële beslissing verzoekt de Duitse rechter om uitlegging van artikel 23, lid 1, onder e) en j), van verordening (EU) 2016/679, ook al is die bepaling niet rechtstreeks van toepassing op de in het hoofdgeding aan de orde zijnde situatie. Die situatie valt immers om een aantal redenen buiten de werkingssfeer van verordening 2016/679.

A-G: Ik geef het Hof in overweging zich onbevoegd te verklaren om de prejudiciële vragen van het Bundesverwaltungsgericht te beantwoorden.

- ▣ HvJ EU moet zich volgens A-G HvJ EU onbevoegd verklaren in Duitse zaak over belastinggeheim ([taxlive](#))

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 22 september 2020 – [zaak C-336/20 - Bank 11 für Privatkunden und Handel](#)

Kredietovereenkomsten consumenten – Herroepingsrecht - Bevoegdheid verwijzende rechter om prejudiciële vraag te stellen

Samenvatting onder: [Consumenten](#)

WIKI

- [Prejudiciële procedure bij het Hof van Justitie EU](#)

Privacy en persoonsgegevens

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 3 september 2020 – zaak C-620/19 – J & S Service – Duitsland – ECLI:EU:C:2020:649 – [conclusie](#)

Bevoegdheid HvJ – Prejudiciële procedure – AVG

Samenvatting onder: [Prejudiciële procedure HvJ Jans](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 3 september 2020 – zaak C-319/20 – Facebook Ireland

Privacybeleid online spel

Verordening (EU) nr. 2016/679. Facebook heeft een appcentrum waar verweerster (Facebook Ireland Limited) haar gebruikers o.a. gratis spellen van derde leveranciers aanbiedt. In 2012 werd daar het spel The Ville aangeboden, waarbij onder een button “Nu spelen” de volgende vermelding verscheen: “Door het aanklikken van “Spel spelen” hierboven, ontvangt deze toepassing: - Jouw contact- en algemene gegevens (?), - Jouw e-mailadres, - Details over jou, - Jouw statusberichten. Deze toepassing mag in jouw naam posten, inclusief je score en meer.” Voorts stond daar ook de volgende vermelding te lezen: “Wanneer je doorgaat, ga je akkoord met de algemene voorwaarden en het privacybeleid van The Ville.” De algemene voorwaarden en het privacybeleid konden worden geraadpleegd via een link. Verzoeker is een Duitse federale vereniging van consumentenbeschermingsorganisaties en vordert dat verweerster wordt opgedragen deze praktijken te staken.

Vraag is of beroepsgerechtigde verenigingen die de bevoegdheid hebben om wegens schendingen van de AVG bij de civiele rechter op te komen tegen de inbreukmaker, dit kunnen uitvoeren ongeacht of een individuele betrokkene in zijn concrete rechten is geschonden en zonder daartoe door een betrokkene te zijn gemachtigd?

EDPB

- Guidelines ‘verantwoordelijke’ en ‘verwerker’ ([EDBP](#))
- Guidelines targeting sociale media ([EDPB](#))

NOOT – bij HvJ 9 juli 2020, zaak C-264/19 Constantin Film Verleih

Copyright vs data protection: CJEU grappling with the right to information about infringers ([Kluwer IP blog](#))

NOOT - bij HvJ Schrems

Digital Brief: Schrems 3? Clearview AI furore, EU facial recognition ban ([Euractiv](#))

PUBLICATIE

- Het recht op privacy in horizontale verhoudingen ([WODC](#))
- Aanbevelingen voor privacy bij digitaal thuisonderwijs ([AP](#))

EUROPESE COMMISSIE

Werkdocument van de diensten van de EC [...] bij mededeling van de Commissie aan het EP en de Raad - Gegevensbescherming als pijler van zeggenschap van de burger en de EU-aanpak van de digitale transformatie – twee jaar toepassing van de algemene verordening gegevensbescherming ([COM\(2020\) 264 final](#))

OVERIG

- 📌 Artikel: De openbaarmaking en bewaring van ongeanonimiseerde boetebesluiten bezien vanuit privacy-perspectief ([Bijzonder strafrecht](#))
- 📌 EU-Wide Mass Surveillance to Be Challenged at the CJEU ([liberties.eu](#))

WIKI

- 🔗 [Wiki AVG](#)

Procesrecht en recht op eerlijk proces – bestuursrecht

EHRM – ARREST – 15 september 2020 – Civinskaite t. Litouwen – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [21218/12](#) – [ECLI:CE:ECHR:2020:0915JUD002121812](#)

Tuchtrechtelijke procedure tegen een OvJ niet vooringenomen door betrokkenheid van politiek en media

Artikel 6 EVRM. Tegen klagster, een hooggeplaatste officier van justitie, was een tuchtrechtprocedure aangespannen omdat zij had gefaald haar werkzaamheden gedurende het strafrechtelijk vooronderzoek goed uit te voeren in een grootschalig onderzoek naar het seksueel misbruik van een kind. De tuchtrechtprocedure leidde tot haar degradatie. Klagster appelleerde tevergeefs, waarbij zij zich op het standpunt stelde dat de tegen haar genomen disciplinaire maatregel was ingegeven door de politieke inmenging en de media-aandacht. Met diezelfde motivering doet klagster uiteindelijk een beroep op artikel 6 § 1 EVRM bij het Hof.

Het Hof overweegt als volgt. Het Hof beoordeelt in het bijzonder of de onafhankelijkheid en onpartijdigheid van het tuchtrechtcollege was beïnvloed door de politieke betrokkenheid en media-aandacht in deze zaak. Het Hof benadrukt dat nog steeds sprake kan zijn van een eerlijk proces in dergelijke gevallen, mits er voldoende waarborgen zijn dat de procedure in zijn geheel eerlijk is geweest. Het Hof concludeert – met een ruime meerderheid – dat in deze zaak de onpartijdigheid en onafhankelijkheid van het tuchtrechtelijke college niet was aangetast door de publieke uitlatingen van staatsambtenaren en politici of door de media-aandacht in deze zaak. Het dossier gaf evenmin aanleiding voor twijfel over de eerlijkheid van de gehele procedure. Geen schending van artikel 6 EVRM.

De afwijkende mening van rechter Bosnjak – die eveneens niet tot een schending van artikel 6 EVRM komt – ziet er met name op dat het verweer van klagster door de nationale gerechten niet gemotiveerd terzijde is geschoven.

Procesrecht en recht op eerlijk proces – civiel

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 7 juli 2020 – [Guravska t. Letland](#) – [persbericht 8.9.2020](#) – [beslissing \(niveau 2\)](#) – [41553/18](#) – [CLI:CE:ECHR:2020:0707DEC004155318](#)

Recht op eerlijk proces binnen redelijke termijn – Uitputting nationale rechtsmiddelen

Artikel 6 EVRM. Klagster heeft bij dagvaarding van 16 januari 2008 voor het Riga Regional Court een revindicatie-actie ingesteld. Bij vonnis van 11 november 2013 is deze vordering afgewezen. Op 29 november 2013 is klagster van dit vonnis in hoger beroep gegaan. Op 16 november 2016 heeft de Civil Cases Chamber van het Supreme Court de appelprocedure geopend. Als gevolg van een gerechtelijke herziening met betrekking tot de competentie van de Regional Courts is klagsters zaak op 23 november 2016 teruggestuurd naar het Riga Regional Court, ditmaal in hoedanigheid van appelcollege. Op 28 augustus 2017 heeft het Riga Regional Court het hoger beroep verworpen. Het Supreme Court heeft de tegen deze beslissing opgeworpen rechtsklachten verworpen op 25 februari 2018.

EHRM: de Letse regering beroept zich onder meer op de compensatieregeling betreffende vertraging van rechtszaken (art. 92 van de grondwet). In eerdere arresten heeft het Hof dit beroep afgewezen,

maar de in onderhavige zaak door de regering overgelegde rechtspraak laat zien dat art. 92 ook geldt voor vertraging in civiele procedures alsmede dat een op deze regeling gestoelde actie in de praktijk daadwerkelijk kan slagen. Klaagster heeft de effectiviteit van een dergelijke actie ook (overigens) niet betwist. Dat betekent dat de nationale remedies niet zijn uitgeput, zodat de klacht niet worden ontvangen.

Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK – 27 augustus 2020 - Hoeste t. Nederland – [statement of facts - 71507/16](#)

Afwezigheid advocaat bij politieverhoor

Artikel 6 EVRM. De klacht gaat over het feit dat bij het eerste politieverhoor van klager geen advocaat aanwezig is geweest en over het gebruik in de verdere procedure van bewijs dat is verkregen in afwezigheid van de advocaat.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Polen – 2 september 2020 – [zaak C-338/20 - Prokuratura Rejonowa Łódź-Bałuty](#)

Recht op eerlijk proces – Sanctie verkeersovertreding - Vertaling

Kaderbesluit 2005/214/JBZ. Richtlijn 2010/64/EU. Richtlijn 2015/413. Het Centraal Justitieel Incassobureau heeft aan verzoeker een geldboete opgelegd vanwege overtreding van de regels omtrent de vereiste profilering van de banden. De verwijzend rechter heeft van de Nederlandse overheid een verzoek ontvangen tot tenuitvoerlegging van de boete. De verwijzende rechter heeft het CJIB verzocht om aan te geven of de beschikking een vertaling in het Pools bevat. Dat is niet het geval: de beschikking is opgesteld in het Nederlands, met aanvullende toelichtingen in het Engels, Frans en Duits en een verwijzing naar de website van het CJIB waar informatie in het Pools is te vinden. Verzoeker heeft aangegeven dat hij correspondentie uit Nederland zonder bijgevoegde vertaling in het Pools heeft ontvangen. Hij begreep de brief niet en is er daarom niet op ingegaan.

De vraag is of de autoriteit van de tenuitvoerleggingsstaat, wegens schending van het recht op een eerlijk proces, mag weigeren een beslissing waarbij een geldelijke sanctie is opgelegd, ten uitvoer te leggen wanneer deze beslissing aan de bestrafte persoon is betekend zonder bijgevoegde vertaling in een taal die hij begrijpt.

RECHTSPRAAK NL – Prejudiciële beslissing Hoge Raad (392 Rv) – 25 september 2020 – [ECLI:NL:HR:2020:1526](#)

Onschuldpresumptie

Artikel 6, lid 2 EVRM. Vordering tot schadevergoeding van gewezen verdachte op grond dat van zijn onschuld is gebleken. Is het gebleken onschuld-criterium in strijd met de onschuldpresumptie van artikel 6, lid 2 EVRM?

De Hoge Raad verwijst o.a. naar het Begaclaim-arrest ([ECLI:NL:HR:2006:AV6956](#)) en naar jurisprudentie van het EHRM.

2.15 Het vorenstaande brengt met zich dat de eerste prejudiciële vraag ontkennend wordt beantwoord. Het gebleken onschuld-criterium is niet in strijd met art. 6 lid 2 EVRM. Wel leidt deze verdragsbepaling ertoe dat strikte eisen moeten worden gesteld aan de wijze waarop toepassing wordt gegeven aan dat criterium en de wijze waarop een beslissing tot afwijzing van de vordering tot schadevergoeding wordt gemotiveerd.

Psychiatrie

EHRM – ARREST – 15 september 2020 – Aggerholm t. Denemarken – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [45439/18](#) – [ECLI:CE:ECHR:2020:0915JUD004543918](#)

Onvoldoende rechtvaardiging voor het voor een langere tijd vastgebonden houden aan zijn bed van een geestelijk zieke man

Artikel 3 EVRM. Klager, een schizofrene man, lag 23 uur per dag vastgebonden aan zijn bed in een psychiatrisch ziekenhuis. Gelet op de gewelddadige delict geschiedenis van klager zag het Hof, evenals de nationale rechtbanken, in dat het op dergelijke wijze vastbinden de enige manier was om de overige patiënten en het personeel (indien nodig) in bescherming te kunnen nemen. Desalniettemin hebben de nationale rechtbanken naar het oordeel van het Hof onvoldoende aandacht besteed aan de continuïteit en duur van de maatregel. Zo heeft een dokter besloten de maatregel gedurende de gehele nacht voort te zetten, ondanks het feit dat klager vier uur eerder al gekalmeerd was. Gelet op het voorgaande kon het Hof niet concluderen dat de menselijke waardigheid van klager voldoende was gerespecteerd en hij niet was blootgesteld aan pijn en lijden. Zodoende was er sprake van een schending van artikel 3 EVRM.

Rechtsstaat en rechterlijke macht

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK – 1 september 2020 – Tuleya t. Polen – [persbericht](#) 21.9.2020 – [statement of facts](#) – [21181/19](#)

Tuchtrechtelijke regeling voor rechters in Polen

Artikel 8 EVRM. Artikel 10 EVRM. Artikel 13 EVRM. De zaak gaat over de nieuwe tuchtrechtelijke regeling voor rechters. Tegen klager zijn zeven tuchtrechtelijke maatregelen genomen, o.a. vanwege bepaalde uitlatingen die hij heeft gedaan en vanwege zijn besluit om een prejudiciële vraag voor te leggen aan het HvJ over de nieuwe tuchtrechtelijk regeling voor rechters.

- Marc de Werd: update over de ontwikkelingen in de Poolse rechtsstaat ([Intro, alleen intern](#))
- Today Tuleya, Tomorrow the EU ([Verfassungsblog](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 23 september 2020 – gevoegde zaken C-83/19, C-127/19 en C-195/19 ; zaak C-291/19 en zaak C-355/19 – Asociația “Forumul Judecătorilor Din România”, Asociația “Forumul Judecătorilor Din România” en Asociația Mișcarea Pentru Apărarea Statutului Procurorilor en PJ ; SO en OL – **Grote Kamer – Roemenië – [ECLI:EU:C:20:746](#) – [persbericht](#) – [conclusie](#)**

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 23 september 2020 – zaak C-397/19 – Statul Român – Ministerul Finanțelor Publice – **Grote Kamer – [ECLI:EU:C:20:747](#)– [persbericht](#) – [conclusie](#)**

Hervorming justitieel stelsel - Rechtsstaat – Onafhankelijkheid van de rechterlijke macht

Beschikking 2006/928/EG. Artikel 47 EU Handvest. Artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU. De zaken hebben betrekking op twee hervormingen: 1) de ad-interimbenoeming van het hoofd van de gerechtelijke inspectie in Roemenië en 2) de oprichting van een afdeling binnen het Openbaar Ministerie die belast is met het onderzoek naar strafbare feiten die zijn gepleegd binnen het gerechtelijk apparaat.

De oprichting van een dergelijke afdeling is volgens de A-G in strijd met EU recht indien deze niet wordt gerechtvaardigd door waarheidsgetrouwe en voldoende zwaarwegende redenen die op ondubbelzinnige en toegankelijke wijze aan het publiek kenbaar worden gemaakt en indien daaraan onvoldoende waarborgen worden verbonden om elk risico van politieke beïnvloeding van de werking en samenstelling ervan uit te sluiten.

Daarnaast komen twee prealabele vragen aan de orde: De eerste prealabele vraag betreft de rechtsaard en de rechtsgevolgen van het „mechanisme voor samenwerking en toetsing”, dat bij beschikking 2006/928/EG van de Commissie is vastgesteld. Verder zien de twijfels in de prejudiciële

vragen niet alleen op de verenigbaarheid van de nationale wetwijzigingen met de beginselen van de rechtsstaat, van daadwerkelijke rechtsbescherming en van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, maar ook op de verenigbaarheid ervan met een aantal bepalingen van het primaire recht, met name artikel 2 VEU, artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU en artikel 47, tweede alinea, EU Handvest. De tweede prealabele vraag die opheldering behoeft, is dan ook welke van die bepalingen van toepassing zijn in de onderhavige zaken, in de bijzondere context na de toetreding van Roemenië, waarin het mechanisme voor samenwerking en toetsing van toepassing blijft.

A-G: De tweede prejudiciële vraag in zaak C-195/19, voor zover zij betrekking heeft op artikel 9 VEU en artikel 67, lid 1, VWEU, en de derde prejudiciële vraag in die zaak zijn niet-ontvankelijk.

De eerste vraag in de zaken C-83/19, C-127/19, C-291/19 en C-355/19 moet worden beantwoord als volgt: Beschikking 2006/928/EG en de door de Commissie op basis van die beschikking opgestelde verslagen zijn handelingen van een instelling van de Unie in de zin van artikel 267 VWEU en kunnen dus ter uitlegging worden voorgelegd aan het Hof.

Bij onderzoek van het eerste onderdeel van de tweede vraag in de zaken C-83/19, C-127/19 en C-355/19 is niet gebleken van feiten of omstandigheden die twijfel kunnen doen rijzen over het feit dat beschikking 2006/928, in haar huidige vorm, rechtsgeldig is vastgesteld op grond van het toetredingsverdrag.

– Het tweede deel van de tweede vraag in de zaken C-83/19, C-127/19 en C-355/19, de eerste vraag in zaak C-195/19 en de tweede vraag in zaak C-291/19 dienen te worden beantwoord als volgt:

Beschikking 2006/928 is juridisch bindend. De door de Commissie in het kader van het mechanisme voor samenwerking en toetsing opgestelde verslagen zijn niet juridisch bindend voor Roemenië. Die lidstaat moet evenwel naar behoren rekening houden met die verslagen bij zijn inspanningen om te voldoen aan zijn verplichtingen om de in de bijlage bij beschikking 2006/928 genoemde ijkpunten te bereiken, met inachtneming van het vereiste van loyale samenwerking van artikel 4, lid 3, VEU.

– De derde vraag in zaak C-83/19 dient te worden beantwoord als volgt:

Artikel 47, tweede alinea, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU moeten aldus worden uitgelegd dat zij in de weg staan aan nationale bepalingen waarbij de regering, in afwijking van de normaal toepasselijke rechtsregels, een regeling vaststelt voor de ad-interimbenoeming in de bestuursfuncties van het orgaan dat is belast met het verrichten van tuchtonderzoeken binnen het gerechtelijk apparaat, die in de praktijk ertoe leidt dat een persoon wiens mandaat reeds is verstreken, opnieuw in dienst wordt genomen.

– De vierde en de vijfde vraag in zaak C-127/19, de vierde vraag in zaak C-291/19 en de vierde vraag in zaak C-355/19 dienen te worden beantwoord als volgt:

Artikel 47, tweede alinea, van het Handvest en artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU moeten aldus worden uitgelegd dat zij zich verzetten tegen de oprichting van een bijzondere strafvervolgingsafdeling die als enige bevoegd is voor door leden van het gerechtelijk apparaat gepleegde strafbare feiten, indien de oprichting van een dergelijke afdeling niet wordt gerechtvaardigd door waarheidsgetrouwe en voldoende zwaarwegende redenen die op ondubbelzinnige en toegankelijke wijze aan het publiek kenbaar worden gemaakt en indien daaraan onvoldoende waarborgen worden verbonden om elk risico van politieke beïnvloeding van de werking en samenstelling ervan uit te sluiten. Bij hun beoordeling van de vraag of dat inderdaad het geval is, mogen de nationale rechterlijke instanties rekening houden met objectieve gegevens over de omstandigheden waarin een dergelijke strafvervolgingsafdeling is opgericht en de latere praktische werking ervan.

– Het antwoord op vijfde vraag in zaak C-291/19 luidt dat artikel 47, tweede alinea, van het Handvest, betreffende het recht op een eerlijk proces door middel van een behandeling van de zaak binnen een redelijke termijn, zich ertegen verzet dat lidstaten een strafvervolgingsafdeling oprichten waarvoor, gelet op het grote aantal uit haar bevoegdheid voortvloeiende zaken, in een onvoldoende aantal aanklagers is voorzien, zodat de operationele werking ervan zal leiden tot een onredelijke duur van de strafprocedure. Het staat aan de verwijzende rechters om in het licht van alle relevante gegevens waarover zij beschikken, te beoordelen of de nationale bepalingen betreffende de oprichting, samenstelling en werking van de afdeling voor onderzoek naar strafbare feiten die zijn gepleegd binnen het gerechtelijk apparaat inderdaad tot dat resultaat kunnen leiden.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Nederland – Rechtbank Amsterdam – 3 september 2020 – ECLI:NL:RBAMS:2020:4328

Overlevering – EAB - Rechtsstaat in Polen

Samenvatting onder: [Overlevering en uitlevering](#)

LITERATUUR

Prof. dr. R.A.J. van Gestel, 'De rechtsstaat in discussie', *RegelMaat 2020-4*, p. 261-274

KAMERVragen

Vragen van het lid Ploumen (PvdA) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over de (kritieke) situatie van twee mensenrechtenadvocaten in Turkije (ingezonden 31 augustus 2020). ([Kamervragen](#))

EHRM factsheets

Independence of the justice system ([EHRM](#))

OVERIG

- Marc de Werd: update over de ontwikkelingen in de Poolse rechtsstaat ([Intro, alleen intern](#))
- Er ontstaat iets als Europees bewustzijn onder rechters in de lidstaten', Marc de Werd ([rechters voor rechters](#))
- Podcast Achter de toga: Kees Sterk over de staat van de rechtstaat in Oost-Europa ([Intro, alleen intern](#))
- Poland: letters to the European Commission ([rechtersvoorechters](#))
- Vertrouwen tussen Europese rechters verder onder druk ([NVvR](#))
- Verslag van de Commissie over de rechtsstaat in de EU ([ECER](#))
- Mutual Trust: Judiciaries under Scrutiny – Recent reactions and preliminary references to the CJEU from the Netherlands and Germany ([conflict of laws](#))
- Dirk Hekking, Juridisch conflict tussen Nederland en Polen escaleert ([FD](#))
- Europese Commissie hard over rechtstaat Hongarije en Polen ([Europa-nu](#))
- Brussel: rechtstaat in EU-landen door coronavirus onder druk ([Europa-nu](#))
- Hongaarse premier Orbán eist ontslag Europese Commissaris rechtsstaat ([Europa-nu](#))
- 'Undrinkable Cocktails' and a Soft Bartender: A Review of the First EU Rule of Law Report ([liberties.eu](#))
- The 3 Things the EU Commission President Should Do in Response to Orbán's Antics ([liberties.eu](#))
- EU Governments Use Pandemic Measures to Restrict Civic Space and Freedoms: Liberties & Greenpeace Report ([liberties.eu](#))
- European Democracy Action Plan: A Comprehensive Plan to Innovate Democracy in Europe ([liberties.eu](#))
- European Court of Human Rights Taking Rule of Law in Poland More Seriously ([liberties.eu](#))
- Quo usque tandem, Viktorina; Über Viktor Orbán, den Rechtsstaatlichkeitsbericht und den Unterschied zwischen einem Risiko und einem Schaden ([Verfassungsblog](#))
- We need to talk about the Rule of Law ([Verfassungsblog](#))
- Too Little, Too Late. ([Verfassungsblog](#))

On 30 September, the European Commission has finally presented its long-awaited first edition of the new Annual Rule of Law Report, assessing the situation of the rule of law in all member states. In cases like Hungary and Poland, where the rule of law and democracy have been deliberately dismantled over the years, this monitoring approach, however, will hardly help. The report is unfortunately too little, too late. Instead, the EU needs to strengthen its enforcement capacity by linking breaches of the rule of law with actual sanctions

WIKI

[Rechtsstaat en rechterlijke macht](#)

Recht op leven

EHRM – ARREST – 17 september 2020 – Kotilainen e.a. t. Finland – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [62439/12](#) – [ECLI:CE:ECHR:2020:0917JUD006243912](#)

Voorzorgsmaatregelen die de autoriteiten moeten treffen bij legaal wapenbezit

Artikel 2 EVRM. Een student heeft met een vuurwapen negen medestudenten en één docent doodgeschoten op een school in Finland. Vervolgens heeft de schutter zelfmoord gepleegd. Klagers zijn de familieleden van de doodgeschoten mensen. Zij stellen dat de autoriteiten hebben gefaald het leven van de 10 omgekomen familieleden te beschermen.

De schutter heeft een paar maanden voor het incident een wapenvergunning gekregen van de plaatselijke politie. De schutter heeft op internet diverse berichten geplaatst, waaronder ook de opmerking "beste entertainment ooit" over het Columbine High School bloedbad. Om die reden werd de schutter een dag voor de fatale schietpartij uitgenodigd op het politiebureau voor een gesprek. Doel van het gesprek was te bepalen of de schutter een gevaar was voor de samenleving. De inspecteur van de politie besloot dat dit niet het geval was en er geen reden was om het wapen van de schutter te confisqueren. Na de schietpartij is de inspecteur strafrechtelijk vervolgd en schuldig verklaard wegens nalatigheid van een officiële plicht, omdat de berichten op internet verontrustend waren en dit een tijdelijke inbeslagname van het wapen had gerechtvaardigd.

De klagers klagen op grond van artikel 2 EVRM dat de autoriteiten hun zorgvuldigheidsplicht niet zijn nagekomen waardoor mensen zijn overleden en schending van artikel 2 EVRM aangaande het onderzoek dat is verricht naar aanleiding van de schietpartij.

Het EHRM oordeelt unaniem dat er geen schending is van artikel 2 EVRM ten aanzien van het gerechtelijk onderzoek naar de aanslag. Wel oordeelt het EHRM dat er sprake is van schending van artikel 2 EVRM ten aanzien van de beslissing van de autoriteiten om het wapen niet in beslag te nemen. De autoriteiten konden weliswaar niet weten dat er een reëel en onmiddellijk gevaar was voor de familieleden van klagers, maar zij hadden wel aan de hand van de internetberichten van de schutter het wapen (tijdelijk) in beslag kunnen nemen. Een dergelijke inbeslagname zou een redelijke voorzorgsmaatregel zijn geweest die bovendien rechtens ook mogelijk was. Het nalaten het wapen in beslag te nemen betekent dat de autoriteiten hun speciale zorgvuldigheidsplicht, dat inherent is aan wangedrag met betrekking tot het gebruik van vuurwapens, hebben geschonden.

Separate opinion rechter Eicke. Hij is van oordeel dat het EHRM met deze beslissing aan de nationale autoriteiten een voorzorgsmaatregel oplegt die al heel snel van toepassing is.

EHRM – INTERIM MEASURE – 30 september 2020 – Azerbeidzjan t. Armenië – [persbericht](#)

Artikel 2 EVRM. Artikel 3 EVRM. Het Hof neemt, op verzoek van de regering van Armenië, tijdelijke maatregelen aan op grond van artikel 39 Procesregels EHRM. Het Hof verzoekt beide staten geen acties te ondernemen waarmee het EVRM geschonden wordt, met name wordt verzocht geen militaire actie te ondernemen. Voorts moeten beide landen z.s.m. doorgeven welke maatregelen genomen zijn om te voldoen aan hun verplichtingen.

- [Armenia v Azerbaijan before the European Court of Human Rights \(EJILTalk\)](#)
- [Veel landen en de EU roepen Armenië en Azerbeidzjan geweld te stoppen \(Europa-nu\)](#)
- [Factsheet EHRM over interim measures](#)
- [Q&A over interstate application](#)

EHRM factsheet

Use of force in the policing of demonstrations, september 2020 ([EHRM](#))

Staatssteun

HvJ – ARREST – 3 september 2020 – zaak C-817/18 P – Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland e.a./Vereniging Gelijkberechtiging Grondbezitters e.a. – Nederland – ECLI:EU:C:2020:637 – conclusie – arrest

Staatssteun – Verwerving natuurgebieden

Verordening (EG) nr. 659/1999. Tussen 1993 en 2012 bestond in Nederland een regeling op grond waarvan aan een reeks natuurverenigingen subsidies werd verleend voor de verwerving van natuurterreinen. Na een klacht in 2008 heeft de Europese Commissie, in 2015, de regeling verenigbaar met het EU-recht (staatssteun) verklaard. Op 15 oktober 2018 heeft het Gerecht van de EU het Commissiebesluit echter nietig verklaard, op verzoek van de Vereniging Gelijkberechtiging Grondbezitters. De betrokken natuurverenigingen verzoeken het Hof thans om vernietiging van het arrest van het Gerecht van de EU.

In zijn arrest van vandaag heeft het Hof van Justitie de hogere voorziening van de natuurverenigingen afgewezen. Het arrest van het Gerecht waarbij de beslissing van de Commissie (2015) werd nietig verklaard, is dus bevestigd.

HvJ – ARREST – 17 september 2020 – zaak C-212/19 – Compagnie des pêches de Saint-Malo – ECLI:EU:C:2020:726 – persbericht – conclusie – arrest

Staatssteunmaatregelen ten behoeve van viskwekers en vissers - Terugvordering

Artikel 107, lid 1, VWEU. Beschikking 2005/239/EG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een hogere voorziening tegen een arrest van de bestuursrechter waarbij die laatste rechter de nietigverklaring heeft bevestigd van een betalingsbevel dat was uitgevaardigd tegen de vennootschap Compagnie des pêches de Saint-Malo met het oog op de terugvordering van een steunbedrag dat deze vennootschap had ontvangen in het kader van nationale maatregelen die het voorwerp uitmaken van de litigieuze beschikking.

Hof: Beschikking 2005/239/EG is ongeldig voor zover daarbij de door Frankrijk aan de vissers toegestane verlichting van de werknemersbijdragen voor de periode van 15 april tot en met 15 oktober 2000 wordt aangemerkt als staatssteun die onverenigbaar is met de gemeenschappelijke markt.

- ▣ Maatregelen voor Franse viskwekers en vissers deels geen staatssteun (taxlive)

HvJ – ARREST – 22 september 2020 – zaak C-594/18 P – Oostenrijk/Commissie – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2020:742 – persbericht – conclusie – arrest

Staatssteun voor kerncentrale Hinkley Point C

Artikelen 107, lid 3, onder c), 11 en 194 VWEU. Artikel 1, artikel 2, onder c), en artikel 106 bis, lid 3, Euratom-Verdrag. Deze zaak kan worden omschreven als de juridische kant van een geschil tussen lidstaten die voorstander zijn van kernenergie en lidstaten die ertegen zijn. Beide kanten stellen dat zij hun koers aanhouden om het milieu te beschermen. Centraal in deze zaak staat de fundamentele vraag of de Europese Commissie op grond van artikel 107, lid 3, onder c), VWEU staatssteun kan goedkeuren voor de bouw van een kerncentrale.

Het Hof van Justitie bevestigt het besluit waarbij de Commissie de Britse steun ten behoeve van de kerncentrale Hinkley Point C heeft goedgekeurd. De hogere voorziening wordt afgewezen.

- ▣ EU-Hof: Unieregels inzake staatssteun van toepassing op Euratom-Verdrag (ECER)

HvJ – ARREST – 24 september 2020 – zaak C-516/19 – NMI Technologietransfer – Duitsland - ECLI:EU:C:2020:754 – geen conclusie – arrest

Kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) –Zelfstandigheids criterium - Begrippen „zeggenschap’ en „overheidsinstanties”

Artikelen 107 en 108 VWEU. Verordening (EU) nr. 651/2014. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen NMI Technologietransfer en Euronorm over de weigering van laatstgenoemde om aan NMI TT een subsidie toe te kennen voor de financiering van een onderzoeks- en ontwikkelingsproject voor kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's).

Hof: Artikel 3, lid 4, van bijlage I bij verordening (EU) nr. 651/2014 verzet zich niet tegen een nationale regeling die uitsluit dat een onderneming als kleine of middelgrote onderneming (kmo) kan worden aangemerkt, wanneer het orgaan van de onderneming dat het grootste deel van het kapitaal ervan in handen heeft weliswaar niet bevoegd is voor het dagelijks bestuur, maar voor de meerderheid bestaat uit leden die overheidsinstanties als bedoeld in die bepaling vertegenwoordigen, zodat die overheidsinstanties reeds door dit enkele feit gezamenlijk indirect zeggenschap over de onderneming hebben in de zin van deze bepaling, waarbij:

– het begrip „overheidsinstanties” in de genoemde bepaling ook organisaties zoals universiteiten, hogescholen en kamers van koophandel en industrie omvat wanneer deze organisaties zijn opgericht met het specifieke doel om te voorzien in behoeften van algemeen belang, rechtspersoonlijkheid bezitten en in hoofdzaak worden gefinancierd door dan wel direct of indirect onder zeggenschap staan van de staat, territoriale overheden of andere overheidsinstanties; in dit verband is het niet van belang dat de personen die op voordracht van die organisaties zijn benoemd, op vrijwillige basis voor de betrokken onderneming werken als zij in hun hoedanigheid van lid van die organisaties zijn voorgedragen en benoemd, en

– het om te kunnen spreken van een dergelijke zeggenschap voldoende is dat overheidsinstanties gezamenlijk, zelfs indirect, ten minste 25 % van het kapitaal of de stemrechten van de betrokken onderneming in handen hebben overeenkomstig de statuten van de onderneming die directe zeggenschap over de betrokken onderneming heeft; er hoeft niet tevens te worden nagegaan of die instanties in staat zijn te beïnvloeden en te coördineren hoe hun stemrechten daadwerkelijk worden uitgeoefend door hun vertegenwoordigers, dan wel of deze vertegenwoordigers daadwerkelijk rekening houden met de belangen van die instanties.

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 3 september 2020 – zaak C-445/19 – Viasat Broadcasting UK – Grote Kamer – Denemarken - ECLI:EU:C:2020:644 – conclusie

Onrechtmatigheidsrente

Artikel 106, lid 2, VWEU. Artikel 108, lid 3, VWEU. De zaak gaat over de financiering van de publieke omroep in Denemarken middels overheidssubsidies, waarover de Unierechters reeds meerdere beslissingen hebben genomen. Volgens deze beslissingen staat onherroepelijk vast dat de financiële maatregelen van de overheid ten gunste van TV2/Danmark A/S met de interne markt verenigbare staatssteun vormen. De steunmaatregelen werden evenwel voorafgaand aan de uitvoering daarvan niet bij de Commissie aangemeld. In het hoofdgeding gaat het thans om de vraag of de ontvanger van deze formeel onrechtmatige steun om die reden voor de periode tot aan de goedkeuring daarvan door de Commissie rente moet betalen aan Denemarken. De Commissie heeft hiervoor het begrip onrechtmatigheidsrente geïntroduceerd.

De verplichting tot betaling van onrechtmatigheidsrente is in beginsel ook erkend voor situaties waarin de steun niet hoeft te worden terugbetaald omdat deze verenigbaar is met de interne markt. In de onderhavige procedure brengen TV 2 en Denemarken, gesteund door Nederland en Oostenrijk, hier echter tegen in dat de betrokken steun een compensatie voor het verlenen van diensten van algemeen economisch belang is, wat ook gevolgen zou moeten hebben voor de verplichting tot betaling van onrechtmatigheidsrente.

A-G geeft in overweging: De verplichting van de nationale rechter om een steunontvanger te gelasten onrechtmatigheidsrente te betalen, geldt ook als de onrechtmatige staatssteun werd toegekend voor het verlenen van diensten van algemeen economisch belang en de Commissie deze conform artikel 106, lid 2, VWEU naderhand op grond van de beoordeling van de algehele economische situatie van

de publieke onderneming, inclusief de kapitalisering daarvan, verenigbaar met de interne markt heeft bevonden.

De verplichting van een nationale rechter om een steunontvanger te gelasten onrechtmatigheidsrente te betalen, geldt voor alle bedragen die door een definitief besluit van de Commissie als voordeel voor de steunontvanger in de zin van artikel 107, lid 1, VWEU werden aangemerkt.

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 24 september 2020 – gevoegde zaken C-434/19 en C-435/19 – Poste Italiane Agenzia delle entrate – Riscossione – Italië - ECLI:EU:C:2020:750 – [conclusie](#)

Dienst algemeen belang – Mededinging – Staatsteun - Postrekeningen waarop de gemeentelijke onroerendezaakbelasting werd betaald - Provisie

Samenvatting onder: [Mededinging](#)

GERECHT EU – ARREST – 23 september 2020 – gevoegde zaken T-515/13 RENV en T-719/13 RENV – Spanje/Commissie en Lico Leasing en Pequeños y Medianos Astilleros Sociedad de Reconversión/Commissie – ECLI:EU:T:2020:434 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Staatsteun – Belastingregeling voor leaseovereenkomsten scheepswerven - Terugvordering steun

Besluit 2014/200/EU. De Spaanse belastingregeling die van toepassing is op bepaalde door scheepswerven gesloten leaseovereenkomsten is een steunregeling. In het kader van die regeling verleende onrechtmatige staatssteun moet van de begunstigen worden teruggevorderd. Het Gerecht verwerpt de beroepen.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Italië – 2 september 2020 – [gevoegde zaken C-915/19, C-916/19 en C-917/19 - Eco Fox e.a.](#)

Staatssteun - Accijns

Verordening (EG) nr. 659/1999. Verordening (EG) nr. 794/2004. Vormt een handeling van afgeleid recht waarbij – ter rechtstreekse uitvoering van arresten van de Consiglio di Stato houdende gedeeltelijke nietigverklaring van de eerdere, reeds aan de Commissie meegedeelde regelingen – de wijze van toepassing van de lagere accijnstarieven is veranderd, staatssteun die als zodanig vooraf bij de Commissie moet worden aangemeld?

EUROPESE COMMISSIE

Mededeling van de Commissie Richtsnoeren betreffende bepaalde staatssteunmaatregelen in het kader van het systeem voor de handel in broeikasgasemissierechten na 2021, [PB C 317 van 25.9.2020](#)

OVERIG

- Vestager stelt verlenging versoepelde EU-staatssteunregels voor ([Europa-nu](#))
- State Aid: time to investigate informal capital rulings ([Leiden law blog](#))

Strafrecht

HvJ – CONCLUSIE A-G PIKAMÄE – 30 september 2020 – zaak C-649/19 – Spetsializirana prokuratura (Déclaration des droits) – Bulgarije - ECLI:EU:C:2020:758 – conclusie

Recht op informatie in strafprocedures

Richtlijn 2012/13/EU. Kaderbesluit 2002/584/JBZ. Artikelen 6, 47 en 48 EU Handvest. De eerste vraag van de verwijzende rechter betreft de draagwijdte ratione personae van een versterking van rechten, met name de toekenning aan ter uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel aangehouden personen van diverse procedurele rechten die zijn opgenomen in richtlijn 2012/13/EU. De verwijzende rechter verbindt het genot van die rechten met de uitoefening van het recht op een doeltreffende voorziening in rechte tegen de beslissing om een dergelijk bevel uit te vaardigen, en, ingeval de eerste vraag ontkennend wordt beantwoord, vraagt hij zich af of kaderbesluit 2002/584/JBZ überhaupt geldig is in het licht van de artikelen 6 en 47 EU Handvest.

A-G: Artikel 4, lid 3, artikel 6, lid 2, en artikel 7, lid 1, van richtlijn 2012/13/EU dienen aldus te worden uitgelegd dat de erin genoemde rechten niet gelden voor personen die zijn aangehouden ter uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel.

Het onderzoek van de voorgelegde vragen heeft geen enkel element opgeleverd dat de geldigheid van kaderbesluit 2002/584/JBZ kan aantasten.

NIEUWE COMMISSIEVOORSTELLEN

Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie; Brief regering; Fiche: EU strategie slachtofferrechten 2020-2025, Kamerstuk 22112, nr. 2905

OVERIG

- Leden Europees Openbaar Ministerie beëdigd (ECER)
- Officiële aanvang van het Europees Openbaar Ministerie (EOM) (Bijzonder strafrecht)
- CCBE Guide to Assist EU Defence Lawyers (Bijzonder strafrecht)
- De rol van het Europees Openbaar Ministerie (EOM) bij de aanpak van milieucriminaliteit (Bijzonder strafrecht)
- ECHR intervention: Evidence from illegal surveillance should not be used in criminal proceedings (fair trials)
- Czech Law Leaves Children Accused of Crimes Without Legal Protections (liberties.eu)

Tabak

HvJ – ARREST – 16 september 2020 – zaak C-674/19 – Skonis ir kvapas – Litouwen - ECLI:EU:C:2020:710 – geen conclusie – arrest

Accijns – Waterpijptabak – Begrip rooktabak

Samenvatting onder: Belastingen, accijns

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Duitsland – 22 september 2020 – zaak C-370/20 - Pro Rauchfrei

Presentatie en verkoop tabaksproducten

Richtlijn 2014/40/EU. Richtlijn 2009/22/EG. Verweerder exploiteert twee supermarkten in München en biedt sinds 2017 sigaretten te koop aan in afgifteautomaten. De sigarettenverpakkingen zijn niet zichtbaar in de afgifteautomaten. Op de productkeuzetoetsen van de afgifteautomaten staan verschillende sigarettenmerken afgebeeld, maar zonder de voorgeschreven

gezondheidswaarschuwingen. Om sigaretten te kopen, moet de afgifteautomaat ontgrendeld worden door het personeel waarna op een keuzetoets kan worden gedrukt. Dan komt de sigarettenverpakking op de kassaband terecht, waarna aan de kassa kan worden betaald. Het gebruik van afgifteautomaten beoogt het voorkomen van diefstal en het beschermen van minderjarigen. Verzoeker (Pro Rauchfrei) is bij de rechter in eerste aanleg opgekomen tegen de verkoop van sigaretten door middel van deze afgifteautomaten. De vragen betreffen de situatie waarin gebruik wordt gemaakt van een afgifteautomaat; hoe zien de richtlijnartikelen hierop?

Vennootschapsrecht

HvJ – CONCLUSIE A-G KOKOTT – 10 september 2020 – zaak C-735/19 – Euromin Holdings – Letland - ECLI:EU:C:20:697 – [conclusie](#)

Openbare overnamebiedingen – Bescherming van minderheidsaandeelhouders – Bepalen van de prijs

Richtlijn 2004/25/EG. Wanneer een investeerder zodanig veel aandelen in een vennootschap verwerft dat hij zeggenschap over haar bedrijfsactiviteit verkrijgt, heeft dat niet alleen gevolgen voor de bedrijfsleiding van die vennootschap, maar ook voor haar aandeelhouders. Laatstgenoemden hebben hun investeringsbeslissing immers niet onder die voorwaarden genomen, zodat het denkbaar is dat zij niet langer aandelen in die vennootschap wensen aan te houden. Daarom bepaalt de overnamerichtlijn dat een investeerder die zeggenschap over een vennootschap verkrijgt – de zogenoemde bieder – verplicht is om aan de resterende minderheidsaandeelhouders een bod te doen om al hun aandelen te verwerven voor een billijke prijs. Volgens de richtlijn geldt als billijke prijs, de hoogste prijs die tijdens een bepaalde periode vóór de overname van de vennootschap door de bieder voor dezelfde effecten is betaald.

De vraag is of en onder welke voorwaarden de lidstaten de bieder ertoe kunnen verplichten om aan de resterende aandeelhouders een andere prijs te betalen dan de hoogste prijs die door deze bieder is betaald. Over bepaalde aspecten van deze problematiek heeft het Hof zich reeds in het kader van een andere zaak gebogen.

A-G: Artikel 5, lid 4, van richtlijn 2004/25/EG moet aldus worden uitgelegd dat de lidstaten onder normale omstandigheden de in de eerste alinea van deze bepaling genoemde prijs moeten hanteren als minimumprijs voor verplichte overnamebiedingen. Dit geldt niet in gevallen als bedoeld in de tweede alinea van dezelfde bepaling, waarin de hoogste prijs die tijdens de door de betrokken lidstaat bepaalde periode vóór het bod door de bieder is betaald, niet als de billijke prijs is aan te merken, hetgeen ter beoordeling van de verwijzende rechter staat. Derhalve staat artikel 5, lid 4, eerste alinea, van deze richtlijn niet in de weg aan een nationale regeling die voor dergelijke gevallen een andere dan de in deze bepaling bedoelde prijs hanteert, voor zover de voorwaarden om aan te nemen dat de prijs onbillijk is en de criteria om de alternatieve waarde te bepalen op voldoende duidelijke, nauwkeurige en voorspelbare wijze uit deze regeling kunnen worden afgeleid door middel van de door het nationale recht erkende uitleggingsmethoden.

De ‚illiquiditeit‘ van de effecten van de doelvennootschap kan niet worden aangemerkt als een voldoende duidelijke, nauwkeurige en voorspelbare voorwaarde voor het bestaan van een bijzondere situatie die een afwijking kan rechtvaardigen van de in artikel 5, lid 4, eerste alinea, van richtlijn 2004/25 vastgestelde regel, voor zover bij wet niet duidelijk is vastgesteld beneden welke transactievolumes of -frequenties een effect als illiquide moet worden beschouwd.

Als criterium voor de wettelijke vaststelling van een billijke prijs die afwijkt van de in artikel 5, lid 4, eerste alinea, van richtlijn 2004/25 bedoelde prijs, komt ieder objectief waarderingscriterium in aanmerking dat gewoonlijk bij de financiële analyse wordt toegepast teneinde de daadwerkelijke economische waarde te bepalen van een aandeel in de doelvennootschap van een overname. Het staat aan de verwijzende rechter om te beoordelen of de volgens de nationale regeling bepaalde prijs deze waarde weerspiegelt.

Een waarderingscriterium kan echter niet als voldoende duidelijk, nauwkeurig en voorspelbaar worden aangemerkt indien de toepassing ervan vereist dat een bepaling teleologisch moet worden beperkt of wegens strijdigheid met het Unierecht buiten toepassing moet worden gelaten.

Artikel 5, lid 4, van richtlijn 2004/25 moet aldus worden uitgelegd dat deze bepaling ertoe strekt om de bieder in een biedingsprocedure ertegen te beschermen dat hij in het kader van een verplicht overnamebod meer dient te betalen dan de billijke prijs.

Het Unierecht staat in de weg aan de toepassing van een nationale regeling die, in het geval van een duidelijk kwantificeerbare financiële schade die een particulier heeft geleden als rechtstreeks gevolg van een gekwalificeerde schending door de betrokken lidstaat van een bepaling van Unierecht die strekt tot bescherming van deze particulier, ertoe leidt dat de schadevergoeding vanaf een bepaald schadebedrag forfaitair met 50 % wordt verminderd.

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Hongarije – 25 september 2020 – [zaak C-352/20](#) – [HOLD Alapkezelő*](#)

Beloningsbeleid van een beleggingsbeheerder – Preferente aandelen

Richtlijn 2009/65/EG. Richtlijn 2011/61/EU. Verordening (EU) 2017/565. Richtsnoeren ESMA. Vallen dividenden aan bestuurders die rechtstreeks aan hen zijn uitgekeerd via preferente aandelen, dan wel indirect via een vennootschap die zij in handen hebben en ook preferente aandelen bezit in de beleggingsbeheerder, onder het beloningsbeleid van de beleggingsbeheerder?

Verkiezingen, kiesrecht en politieke partij

EHRM – ARREST – 3 september 2020 – [Yordanovi t. Bulgarije](#) – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [11157/11](#) – [ECLI:CE:ECHR:2020:0903JUD001115711](#)

Schending artikel 11, politieke partij met religieuze grondslag, noodzakelijkheid

Artikel 11 EVRM. Klagers zijn twee broers die de Bulgaarse nationaliteit hebben en behoren tot een Turks-Islamitische minderheid in Bulgarije. In 2008 hebben zij een vereniging opgezet die zich richt op de integratie van de Turkssprekende bevolking van Bulgarije. Ook hebben zij op een stuk grond dat zij bezitten een monument opgericht om de christelijke en islamitische soldaten uit de Russisch-Turkse oorlog te herdenken.

De oprichtingsbijeenkomst voor een politiek partij met een religieuze grondslag is gepland op 26 september 2009 in het centrum van Slavyanovo. De ochtend van 26 september 2009 informeerde de politie de ene broer dat het illegaal is om een bijeenkomst te houden zonder dat daarvoor de wettelijke procedure is gevolgd. Toen die ochtend zich een paar honderd mensen in het centrum van de stad Slavyanovo verzamelden, werd het bevel gegeven dat de bijeenkomst diende te worden beëindigd. Ondanks het bevel heeft er een stemming kunnen plaatsvinden om de partij op te richten, is er gestemd over een partijreglement en zijn er leden voor de organen van de partij gekozen. De twee klagers zijn vervolgd vanwege het oprichten van een politieke partij op religieuze grondslag, wat strafbaar is, en voor ordeverstoring vanwege de oprichting van het monument. Een van de broers werd ook vervolgd vanwege het houden van een ongeoorloofde openbare bijeenkomst. De broers werden in eerste aanleg veroordeeld, welke beslissingen in hoger beroep stand hielden.

Bij het hof is geklaagd over schending van artikel 11 EVRM. Het hof oordeelt dat de beperking van het bepaalde in artikel 11 EVRM is voorzien bij wet in Bulgarije. De bepaling uit het wetboek van strafrecht is voldoende duidelijk geformuleerd en de klagers hebben kennis kunnen nemen van de bepaling. Ook de interpretatie van rechters van de bepaling was voorzienbaar.

Vervolgens is de vraag of er sprake is van een legitiem doel om het bepaalde in artikel 11 EVRM te beperken. Nu tijdens het parlementaire debat voor de goedkeuring van het Verdrag is ingegaan op het gevaar dat partijen met een religieuze grondslag vormen voor de Bulgaarse samenleving, kan worden geconcludeerd dat de strafrechtelijke maatregelen zagen op de legitieme doelen, namelijk de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen en de openbare veiligheid.

Vervolgens kijkt het hof of de beperking noodzakelijk is in een democratische samenleving.

Met betrekking tot de mogelijkheid om beperkingen als bedoeld in artikel 11 EVRM ten aanzien van politieke partijen te stellen zijn volgens het Hof een aantal algemene principes van toepassing. De vrijheid van vereniging is geen absoluut recht. Een politieke partij kan een gevaar vormen voor de instanties van de staat en de rechten van anderen. Beperkingen in het tweede lid van artikel 11

worden strikt geïnterpreteerd. Alleen overtuigende en dwingende redenen kunnen een beperking rechtvaardigen. Staten hebben daarin een beperkte beoordelingsruimte. Het Hof beziet de beperking in het licht van het gehele feitencomplex om te beoordelen of de beperking proportioneel is, gezien het legitieme doel, en of de staat op de juiste wijze en met de juiste motieven de regels conform artikel 11 van het Verdrag heeft toegepast.

Klagers zijn strafrechtelijk vervolgd. Een strafrechtelijke veroordeling is een van de zwaarste beperkingen van het recht op vrijheid van meningsuiting en het recht op vrijheid van vereniging, die juist als doel hebben om meningen te beschermen en de vrijheid om meningen te uiten. Dat geldt met name voor politieke partijen. De klagers hebben de procedure voor de registratie van de politieke partij niet afgerond. De politieke partij bestaat daardoor formeel niet en kan niet deelnemen aan activiteiten. Via deze weg had de staat hetzelfde resultaat kunnen bereiken zonder over te gaan tot strafrechtelijke vervolging. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om een partij te ontbinden als die ongrondwettig is verklaard door het Constitutionele Hof. De noodzaak van strafrechtelijke maatregelen is in deze zaak niet duidelijk en daarom niet noodzakelijk in een democratische samenleving en leveren aldus een schending op van artikel 11 van het Verdrag.

Verzekeringen

HvJ – ARREST – 23 september 2020 – zaak C-777/18 – Vas Megyei Kormányhivatal – ECLI:EU:C:2020:745 – [persbericht](#) – geen conclusie – [arrest](#)

Grensoverschrijdende gezondheidszorg - Vrij verkeer van diensten - Vergoeding door verzekering?

Samenvatting onder: [Diensten](#)

PREJUDICIËLE VERWIJZING – Portugal – 28 september 2020 – zaak C-375/20 - Liberty Seguros*

WA-verzekering motorrijtuigen – Gebruik voertuig voor illegaal personen- en goederenvervoer Nietigheid overeenkomst tegenwerpen aan benadeelden?

Richtlijn 2009/103/EG. Verweerder heeft bij het afsluiten van de verzekering aangegeven het voertuig voor persoonlijke doeleinden te gebruiken voor maximaal zes passagiers. Verweerder heeft niet gemeld dat het voertuig werd gebruikt voor internationaal vervoer tegen betaling van emigrerende passagiers. Er heeft een tragisch ongeval plaatsgevonden waarbij 12 passagiers omkwamen. Verzoekster heeft een declaratoire vordering aanhangig gemaakt tegen verweerder waarbij zij heeft verzocht om de gesloten verzekeringsovereenkomst wegens ongeldigheid van de inhoud ervan met terugwerkende kracht tot op de datum waarop ze is gesloten, nietig te verklaren. Vraag is o.a. of de nietigheid van een verzekeringsovereenkomst kan worden tegengeworpen aan benadeelde derden wanneer die nietigheid eruit voortvloeit dat de verzekeringnemer het verzekerde voertuig heeft bestemd voor clandestien en illegaal personen- en goederenvervoer tegen betaling en die bestemming heeft verhuld voor de verzekeringsmaatschappij?

Vrijheid van meningsuiting (s)

EHRM – ARREST – 8 september 2020 - Ooo Regnum t. Rusland – [persbericht](#) – [arrest](#) (niveau 2) – [22649/08](#) - ECLI:CE:ECHR:2020:0908JUD002264908

Vrijheid van meningsuiting - Ten onrechte schadevergoeding toegekend wegens laster na nieuwsbericht gebaseerd op informatie van overheidsbronnen over gezondheidsgevaar

Artikel 10 EVRM. De klager (een bedrijf gericht op digitale media) bracht in 2005 drie nieuwsberichten op zijn website uit over een vrouw die met kwikvergiftiging in het ziekenhuis was terecht gekomen nadat ze sap van het merk "Lyubimyy Sad" had gedronken.

De producenten van "Lyubimy Sadd" begonnen een procedure wegens laster. De rechtbank wees de eis van de producenten af. Na beroep in cassatie werd de klager echter alsnog veroordeeld tot het betalen van een schadevergoeding (van omgerekend € 28.425,-) wegens laster, omdat het nieuwsbericht onware beweringen zouden hebben bevat die de bedrijfsreputatie van de eiser hadden geschaad.

EHRM: De nationale rechter heeft nagelaten het dispuut te bezien in de context van het publieke belang bij berichtgeving over een mogelijk gezondheidsgevaar. Uit het vonnis blijkt niet welk effect de nieuwsberichten had op de eiser of de aandeelhouders, bijvoorbeeld met betrekking tot terugval in verkoop of waarde van de voorraad.

De klager had zich bij zijn nieuwsberichten gebaseerd op activiteiten van de politie en informatie verkregen van het ministerie van catastrofes en calamiteiten en op verklaringen van de consumentenbeschermingsautoriteit. Klager heeft daarmee de boodschap van autoriteiten over een kwestie van volksgezondheid doorgegeven aan het publiek. Klager heeft daarmee zijn taak als leverancier van accurate en betrouwbare informatie vervuld en op verantwoorde wijze journalistiek bedreven. De aanzienlijke schadevergoeding kan een afschrikwekkend effect (chilling effect) hebben op de vrijheid van meningsuiting. Schending van artikel 10 EVRM.

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 7 juli 2020 – Mahi t. België – persbericht 3.9.2020 – beslissing (niveau 3) - 57462/19 - ECLI:CE:ECHR:2020:0707DEC005746219

Leraar disciplineren voor opmerkingen die onverenigbaar zijn met zijn discretieplicht, in het bijzonder met betrekking tot de terroristische aanslagen van 2015 in Parijs, is niet onevenredig

Artikel 10 EVRM. Klager is onderwijzer Islamitische religie op een school in Brussel. In februari 2015 heeft hij een open brief aan de pers gestuurd waarin hij commentaar gaf op bepaalde berichten in de media over zijn vermeende rol bij ongeregelde heden op de school waar hij les gaf. In zijn open brief gaf klager commentaar op de aanslagen van Charlie Hebdo. Hij gaf ook zijn mening over homoseksualiteit, de media, politieke leiders en de rechterlijke macht. Op 31 oktober 2017 oordeelde de regering van de Franstalige Gemeenschap dat de opmerkingen van klager in strijd waren met zijn discretieplicht en gelastte zijn overplaatsing naar een andere school 50 kilometer verderop als disciplinaire maatregel.

Het Hof merkt op dat er sprake is van een inmenging in het recht op vrijheid van meningsuiting van klager. Deze inmenging is bij wet voorzien en had ook een legitiem doel. Wat betreft de noodzaak van inmenging in een democratische samenleving overweegt het Hof specifiek de functie van klager. Leraren staan symbool voor gezag bij hun studenten op onderwijsgebied, en hun speciale taken en verantwoordelijkheden zijn tot op zekere hoogte ook van toepassing op hun buitenschoolse activiteiten. In deze zaak had de Raad van State opgemerkt dat de verklaringen van klager in zijn brief niet los konden worden gezien van zijn functie en oordeelde dat klager zijn discretieplicht had geschonden. Het Hof heeft verder acht geslagen van het advies van het Centrum voor Gelijke Kansen waaruit bleek dat de opmerkingen van klager niet noodzakelijkerwijs strafrechtelijk als strafbaar hadden moeten worden beschouwd. Het is niettemin waar, zoals de Raad van State had geoordeeld, dat die opmerkingen terecht kunnen worden beschouwd als onverenigbaar met de discretieplicht van klager, vooral gezien de gespannen sfeer op zijn school na de aanslagen van januari 2015 in Parijs. Bijgevolg oordeelt het Hof dat, gezien de mogelijke impact van de opmerkingen van klager op zijn leerlingen, zijn disciplinaire overdracht naar een andere school 50 kilometer verderop, waar hij een volledig lesrooster had, niet onevenredig is. De bevoegde autoriteiten hebben relevante en voldoende redenen gegeven ter ondersteuning van de inmenging en die is niet onevenredig.

Deel II - Overig

Algemeen

LITERATUUR

Nederlandse standpunten vinden weerklank in Europese rechtspraak, in: [Sdu Nieuws Burgerlijk procesrecht 2020/101](#)

In 2019 hebben het EU-Hof, het Gerecht en het EVA-Hof 83 zaken afgedaan waaraan de Nederlandse regering een bijdrage heeft geleverd. Het gaat om 75 prejudiciële uitspraken, 6 rechtstreekse zaken, een advies van het EU-Hof en een uitspraak van het EVA-Hof. Het oordeel van deze hoven in die zaken komt in ruime meerderheid grotendeels overeen met het door de Nederlandse regering ingebrachte standpunt. Dit blijkt uit de veertiende rapportage van de procesgemachtigden van de Nederlandse regering bij het EU-Hof.

VERGELIJKEND ONDERZOEK/CONCOURS

Aankondiging van vergelijkend onderzoek — EPSO/AD/382/20 — Administrateurs (AD 5/AD 7) op het gebied van externe betrekkingen, [PB C 300A van 10.9.2020](#)

OVERIG

- Nederlands kabinet positief over concept-onderhandelingsraamwerken voor Albanië en Noord-Macedonië ([ECER](#))
- Europese advocaten over functioneren Hof van Justitie ([NJB](#))

Cursus en opleiding

Studiemateriaal over Europees recht gratis online beschikbaar; links naar EJTN, ERA en HELP ([Intro](#))

Raad van Europa-Online cursussen over mensenrechten met focus op EVRM ([Help](#))

Nieuw! [Introduction to the European Convention on Human Rights](#)”, a 5-hour interactive training course aimed at legal professionals, public authorities, civil society and students.

Overzicht van trainingen op het gebied van Europees Strafrecht ([Bijzonder Strafrecht](#))

Dit overzicht staat ook op de [Wikipagina Cursus en opleiding Europees en Internationaal recht](#)

Datum	Onderwerp	Titel
e-learning	Grondrechten	De horizontale directe werking (HDW) van EU Grondrechten; De toepassing van grondrechten tussen private partijen, een dagdeel
e-learning	EU Handvest	Toepasselijkheid van EU Grondrechten Digitale zelfstudiemodule over artikel 51 EU Handvest van de Grondrechten, SSR

Datum	Onderwerp	Titel
e-learning	straf	The European Arrest Warrant: 10 Key Questions for Defence Counsel, specialised e-learning course, ERA
e-learning	ie	How to make the best use of the case law of the CJEU on EU copyright in your legal practice? Ten questions on European copyright law, ERA
e-learning	algemeen	The Preliminary Reference Procedure before the CJEU, ERA
webcollege	algemeen	Gratis webcolleges EU-recht beschikbaar op MIJN SSR: Webcolleges EU en haar invloed op het Nederlandse rechtssysteem
webcollege	asiel & migratie	SSR webcollege 'Procedurerichtlijn, het rechterlijk toetsingskader
webcollege	erfrecht	Europese erfrechtverordening, via SSR.nl (alléén voor de rechtspraak)
webcollege	EVRM	Gratis webcollege door docenten Prof. mr. Egbert Myjer en Prof. mr. Martin Kuijer over het EVRM
webcollege	ASIEL & MIGRATIE	Associatierecht EEG-Turkije, Stichting migratierecht
17-18 sept 2020	ASIEL & MIGRATIE	Webinar De Dublinverordening: actuele ontwikkelingen en procederen in de praktijk, 14.00- 16.15, Docenten mr. drs. S. (Steffie) van Lokven, senior rechter asiel Rechtbank Oost-Brabant mr. W. (Wil) Eikelboom, advocaat Prakken d'Oliveira Human Rights Lawyers
19-25 sept 2020	INTERNATIONAAL	SSR Programma Rechtspraak vanuit Internationaal Perspectief, <i>Week van de Rechtspraak 19 t/m 25 september 2020</i> 21 september Panelsessie internationale uitzendingen 10.30-12.00 <i>Door de crisis zijn vele projecten tijdelijk stil komen te liggen en moesten uitgezonden experts terug naar land van herkomst. Tijdens deze panelsessie worden de uitdagingen van de crisis belicht vanuit drie perspectieven. Vanuit de ervaringen van een uitgezonden expert, een uitvoerende organisatie en een beleidsbepalende organisatie.</i> 22 september Interview met nationale en internationale rechters 09.30-11.00 <i>In deze gezamenlijk sessie van de Raad en NVvR gaan Nederlandse rechters en rechters uit het buitenland in op vragen over wat de coronatijd heeft betekend voor hun vak en hun dagelijkse werkzaamheden. Wat laten zij achter in de crisis en wat nemen zij mee, zowel persoonlijk als organisatorisch?</i>

Datum	Onderwerp	Titel
		<p>24 september Bijeenkomst met cluster Internationale Samenwerking</p> <p>09.30-10.30 De medewerkers van cluster internationale samenwerking gaan in gesprek met interne medewerkers die interesse hebben in internationale activiteiten. Voor aanvang van de bijeenkomst wordt een kort filmpje gedeeld over Internationale Samenwerking en er worden onderwerpen/vragen verzameld waarover zowel de interne medewerkers als de expertpool meer info zouden willen</p> <p>Aanmelden voor één of meerdere activiteiten kan door een mail te sturen naar internationaal.rvdr@rechtspraak.nl. Bij aanmelding krijg je een Skypelink.</p>
8 okt 2020	NATIONALITEIT	Webinar Nationaliteitsrecht na Tjebbes, Stichting migratierecht, van 13.00 tot 16.15 uur.
28 en 30 okt 2020	ASIEL & MIGRATIE; UNIEBURGERSCHAPP	<p>Webinar Actualiteiten Jurisprudentie Hof van Justitie EU, Stichting migratierecht, 14.00 tot 16.16 uur</p> <p>Het vrij verkeer van Unieburgers en hun gezinsleden (art. 20 VWEU, richtlijn 2004/38), verschillende EU-richtlijnen inzake legale migratie (o.a. gezinshereniging, langdurig ingezetenen en studenten), het Associatierecht en de Terugkeerrichtlijn passeren de revue in dit webinar.</p>
29 okt 2020	IPR	Rescheduling of the Bonn University / HCCH Conference on the HCCH 2019 Judgments Convention: Video Pre-Conference Roundtable 29 October 2020; On-Site Conference 13 and 14 September 2021
29 okt 2020	STRAFRECHT	Europees Openbaar Ministerie (EOM), donderdag 29 oktober 2020 12.30 - 17.00 uur
29 en 30 okt 2020	RECHTSSTAAT	Rule of Law from Below, Utrecht University's Montaigne Centre for the Rule of Law and Administration of Justice, met het Netherlands Institute of Human Rights (SIM)
23 nov 2020	STRAFRECHT	Update Europese rechtspraak, Maandag 23 november 2020 12.30 - 17.00 uur
10 dec 2020	STRAFRECHT/ EHRM	Procederen in Straatsburg, Donderdag 10 december 2020 12.30 - 17.00 uur
15 april 2021	OVERLEVERING EN UITLEVERING	<p>Overlevering (EAB) en uitlevering, 12.30 - 17.00 uur</p> <p>Docent: Thom Dieben</p> <p>De cursus is bedoeld voor (bijzondere) opsporingsambtenaren, officieren van justitie, advocaten en rechters die zich (verder) willen verdiepen in de Olw</p>

Datum	Onderwerp	Titel
		en de Uv en de toepassing daarvan in de praktijk. Onder meer de volgende onderwerpen passeren de revue: <ul style="list-style-type: none">• Het bijzondere karakter van het EU recht;• Het beginsel van "wederzijdse erkenning";• Inkomende en uitgaande EAB's en uitleveringsverzoeken; etc.

Nieuwsbrieven

Algemeen

- [Nieuwsbrief van de persafdeling van het EU-Hof \(ECER website\)](#)
- [EUR-Alert jurisprudentienieuwsbrief van het Belgische GCE-netwerk \(INTRO\)](#)
- [Brussels law societies](#)
- [Information note ECHR](#)

Bestuursrecht

- [Jurisprudentienieuwsbrief bestuursrecht Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak](#)

Dataproductie

- [European data protection supervisor \(EDPS\) nieuwsbrief](#)

Strafrecht

- Nieuwsbrieven (Europees) Strafrecht , o.a. over cybercrime, ([Bijzonder Strafrecht](#))

Vreemdelingenrecht

- [EASO \(European asylum support office\)](#)
- [Centrum voor Migratierecht van de Radboud Universiteit Nijmegen:](#)
[CJEU Overview of judgments and pending cases:](#)
[NEMIS: newsletter on European migration issues:](#)
[NEAIS: newsletter on European asylum issues:](#)

NL zaken bij het HvJEU

Dit overzicht staat ook op de Wiki [Prejudiciële procedure bij het Hof van Justitie EU](#).

Arresten, conclusies, einduitspraken

Datum	Zaak-nr.	Naam	NL Prejudiciële verwijzing	Conclusie HvJ	Arrest HvJ	Einduitspraak
2-9	C-381/18 en C382/18	V.G.	ECLI:NL:RVS:2018:1738			ECLI:NL:RVS:2020:2068
2-9	C-381/18 en C382/18	G.S.	ECLI:NL:RVS:2018:1739			ECLI:NL:RVS:2020:2069
2-9	C-380/18	E.P.	ECLI:NL:RVS:2018:1737			ECLI:NL:RVS:2020:2067
3-9	C-21/19 tot en met C-23/19	P.F. Kamstra Recycling e.a.	ECLI:NL:GHARL:2018:11244		ECLI:EU:C:2020:636	
3-9	C-817/18 P	Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland e.a./Vereniging Gelijkberechtiging Grondbezitters e.a.	n.v.t.		ECLI:EU:C:2020:637	
3-9	C-186/19	Supreme Site Services e.a.	ECLI:NL:HR:2019:292		ECLI:EU:C:2020:638	
9-9	C-225/19 en C-226/19	Minister van Buitenlandse Zaken	ECLI:NL:RBDHA:2019:2095 ECLI:NL:RBDHA:2019:2097	ECLI:EU:C:2020:679		
10-9	C-738/19	A.	ECLI:NL:RBAMS:2019:7062		ECLI:EU:C:2020:687	
17-9	C-791/18	Stichting Schoonzicht	ECLI:NL:HR:2018:2309		ECLI:EU:C:2020:731	
17.9	C-806/18	JZ	ECLI:NL:HR:2018:2027		ECLI:EU:C:2020:724	

Prejudiciële verwijzingen

datum	Instantie	ECLI-nummer	onderwerp	zaak nr.	naam	Conclusie/ Arrest/ einduitspraak
10.9.20	Rb. Den Haag, zittingsplaats Utrecht	ECLI:NL:RBDHA:2020:9077	Asiel & Migratie			
3.9.20	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2020:4328	overlevering	C-412/20 PPU	Openbaar Ministerie	
2.9.20	Rb. Midden NL	ECLI:NL:RBMNE:2020:3552	IPR			

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 10 (oktober)

31-7-20	Rb AMS	ECLI:NL:RBAMS:2020:3776	Overlevering rechtsstaat Polen	C-354/20 - PPU - Openbaar Ministerie -	Openbaar Ministerie	
25-6-20	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2020:1312	SZ; Vo 883/2004	C-285/20	Raad van bestuur van het Uvw	
29-5-20 (publ. 8.6.20)	RB MNL	ECLI:NL:RBMNE:2020:2028	AVG			
29.5.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:954	Arbeidsrecht; overgang onderneming; insolventie			
20.5.20	Rb. Overijssel	ECLI:NL:RBOVE:2020:1805	Arbeidsrecht; vakantie	C-217/20	Staatssecretaris van Financiën	
17.4.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:753	Arbeidsrecht; overgang onderneming			
20.3.20	Rb. Rotterdam	ECLI:NL:RBROT:2020:2382	Tabak	C-160/20	Stichting Rookpreventie Jeugd e.a.	
6.3.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:391	IE Gemeenschapsmerken	C-133/20	European Pallet Association	
4.3.20	Rb. Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2020:1838	Visumcode			
24.1.20	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2020:111	Douanerechten	C-39/20	Jumbocarry Trading	
16.12.19	Rb. Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2019:13451	Asiel & migratie	C-921/19	Staatssecretaris van justitie en veiligheid	
13.12.19	HR	ECLI:NL:HR:2019:1972	consumentenrecht	C-922/19	Stichting Waternet	
8.11.19	HR	ECLI:NL:HR:2019:1730	Consumenten; levering drinkwater			
25.9.19	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2019:3262	Detentie; onrechtmatig verblijf	C-719/19	Staatssecretaris van justitie	
20.9.19	HR	ECLI:NL:HR:2019:1400	IPR	C-709/19	Vereniging van Effectenbezitters	
19.9.19	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:7062	Huurrecht; Consumenten; oneerlijk beding	C-738/19	A.	Arrest 10.9.20 Geen conclusie
18.9.19	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:9966	Mededinging	C-819/19	Stichting cartel compensation	

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 10 (oktober)

4.9.19	Raad van State	ECLI:NL:RVS:2019:3053	Asiel en migratie; vreemdelingenbewaring	C-673/19	M.	
22.8.19	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2019:2782	SZ; medische behandeling in andere lidstaat			
22.8.19	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:6316	EAB; OvJ	C-627/19 PPU	Openbaar Ministerie	arrest 12.12.19 Conclusie 26.11.19
22.8.19	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:6259	EAB; OvJ	C-625/19 PPU	Openbaar Ministerie	Einduitspraak 13.2.20 Arrest 12.12.19 conclusie 26.11.19
22.8.19	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:6882	EAB; OvJ	C-626/19 PPU Gevoegd met C-566/19 PPU	Openbaar Ministerie	Einduitspraak 28.1.20 Arrest 12.12.2019 conclusie 26.11.19
12.6.19	Rb. Den Haag, Zittingsplaats Den Bosch	ECLI:NL:RBDHA:2019:5967	Asiel en migratie	C-441/19	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
7.6.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:849	IE, elektronische handel	C-442/19	Stichting Brein	
23.4.19	CBb	ECLI:NL:CBB:2019:168	Electriciteitsrichtlijn	C-360/19	Crown van Gelder	conclusie 4.6.20
23.4.19	CBb	ECLI:NL:CBB:2019:152	Landbouw, randvoorwaarden	C-361/19	V.o.f. de Ruiter	
19.4.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:631	Douane, actieve veredeling	C-330/19	Exter	
19.4.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:643	Btw tarief sekslustopwekken de middelen	C-331/19	Staatssecretaris van Financiën	
2.4.19	Hof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2019:630	Onerlijk beding	Gevoegde zaken C-229/19 en C-289/19	Dexia NL	
5.3.19	Hof Amsterdam	ECLI:NL:GHAMS:2019:657	Onerlijk beding	Gevoegde zaken C-229/19 en C-289/19	Dexia NL	

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 10 (oktober)

5.3.19	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2019:2097 ECLI:NL:RBDHA:2019:2095	- Visumcode	C-225/19 C-226/19	Minister van buitenlandse zaken e.a.	
22.2.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:292	IPR	C-186/19	Supreme Site Services e.a.	Arrest 3.9.20 conclusie 2.4.2020
12.2.19	Hof	ECLI:NL:GHAMS:2019:1170 (publ. 6.5.19)	Tariefindeling	C-192/19	Rensen shipbuilding	Arrest 11.3.2020 Geen conclusie
8.2.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:152	Anti-dumping	C-104/19	Donex Shipping and Forwarding	arrest 9.7.2020 Conclusie 4.3.2020
30.1.19	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2019:260	Omgevingsvergunning; LPG tankstation	C-120/19	X	
21.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2361	IPR			
21.12.18	Rb.Limburg	ECLI:NL:RBLIM:2018:12159	milieu	C-826/18	Stichting varkens in Nood	conclusie 2.7.20
19.12.18	Hof Arnhem-Leeuwarden	ECLI:NL:GHARL:2018:11244	EVOA, dierlijke bijproducten	C-21/19, C-22/19 en C-23/19	XN	Arrest 3.9.20 Conclusie 19.3.20
18.12.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:662	Visserijfonds	C-814/18	Ursa Major services	arrest 22.1.2020
14.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2309	btw	C-791/18	Stichting Schoonzicht	Arrest 17.9.20 Conclusie 3.3.20
14.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2322 ECLI:NL:HR:2018:2174 (voornemen)	arbeid; detachering; diensten	C-815/18	Federatie vakvereniging NL	conclusie 30.4.20
29.11.18	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:8550	consumenten	C-750/18	A B	beschikking 8.2.19 doorgehaald
27.11.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2027	Terugkeer-richtlijn	C-806/18	JZ	arrest 17.9.20 conclusie

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 10 (oktober)

						23.4.20
6.11.18	Gerechtshof Amsterdam	ECLI:NL:GHAMS:2018:4063 (voornemen)	consumenten			
2.11.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2027	Gemeenschapsmodelverordening	C-678/18	PG van de HR	<u>arrest</u> 21.11.19
20.9.18	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2018:2878	SZ-vrachtwagenchauffeurs	C-610/18	AFMB	<u>Arrest</u> 16.7.20 <u>Conclusie</u> 26.11.19
18.9.18	CBB	ECLI:NL:CBB:2018:500	biociden	C-592/18	Darie BV	<u>conclusie</u> 17.10.19
27.7.18	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:5389	overlevering	C-492/18 PPU	TC	<u>arrest</u> 12.2.19
17.7.18	CBB	ECLI:NL:CBB:2018:341	landbouw; tarieven NVWA	C-477/18	Gosschalk	<u>Conclusie</u> 18.9.19
3.7.18	CBB	ECLI:NL:CBB:2018:308	Gewasbeschermingsmiddelen	C-445/18	Vaselife	<u>arrest</u> 14.11.19 <u>conclusie</u> 27.6.19
21.6.18	Hof Den Bosch	ECLI:NL:GHSHE:2018:2685	btw	C-420/18	IO	<u>Einduitspraak</u> 12.12.19 <u>arrest</u> 13.6.19 geen conclusie
12.6.18	CBB	ECLI:NL:CBB:2018:283	gasverordening	C-399/18	Vereniging Gasopslag Nederland	<u>beschikking</u> 18.1.19 doorgehaald
6.6.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:1737	Schengengrenscore	C-380/18	E.P.	<u>Einduitspraak</u> 2.9.2020 <u>arrest</u> 12.12.19 <u>conclusie</u> 11.7.19
6.6.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:1738	Schengengrenscore		G.S. en V.G.	<u>Einduitspraak 1739</u>

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 10 (oktober)

		ECLI:NL:RVS:2018:1739 persbericht		C-381/18 en C-382/18		2.9.20 arrest 12.12.19 Conclusie 11.7.19
5.6.18	CBB	ECLI:NL:CBB:2018:260	subsidie visserij	C-386/18	Coöperatieve Producentenorganisatie en Beheersgroep Texel	arrest 19.12.19 conclusie 26.6.19
9.5.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:1503	Schengencode	C-341/18	J. e.a.	arrest 5.2.20 conclusie 17.10.19
1.5.18	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:2835	Overlevering en uitlevering	C-314/18	SF	Arrest 11.3.20 conclusie 16.5.19
20.4.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:630	Douane, tariefindeling	C-288/18	X	Einduitspraak 19.7.19 arrest 11.4.19
19.4.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:1307	asiel & migratie	C-269/18 PPU	C, e.a.	beschikking 5.7.18
11.4.18	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2018:1120	SZ	C-257/18	Güler	
11.4.18	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2018:1121	SZ	C-258/18	Solak	
6.4.18	Rb. Noord-Holland	ECLI:NL:RBNHO:2018:4729	douane, antidumping	C-251/18	Trace	Arrest 19.9.19 conclusie 9.4.19
6.4.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:522	douane, invoerrechten	C-249/18	CEVA Freight	Einduitspraak 8.11.19 Arrest 10.7.19 conclusie 26.3.19
28.3.18	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2018:3455	IE; e-books	C-263/18	Nederlands Uitgeversverbond et Groep Algemene Uitgevers	Arrest 19.12.19 Conclusie

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 10 (oktober)

						10.9.19
23.2.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:265	Cif-invoerprijs	C-160/18	X	<u>Einduitspraak</u> 10.7.20 <u>Arrest</u> 11.3.20 <u>conclusie</u> 13.6.19
21.2.18	Rb. Noord-NL	ECLI:NL:RBNNE:2018:598	Luchtvaartclaim	C-163/18	Aegean airlines	<u>Arrest</u> 10.7.19 <u>conclusie</u> 28.3.19
6.2.18	Cbb	ECLI:NL:CBB:2018:10	landbouw, slacht	C-98/18	Boer en zonen	<u>Einduitspraak</u> 12.5.20 <u>arrest</u> 2.5.19
2.2.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:126 ECLI:NL:HR:2018:127	SZ, vo.148/71	C-95/18 en C-96/18	van den Berg & Giesen e.a.	<u>PG advies einduitspraak</u> <u>Arrest</u> 14.11.19 <u>conclusie</u> 19.9.19
1.2.18	Rb Noord-Nederland	ECLI:NL:RBNNE:2018:1193	strafrecht	C-97/18	ET	<u>arrest</u> 10.1.19 geen conclusie
31.1.18	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2018:347	Migratie; privacy en persoonsgegevens	C-70/18	A.	<u>Einduitspraak</u> 29.4.20 <u>Arrest</u> 3.10.19 <u>Conclusie</u> 2.5.19
1.12.17	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2017:4338	SZ	C-677/17	Çoban	<u>Einduitspraak</u> 19.12.19 <u>arrest</u> 15.5.19 <u>conclusie</u> 28.2.19
30.11.17	Rb Den Haag, zittingsplaats Utrecht	ECLI:NL:RBDHA:2017:14187 ECLI:NL:RBMNL:2017:5960 (e-archief)	Visumcode	C-680/17	Vethanayagam e.a.	<u>Einduitspraak</u> 14.1.2020 <u>Arrest</u> 29.7.19

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 10 (oktober)

						<u>conclusie</u> 28.3.19
14.11.17	Rb Den Haag	<u>ECLI:NL:RBDHA:2017:13124</u>	asiel;	C-635/17	E.	<u>arrest</u> 13.3.19 <u>conclusie</u> 29.11.18
10.11.17	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2017:2820</u>	antidumping	C-644/17	Eurobolt	<u>Einduitspraak</u> 29.11.19 <u>Arrest</u> 3.7.19 <u>conclusie</u> 28.2.19
27.10.17	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2017:2681</u>	SZ; zeevarende	C-631/17	Inspecteur van de belastingdienst	<u>Einduitspraak</u> 19.7.19 <u>arrest</u> 8.5.19 <u>conclusie</u> 10.1.19
12.10.17	Hof Den Bosch	<u>ECLI:NL:GHSHE:2017:4323</u>	fiscaal; dividend	C-598/17	A-Fonds	Beantwoording prejudiciële vragen van Hof Den Bosch <u>ECLI:NL:HR:2020:115</u> 24.1.2020 Prejudiciële vragen aan de HR, 12 juli 2019 <u>ECLI:NL:GHSHE:2019:2385</u> <u>arrest</u> 2.5.19 <u>conclusie</u> 19.12.18
4.10.17	Raad van State	<u>ECLI:NL:RVS:2017:2669</u>	asiel; nieuw motief	C-586/17	D. en I	<u>Einduitspraak</u> <u>3.7.19</u> <u>Beschikking</u> 15.11.18 ingetrokken
28.9.17	Rb Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2017:7037</u>	overlevering/uitlevering	C-571/17 PPU	Ardic	<u>arrest</u> 22.12.17 <u>conclusie</u>

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 10 (oktober)

						19.12.17
28.9.17	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2017:7038	overlevering/uitlevering	C-573/17 PPU	Poplawski	Einduitspraak 19.9.19 arrest 24.6.19 conclusie 27.11.18
27.9.17	Raad van State	ECLI:NL:RVS:2017:2571 ECLI:NL:RVS:2017:2572	asiel; internat. bescherming	Gevoegde zaken C-582/17 C-583/17	H. ea.	arrest 2.4.19 conclusie 28.11.18
22.9.17	Gerechtshof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2017:2815	milieu; strafrecht; eveo	C-624/17	Tronex	arrest 4.7.19 conclusie 28.2.19
22.9.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2431	btw; webcam	C-568/17	Geelen	Einduitspraak 19.7.19 arrest 8.5.19 conclusie 12.2.19
20.9.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:2492	Asiel en migratie; verblijfsrecht door fraude	C-557/17	Y.Z.	Einduitspraak 16.7.19 arrest 14.3.19 conclusie 4.10.18
8.9.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2269	Insolventie; EEX	C-535/17	NK	Einduitspraak 3.7.2020 ECLI:NL:PHR:2020:214 6.3.20 arrest 6.2.2019 conclusie 18.10.2018
4.8.17	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2017:2914	SZ; vo 883/2004; schaatsers	C-477/17	Balandin	arrest 24.1.2019
4.8.17	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2017:2119	Gezinsherenigings richtlijn; inburgerings-examen	C-484/17	K.	Einduitspraak ECLI:NL:RVS:2019:1382

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 10 (oktober)

						26.4.19 <u>arrest</u> 7.11.18 geen conclusie
4.7.17	Gerechtshof Den Haag	<u>ECLI:NL:GHDHA:2017:1935</u>	Geneesmiddelenri chtlijn	C-423/17	Warner-Lambert Company	<u>arrest</u> 14.2.19 <u>conclusie</u> 4.10.18
21.6.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:1609</u>	Gezins-hereniging; termijn	C-380/17	K en B	<u>Einduitspraak</u> 27.12.18 <u>arrest</u> 7.11.18 <u>conclusie</u> 27.6.18
15.6.17	Rb Noord-Holland, zittingsplaats Haarlem	<u>HAA 15/2526</u> (e-archief)	tariefindeling	C-372/17	Vision Europe research	<u>arrest</u> 13.9.2018 geen conclusie
8.6.17	Rb Rotterdam	<u>ECLI:NL:RBROT:2017:4362</u>	Karkassen	C-347/17	A ea.	<u>Einduitspraak</u> 27.8.20 <u>Arrest</u> 12.9.19 <u>conclusie</u> 29.11.18
24.5.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:1370</u>	kentekenbewijzen	C-326/17	RDW	<u>arrest</u> 24.1.19 <u>conclusie</u> 20.9.18
23.5.17	Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden	<u>ECLI:NL:GHARL:2017:6697</u>	IE	C-310/17	Levola	<u>arrest</u> 13.11.18 <u>conclusie</u> 25.7.18
18.5.17	Rb Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2017:3348</u>	EAB; overlevering	C-270/17 PPU	Tupikas	<u>arrest</u> 10.8.17 <u>conclusie</u> 26.7.17
18.5.17	Rb Amsterdam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2017:3355</u>	EAB; overlevering	C-271/17 PPU	Zdziaszek	<u>arrest</u>

						10.8.17 <u>conclusie</u> 26.7.17
17.5.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:1259</u> <u>ECLI:NL:RVS:2017:1260</u>	Milieu; habitatrichtlijn	<u>C-293/17</u> <u>C-294/17</u>	Coöperatie ME en Vereniging Leefmilieu; Werkgroep behoud de Peelen	<u>Einduitspraak</u> 29.5.19 <u>arrest</u> 7.11.18 <u>conclusie</u> 25.7.18
12.5.17	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2017:849</u>	SZ	C-272/17	Zyla	<u>Einduitspraak</u> 12.4.2019 <u>arrest</u> 23.1.2019 <u>conclusie</u> 11.7.18
11.5.17	Rb Rotterdam	<u>ECLI:NL:RBROT:2017:3625</u>	diensten; Postrichtlijn	C-256/17	Sandd	<u>beschikking</u> <u>2.7.18</u> <u>conclusie</u> 20.6.18
10.5.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:1252</u>	asiel & migratie	C-257/17	C en A	<u>Einduitspraak</u> 26.4.19 <u>arrest</u> 7.11.2018 <u>conclusie</u> 27.6.18
20.4.17	Rb. Den Haag	<u>ECLI:NL:RBDHA:2017:4032</u>	asiel	C-213/17	X	<u>arrest</u> 5.7.18 <u>conclusie</u> 13.6.18
19.4.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:1098</u>	nationaliteit	C-221/17	Tjebbes ea.	<u>Einduitspraak</u> <u>12.2.20</u> <u>Arrest</u> 12.3.19 <u>conclusie</u> 12.7.18
29.3.17	ABRvS	<u>ECLI:NL:RVS:2017:858</u>	asiel	C-175/17	X	<u>Einduitspraak</u>

		ECLI:NL:RVS:2017:869		C-180/17		26.9.18 ECLI:NL:RVS:2019:457 - ECLI:NL:RVS:2019:505 Persbericht RvS 24.1.18 26.9.2018 arrest (C-175/17) arrest (C-180/17)
3.3.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:346 (ingetrokken) ECLI:NL:HR:2017:342 (deels ingetrokken)	dividendbelasting	C-156/17 C-157/17	Köln-Aktiefonds Deka	Arrest 30.1.20 Conclusie 5.9.19 Beschikking 12.12.18 C-157/17 ingetrokken
26.1.17	Rb Haag Den	ECLI:NL:RBDHA:2017:872	Asiel	C-48/17	X	arrest 13.11.18 conclusie 22.3.18
23.1.17	Rb Haag Den	ECLI:NL:RBDHA:2017:873	Asiel	C-47/17	X	Einduitspraak 7.5.19 arrest 13.11.18 conclusie 22.3.18
20.12.16	CBb	ECLI:NL:CBB:2016:440	Landbouw	C-667/16	Nooren	Einduitspraak CBb 5.3.19 arrest 6.6.18 conclusie 21.2.18
9.12.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:2834	IE	C-644/16	Synthon	Beschikking 23.1.18 doorgehaald
26.10.16	Rb Haag Den	ECLI:NL:RBDHA:2016:12824	Asiel & migratie	C-550/16	A en S	arrest 14.4.2018 conclusie 26.10.17

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 10 (oktober)

26.10.16	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2016:4101	SZ	C-551/16	Klein Schiphorst	arrest 21.3.18 conclusie 2arrest9.11.17
30.9.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:2195	invoerrechten kippenvlees	C-522/16	X	einduitspraak 29.6.2018 arrest 19.10.17 Geen conclusie
2.9.16	Rb. A'dam	ECLI:NL:RBAMS:2016:5710	EAB	C-477/16 PPU	Kovalkovas	arrest 10.11.16 conclusie 19.10.16
16.8.16	Rb A'dam	ECLI:NL:RBAMS:2016:5206	EAB	C-452/16 PPU	Poltorak	arrest 10.11.2016 conclusie 19.10.16
16.8.16	Rb A'dam	ECLI:NL:RBAMS:2016:5207	EAB	C-453/16 PPU	Özçelik	arrest 10.11.2016 conclusie 19.10.16
12.8.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1866	btw	C-463/16	Stadion Amsterdam	arrest 18.1.18 Geen conclusie
8.7.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1351	vennootschapsbelasting	C-398/16	X BV	einduitspraak 19.10.2018 arrest 22.2.2018 conclusie 24.10.17
8.7.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:1350	vennootschapsbelasting	C-399/16	X NV	einduitspraak 19.10.2018 arrest 22.2.2018 conclusie 24.10.17
4.7.16	CBb	ECLI:NL:CBB:2016:258	landbouw	C-383/16	Vion livestock	Einduitspraak

						ECLI:NL:CBB:2018:647 ECLI:NL:CBB:2018:648 . arrest 19.10.17 conclusie 29.6.17
9.6.16	Rb Den Haag	ECLI:RBDHA:2016:6389	asiel & migratie	C-331/16 en C-366/16	K. ea.	arrest 2.5.18 conclusie 14.12.17
18.5.16	Rb Noord-Nederland	ECLI:NL:RBNNE:2016:4032	luchtvaartclaim	C-302/16	Krijgsman	arrest 11.5.17 Geen conclusie
18.5.16	ABRvS	ECLI:NL:RVS:2016:1351	Habitatrichtlijn	C-281/16	Vereniging Hoeksche waards Landschap	arrest 19.10.17 conclusie 15.6.2017
19.4.16	Hof Arnhem-Leeuwarden	ECLI:NL:GHARL:2016:3097	landbouw	C-227/16	Arts	arrest 9.11.2017 geen conclusie
29.3.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:515	asiel & migratie	C-225/16	Ouhrami	arrest 26.7.17 conclusie 18.5.17
9.3.16	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2016:2350	IE	C-163/16	Louboutin	Einduitspraak 6.2.19 arrest 12.6.18 conclusie 22.6.17
24.2.16	Rb Midden-NL	ECLI:NL:RBMNE:2016:954	arbeid	C-126/16	FNV Smallsteps	arrest 22.6.2017 conclusie 29.3.17
29.1.16	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2016:133	douane	C-59/16	The Shirtmakers	Einduitspraak Hoge Raad 15.9.2017

						<u>arrest</u> 11.5.17 geen conclusie
--	--	--	--	--	--	--

NL zaken bij het EHRM

Jaarverslag 2019

- [Jaarverslag 2019 Raad van Europa over de tenuitvoerlegging van uitspraken van het EHRM](#)
- [Website COE Impact of the ECHR](#)

Links en documenten van het EHRM over NL zaken

- [Website COE Impact of the ECHR \(Nederland\)](#)
- [European Court of Human Rights profile for Netherlands](#) (juli 2020) bevat een overzicht van het totaal aantal NL zaken bij het EHRM.
- [Internationale Mensenrechtenprocedures 2018](#)

Cijfers

Begin 2019 waren er in totaal 237 zaken tegen NL aanhangig bij het Hof.

Actuele stand van zaken

Onderstaand een overzicht van NL gecommuniceerde zaken, ontvankelijkheidsbeslissingen en arresten van het EHRM. Het overzicht is nog niet compleet. Daar wordt de komende tijd nog aan gewerkt.

Arresten Kamer/Comité (sinds 1 januari 2018)								
Naam	Datum	Uitkomst	Body	Level	Zaaknr.	Artikel	Onderwerp	NL rechter
Pormes	28.7.20	No violation	Chamber	2	25402/14	8 EVRM	Asiel en migratie	RvS 13.11.2013
S.A.	02.06.20	No violation	Chamber	3	49773/15	3 EVRM 13 EVRM	Asiel en migratie	
Azerkane	02.06.20	No violation	Chamber	3	3138/16	8 EVRM	Asiel en migratie	
A.S.N.	25.02.20	No violation	Chamber	3	68377/17	3 EVRM	Asiel en migratie	
Van de Kolk	28.05.19	Violation	Committee	3	23192/15	6 EVRM	Strafrecht – Geen juridische bijstand politieverhoor	Hoge Raad 18.11.2014 (niet-ontvankelijk)
Corallo	09.10.18*	Violation	Committee	3	29593/17	3 EVRM	Uitlevering en overlevering – Belastingfraude – Sint Maarten - Detentie	<u>Hof Den Haag</u> Hoge Raad 21.3.2017 (niet-ontvankelijk)

Cabral	28.08.18	Violation	Chamber	3	<u>37617/10</u>	6 EVRM	Strafrecht - Getuigenverhoor	Hoge Raad 5.1.2010
X.	10.07.18	No violation	Chamber	3	<u>14319/17</u>	3 EVRM	Uitzetting naar Marokko	Hoge Raad 9.5.2017
Baydar	24.04.18	No violation	Chamber	2	<u>55385/14</u>	6 EVRM	Mensensmokkel - Weigering HR prejudiciële vragen te stellen aan HvJEU	Hoge Raad 21.3.2017

Beslissingen Kamer/Comité (sinds 1 januari 2018)						
Naam	Datum	Beslissing	Zaaknr.	Artikel(en)	Onderwerp	NL rechter
R.B. en N.R.	3.9.20	Strike-out	<u>45067/18</u>	2 EVRM		
Z.N.	28.5.20	Strike-out	<u>71676/14</u>	3 EVRM		
Z.H.	30.1.20	Strike-out	<u>45582/18</u>	3 EVRM	Asiel & migratie	-
El Khalloufi	26.11.19	Inadmissible	<u>37164/17</u>	6 EVRM	Blaastest; recht op advocaat	Rb Amsterdam; Gerechtshof Amsterdam; Hoge Raad (28.3.17)
Omar Mohamud	14.11.19	Strike-out	<u>42922/18</u>	8 EVRM	Asiel & migratie	-
Magassouba	24.10.19	Strike-out	<u>37153/17</u>	3 en 8 EVRM	Asiel & migratie	-
Ahmed Sheek	12.9.19	Strike-out	<u>80450/13</u>	8 EVRM	Asiel & migratie	-
T.E.	3.9.19	Inadmissible	<u>43462/16</u>	4 EVRM	Asiel & migratie	Rechtbank Den Haag Raad van State
A.A. e.a.	29.8.19	Strike-out	<u>28190/18</u>	3 EVRM	Asiel; Libië	
Nevé	25.6.19	Inadmissible	<u>59133/16</u>	6 EVRM	Strafrecht; vermoeden van onschuld; inbewaringstelling	Rechtbank Amsterdam 27.9.16
Badullah	25.6.19	Inadmissible	<u>54892/16</u>	6 EVRM	Strafrecht; vermoeden van onschuld; inbewaringstelling	Rechtbank Rotterdam 21.3.2016
N.K.	6.6.19	Strike-out	<u>58572/14</u>	3 EVRM	Asiel & migratie	-
Said	12.3.19	Inadmissible	<u>34299/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 18.04.2013
Heerawi	12.3.19	Inadmissible	<u>36558/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014
Aghmadi en Yaghubi	12.3.19	Inadmissible	<u>70475/14</u> <u>70530/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014
Dorani en Khawati	12.3.19	Inadmissible	<u>71815/14</u> <u>71827/14</u>	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014
A.J.	17.1.19	Strike-out	<u>82077/17</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Irak	-
A.R.B.	17.1.19	Strike-out	<u>8108/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan	-
Yeshtla	15.1.19	Inadmissible	<u>37115/11</u>	8 EVRM 14 EVRM	Huurtoeslag en immigratie	Raad van State 28.11.2009

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 10 (oktober)

Vidgen	8.1.19	Inadmissible	<u>68328/17</u>	6 EVRM	Strafrecht	Hoge Raad 06.06.2006
A.I.	20.11.18	Inadmissible	<u>36196/16</u>	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	Rb Den Haag, zittingsplaats Den Bosch, 28.2.2014
A.S.	20.11.18	Inadmissible	<u>20102/13</u>	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	Raad van State 11.3.2013
W.M.	20.11.18	Inadmissible	<u>12708/16</u>	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	<u>Raad van State</u> 2.9.2015
Herrie	20.11.18	Inadmissible	<u>44116/12</u>	6 EVRM	Strafrecht - Werknemer AIVD geeft info door	<u>Rb Den Haag</u> <u>Hof Den Haag</u> <u>Hoge Raad</u>
Zaloilo	15.11.18	Strike-out	<u>23179/12</u>	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	
M.A.	16.10.18	Strike-out	<u>42572/15</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Myanmar	Raad van State 25.02.2015
Cüzdan	25.9.18	Strike-out	<u>6315/08</u> en <u>9597/12</u>	8 EVRM 13 EVRM	Asiel & migratie	-
Cernea	25.9.18	Strike-out	<u>62318/16</u>	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	-
Voicu	25.9.18	Strike-out	<u>34414/17</u>	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	-
Kake en Camara	4.9.18	Strike-out	<u>63913/17</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
Barry	4.9.18	Strike-out	<u>66238/16</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
P.N.	10.7.18	Strike-out	<u>10944/13</u>	3 EVRM 8 EVRM 13 EVRM	Asiel – Uitzetting Rwanda	-
Orbulescu	10.7.18	Strike-out	<u>1704/17</u>	5 EVRM	Strafrecht – Europees aanhoudingsbevel Roemenië – Detentie, duur	-
Breijer	3.7.18	Inadmissible	<u>41596/13</u>	6 EVRM	Strafrecht – Onmogelijkheid getuige a charge horen	Hoge Raad 29.01.2013
Touré	3.7.18	Strike-out	<u>14778/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
A.G. en M.M.	26.6.18	Inadmissible	<u>43092/16</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Iran/Afghanistan	-
Zaloilo	12.6.18	Inadmissible	<u>60035/12</u>	5 EVRM 6 EVRM	Strafrecht – Immigratiedetentie, rechtmatigheid - Horen getuigen a décharge	-
Ahdour	5.6.18	Strike-out	<u>45140/10</u>	8 EVRM 14 EVRM	-	-

Soumah	5.6.18	Strike-out	<u>61452/15</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
Cerci	10.4.18	Strike-out	<u>25392/14</u>	8 EVRM 13 EVRM	Asiel – Criminele vreemdeling, inreisverbod	-
Said Good	23.1.18	Inadmissible	<u>50613/12</u>	3 EVRM 5 EVRM	Asiel – Opvangfaciliteiten asielzoeker	-
Haddaouchi	16.1.18	Inadmissible	<u>4965/10</u>	2 Protocol 4	Omgevingsrecht – Huisvestingsvergunning	-

Aanhangige gecommuniceerde zaken					
Naam	Datum	Nr.	Artikel	Onderwerp	NL rechter
A.M.A.	3.9.20	<u>23048/19</u>	3 EVRM	Asiel & Migratie	
Van Slooten	31.8.20	<u>45644/18</u>	8 EVRM	Familie recht; ouderlijke macht	
Hoeste	27.8.20	<u>71507/16</u>	6 EVRM	Recht op eerlijk proces; advocaat bij politieverhoor	
Snijders	16.7.20	<u>56440/15</u>	6 EVRM	Recht op eerlijk proces	
John	19.5.20	<u>7320/20</u>	3 EVRM	Detentie	-
Kuyt	15.4.20	<u>19365/19</u>	6 EVRM	Procesrecht	
V.A. and Others v the Netherlands and Italy	16.1.20	<u>48062/19</u>	3 EVRM	Asiel - Dublinverordening	
F.O and Others v. the Netherlands and Italy	16.1.20	<u>48125/19</u>	3 EVRM	Asiel - Dublinverordening	
M.T.	11.10.19	<u>46595/19</u>	3 EVRM	Asiel	
Koomen	17.9.19	<u>298/15</u>	2 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven	10.7.14 Hof Amsterdam
R.B. en N.R. Strike out 3.9.20 <u>45067/18</u>	2.9.19	<u>45067/18</u>	2 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven - Psychiatrie	4.4.18 Hof Amsterdam
M.Ö.	30.8.19	<u>45036/18</u>	2 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven	15.3.18 Hof Den Haag
Eikenaar	30.8.19	<u>52053/18</u>	2, 3 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven	9.5.18 Hof Den Haag
Z.J.	12.7.19	<u>45582/18</u>	3 EVRM	Asiel – Afghanistan – Risico op behandeling in strijd met 3 EVRM?	
M.J.	12.7.19	<u>49259/18</u>	3 EVRM 13 EVRM	Asiel – Afghanistan – Risico op behandeling in strijd met 3 EVRM?	
Y.F.C. e.a.	25.6.19	<u>21325/19</u>	3 EVRM 5 EVRM 4 Prot. 4	Vreemdelingendetentie op Curacao – Uitzetting Venezuela	
Muse Shire e.a.	15.5.19	<u>9922/18</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing visa familieleden, middelenvereiste	-
Omar Muhamud	9.4.19	<u>42922/18</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing visa familieleden, middelenvereiste	-
Nelissen	5.3.19	<u>585/19</u>	6 EVRM	Strafrecht – Redelijke termijn	Hoge Raad 28.8.18

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 10 (oktober)

					Rb Limburg 27.7.15
T.M. en S.Y.M	18.2.19	<u>33515/16</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Pakistan	-
Ships Waste Oil Collector B.V.	14.12.18	<u>2799/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam <u>CBb (151)</u> <u>CBb (192)</u>
Burando Holding B.V. v	14.12.18	<u>3124/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam <u>CBb (151)</u> <u>CBb (192)</u>
Port Invest B.V.	14.12.18	<u>3205/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam <u>CBb (151)</u> <u>CBb (192)</u>
Janssen de Jong Groep B.V. e.a.	13.12.18	<u>2800/16</u>	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam <u>CBb</u>
N.K. strike-out 6.6.19	26.10.18	<u>58572/14</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Soedan	-
X	15.10.18	<u>72631/17</u>	6 EVRM	Strafrecht – Diefstal – Afwijzing aanhoudingsverzoek	Hoge Raad 9.5.2017
Dijkhuizen	3.9.18	<u>61591/16</u>	6 EVRM	Strafrecht – Detentie in Peru – uitlevering – deelname aan proces via video	-
A.A. Strike-out 29.8.19	31.8.18	<u>28190/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting familie naar Libië	Raad van State 4.1.2018
Azerkane Arrest; no violation 2.6.18	30.05.2018	<u>3138/16</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing verblijfsvergunning – Criminele vreemdeling	-
G. e.a.	16.01.2018	<u>530/18</u>	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan – Sikh	-
Soumah e.a. Strike-out 5.6.18	15.12.2017	<u>61452/15</u>	3 EVRM	Asiel - Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
de Legé	24.11.2017	<u>58342/15</u>	6 EVRM	Belastingrecht – Fraude inkomstenbelasting – Bewijsvergaring, zelfincriminatie	Hoge Raad 29.05.2015
Stichting Landgoed Steenberg e.a.	22.11.2017	<u>19732/17</u>	6 EVRM	Bestuursrecht – Toegang tot de rechter – Bekendmaking besluit online, onvoldoende kenbaar	-
A.S.N. en T.K.M. Arrest 25.2.2020	22.11.2017	<u>68377/17</u>	2 EVRM 3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan – Sikh familie	-
Canword	20.10.2017	<u>21464/15</u>	3 EVRM	Strafrecht – Levenslang – Herbeoordeling/Pardon	Constitutioneel Hof St Maarten 08.11.2013
Lake	20.10.2017	<u>2445/17</u>	3 EVRM	Strafzaak – Levenslang - Herbeoordeling/pardon	Constitutioneel Hof St Maarten 08.11.2013
Zohlandt	29.08.2017	<u>69491/16</u>	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Ontbreken	Gerechtshof Den Haag 18.08.2016

Rechtspraak Europa, 2020, nummer 10 (oktober)

				rechtvaardigingsgrond vrijheidsbeneming	
Hasselbaink	29.08.2017	<u>73329/16</u>	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Duur en rechtmatigheid	Gerechtshof Den Haag 01.09.2016
Badullah Inadmissible 25.6.19	24.05.2017	<u>54892/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Vermoeden van onschuld - Voorarrest	Rechtbank Rotterdam 31.03.2016
Nevé Inadmissible 25.6.19	19.05.2017	<u>59133/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Vermoeden van onschuld	Rechtbank Amsterdam 09/12/2014
M.B.	08.03.2017	<u>71008/16</u>	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Duur en rechtmatigheid	Rechtbank Rotterdam 19.11.2016
T.E. Inadmissible 3.9.19	28.07.2016	<u>43462/16</u>	4 EVRM 8 EVRM	Asiel – Mensenhandel – familieleven	-
Keskin	28.06.2016	<u>2205/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Klacht motiveringsplicht (80a RO) – Oproep getuigen	Hoge Raad 08.09.2015
Pormes Arrest; No violation 28.7.20	13.11.2014	<u>25402/14</u> Arrest EHRM <u>28.7.2020</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing verblijfsvergunning – Criminele vreemdeling	Raad van State 13.11.13